

P
payel

3. basım

CİNSEL DEVİRİM

Wilhelm Reich

Wilhelm Reich

Gençler öselenmişlerdir. İnsanlar evlerinde mutsuzdurlar. Neden böyledir bu? Nasıl açıklayabiliriz bu durumu? Ölmek, çıkmak, çare bulmak için ne yapabiliriz? Böylece, ister istemez toplumsal soruna, evlilik kurumuna, yasalara, dogmalara, çocuk doğumunun denetlenmesine gelir dayanırız. Buysa, insanın, en eylemli biçimiyle toplumbilimle karşılamasıdır.

Freud'la ayrıntılar üzerinde tartıştım, sevincinden yerinde durmıyordu. "İleri!" dedi bana. Ayda bir kez kendi kendini doyurma, delikanlılık, evlilik, vb. sorunlara ayrılmış bir genel toplantı yapıyorduk. Konuşma - dan sonra dinleyiciler sorular soruyorlardı. Görülmemiş, işitilmemiş bir şeydi bu! Bugün bile yararlanmaktayım o deneyden. İnsanlar sözün gerçek anlamıyla kabucla - rından çıkıyorlardı.

En önemli sorun, insanlarda özel yaşamları arasında - ki engeli ortadan kaldırmaktır. Kimse sözünü etmez bu - nun. Kimse dikkatmez bu konuya. Demek ki, yapıla - cak ilk iş, bu engeli yıkmaktır. "Dolayısıyla sorular sıra - cağım sizlere, karşınıza doğru sorular çıkaracağım" di - yordum dinleyicilere. Sonuç harikaydı. Al al olmuş, alev alev yanan yüzleri, gözlerdeki parlıltıyı, gerilimi, insan - ce yakınlaşmayı hiç bir zaman unutamayacağım. İnsan bana, bu sorun gün gelecek her yerde zorla kendini ka - bul ettirecektir. Bütün diktatörlüklerin hakkından gele - ceğidir. Yabana atılmaz bir toplumsal güç var onda. Ge - leceğin gücü o. Cinsel devrim.

PAYEL
250 Lira

Wilhelm Reich

Yapıtın özgün adı Die Sexualitaet im Kulturkampf

Birinci basım : Şubat 1974

İkinci basım : Ekim 1977

Üçüncü basım : Haziran 1980

Dördüncü basım : Şubat 1989

WILHELM REICH

İnsanın Kişilik Özerkliği İçin

CİNSEL DEVRİM

Çeviren:
BERTAN ONARAN

PAYEL YAYINEVİ
İstanbul

dır. Bu kavramın yeniliği, her türlü boş tartışmayı ve siyaseti bir yana bırakması, elinin tersiyle itmesidir. Başka bir yenilik de, emekçi yığınlarının her türlü toplumsal sorumluluktan uzak tutulmaması, tam tersine omuzlarına sorumluluk *yüklenmesi*'dir. Emek demokratlarının siyasal tutkuları olmadığı gibi, şuraya ya da buraya gelmeye özenmelerine izin de yoktur. Ve hepsinden önemlisi bu demokrasi, (oy verene başkaca hiçbir sorumluluk yüklemeyen, yalnız birtakım kuramsal temsilcilere oy verme işlemine indirgenen) biçimsel demokrasiyi bilinçli olarak geliştirir, tüm uluslarca uygulanacak sahici, elle tutulur, kılğısal (pratık) demokrasiye dönüştürür; sürekli bir gelişmeyle sevmeye, çalışma ve bilgi edinme işlevlerinden doğan bir demokrasi yaratır. Gizemciliğe ve tekelci Devlet düşüncesine soyut bir öğretiyle değil, kendi doğal yasalarının yönettiği kılğısal yaşama işlevleriyle savaş açar...

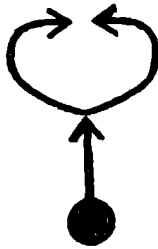
Sözün kısası, emek demokrasisi siyasal bir program değil, kısa bir süre önce bulunmuş, yaşamın temel dirimsel - toplumbilimsel işlevidir.

(*Wilhelm Reich Infant Trust Fund*'ın tanımı.)

KİŞİLİK YAPISI: Bir bireyin, coşkusal uyarılmalarını ve organsal duyumlarını denetlemek üzere kurduğu kendine özgü kişilik ve kas davranışlarının (yerleşmiş kas gerilmelerinin) tümü. Bireyin kendine özgü eylemde bulunma ve tepki gösterme biçimi.

(*Wilhelm Reich Infant Trust Fund*'ın tanımı.)

Sevgi, çalışma ve bilgi yaşamımızın gerçek kaynaklarıdır. Dolayısıyla, yaşamı onların yönetmesi gerekir.

Katyuška'nın yayımcısı: «Neden yaşıyoruz?» diye soruyor. Belki derin bir felsefî tartışmaya girmek istiyor. Belki de insan yaşamının anlamsızlığı dikkatini çekmiş. İlk varsayım doğruysa, kendisinden yanayız. Yoo, eğer ikincisi doğruysa, çok kötü olur. Çünkü bu soruya, nedenli garip ve tekyanlı görünürse görünsün, «yaşamın ereği, yaşamaktır»dan başka yanıt verilemez. Yaşamın anlattığı şeylerin tümü, yaşamın kendisidir, yaşam sürecidir — insan her şeyden önce yaşamı sevmeli, her yanını yaşamla doldurmalıdır. Ancak ondan sonra yaşamın imlemi görülebilir, anlamı kavranabilir. Yaşam, insanoğlunun yarattığı şeylerin tersine, kuram falan istemez. Yaşama işlevlerini dolu dolu yerine getiren insanın, yaşam kuramına gereksinimi yoktur.

Lise öğrencisi
Kostia Riabtsev'in
Günce'sinden

Gelecek bütün zamanlarda geçerli bir tasarı kurmak bize düşmediğine göre, şu anda yapmamız gereken, varolan her şeyin acımasız, eleştirel değerlendirilmesidir; acımasız derken, eleştirimizin kendi elde edeceği sonuçlardan da, yerleşik güçlerle çatışmaya girmekten de korkmaması gerektiğini anlatmak istiyoruz.

Karl Marx

DÖRDÜNCÜ BASIMIN ÖNSÖZÜ

Bu kitabın ilk kesiminin, GESCHLECHTSREIFE, ENTHALTSAMKEIT, EHEMORAL (Cinsel Olgunluk, Cinsel Arzularını Gemleme, Evlilik Ahlâkı) adıyla, Viyana'da, Muenster - Verlag yayınlarında çıkışından bu yana yirmi yıl geçti. Dirimsel yaşam alanında, yirmi yıl pek bir şey değildir; oysa yirminci yüzyılın şu hareketli ilk yarısında insan toplumu, daha önceki birkaç yüzyıldakinden fazla acı çekti. Son yirmi yıl içersinde, insanoğlunun varoluşunu açık seçik kavrayabilmek için kullandığı bütün kavramların gözden geçirildiği söylenebilir. Bu kavramlardan hiçbirisi cinsel ahlâk kadar sarsılmadı; söz konusu kavram, çok çok otuz yıl önce, insan yaşamının en güvenilir kılavuzu durumundaydı. İnsan denen varlıkların cinsel yaşamıyla ilgili her şeyin yeniden değerlendirildiği bir dönemdeyiz. Bu gözden geçirme süreci, özellikle *çocukların ve gençlerin cinsel yaşamıyla* ilgili değerleri etkiledi.

1928'de, Viyana'da Cinsel Bilgi ve Araştırma Toplumcu Derneği'ni (*Sozialistische Gesellschaft für Sexualberatung und Sexualforschung*'u) kurduğum zaman, *çocuklarla gençlerin cinsel hakları* yoktu. Analarla babaların, çocukların cinsel oyunlarına hoşgörüle bakabilmeleri — hattâ bunları doğal ve sağlıklı bir gelişmenin etkisi saymaları olacak şey değildi. Genç varlıkların sevgi gereksinimlerini doğal sarılmalarla gidermelerini düşünmek bile insanların tüylerini diken diken ediyor, miğdelerini bulandırıyordu. Bu haklara sözle değinmeye kalkan kıyasıya aşağılanıyordu. Çocuklarla gençlerin sevisel yaşamını güvenlik altına alma girişimlerine açılan savaşta, genellikle birbirlerinin kanlı bıçaklı düşmanı insan kümeleri birleşiverdiler: türlü inançlardaki papazlar, toplumcular, ortaklaşmacılar (komünistler), ruhbilimciler, doktorlar, ruhçözümcüler vb. İnsanların cinsel hastalıklarına baktığım yerlerde, akıl sağlığıyla ilgili toplantılarda —Avusturyalıların çoğu bu top-

lantıları anımsar belki— ahlâk ve felsefe öğretmenleri söz alıyor, insan soyunun yozlaşmasının ahlâksızlık sonucu olduğunu bildiriyorlardı birer peygamber gibi. Halk kitlelerine cennet vaat eden sorumsuz siyasetçiler, *çocuklarla gençlerin doğal sevişme hakları'nı* savunduğumuz için bizi örgütlerinden attılar. Cinsel yaşamın dirimsel gerekliliğini salt hekimlik açısından ortaya koymak bile toplumun toplumsal ve iktisadi yapısında çok ciddi sarsıntılara yol açacaktı elbet: gençler için konut yapılması, analara, babalara, eğitimcilere ve gençlere yaşama güvenliği sağlanması gerekecekti; varlıklarını ve etkinliklerini insanın temel yalnızlık duygusuna yaslayan bütün siyasal hareketlerin eleştirilmesi; kitlelere dek uzanan, insanoğlunun ta özünde duyacağı kendi kendine yetme duygusunun edinilmesi; yetişkinlerin adım adım kendine yetmeyi öğrenebilmeleri için *çocuk eğitiminde özerkliğin* sağlanması gerekecekti. İnsanın dirimsel durumunun yeniden değerlendirilmesinin ilk adımları bunlardı.

Bu toplumsal sağlık çalışmasına dört bir yandan yönelen baskılar öyle bir kerteye vardı ki, kendimi alıp Almanya'ya aktarmaya karar verdim. 1930 Eylül'ünde, vızır vızır işleyen özel bakımevimi ve Viyana'daki ruhçözümlemesi derslerimi bırakıp Berlin'e gittim. Avusturya'ya tek bir kez, 1933 Nisan'ında döndüm; bu kısa süre içinde, Viyana Üniversitesi'nde büyük bir öğrenci kalabalığına seslendim. Faşizmin yapısı konusunda yaptığım çalışmanın bazı sonuçlarını anlattım onlara. Ruh hekimi ve yaşambilimci olarak, Alman yıkımını, buyurma gücüne susamış bir avuç haydudun boyunduruğuna girmiş insan kitlelerinin dirimsel sıkıntısının sonucu olarak görüyordum. O günlerin Viyanalı üniversite öğrencilerinin dediklerime kulak verışı beni müthiş rahatlattı. Buna karşılık, siyaseti uğraş seçmiş kişilerden bir teki bile konuşmamı dinlemeye gelmek lütunda bulunmadı. O günden bu yana, insan denen memeli hayvanın dirimsel yaşamı sorunu hatırı sayılır boyutlara erişti. Bu önsözü yazdığım günlerde (1949 Mart'ında), Birleşik Devletler'de, yirmi otuz yıldır insanlığı içten içe etki-

leyen yaşambilimsel devrimi tanıyabilme konusunda zorlu bir kavgaya girişmiş bulunuyoruz. Konuyu ayrıntılarıyla incelemek, bizi çok ötelere götürebilir. Ancak, şu *nokta*'nın altı bastıra bastıra çizilmeli.

1920 - 1930 yıllarının Avusturya'sında çok garip ve tehlikeli sayılan şey, 1949 Amerika'sında halk katlarına yayılan ateşli bir tartışmaya konu olmaktadır. İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra, 1946'larda, bir dönüm noktasına gelindi. Bu değişim, çocuğun cinsel açıdan kendini doyurmasının doğallığını tartışan gazete yazılarının yayımıyla ortaya çıktı. Birleşik Devletler'de, akıl sağlığı hareketi halkın zihnine girmişti. Şimdi bu ülkede, *insanlığın geleceğinin, insanın kişilik yapısı sorununa bulunacak çözüme bağlı olduğuna* inanılıyor. Özellikle, son iki yıl içersinde, çocuk eğitiminin *özerkliği* düşüncesi epey yol aldı ve kitlelerin dikkatini çekmeye başladı. Başka yerlerde olduğu gibi, burada da, yüksek katlarda görevli cinsel ikiyüzlüler —kendi kendini sıkı düzene koymak'tan söz açılır açılmaz kızıp köpüren hükümet üyeleri— var elbet. Bunlar, buyurma gücüne susamış siyasetçilerin en kötüleridirler. Ancak, akıl sağlığı hareketinin ve çocukla gencin doğal cinsel etkinliğinin *olumlanması*'nin gelişmesi kuşkuya yer bırakmayacak kadar açıktır. Bundan böyle kimsecikler durduramaz bu hareketi.

Yengiye ulaşıldığını söylemiyorum. Daha bilmem ne kadar onar yılı kaplayacak zorlu çatışmalar olacak. Ama ben, *doğal* sevisel yaşamın temel olumlamasının epey yol aldığını ve yaşama düşman bir sürü adama karşın, engellenemeyeceğini söylüyorum. Yine bildiğim kadarıyla, Amerika, «yaşam'ın, özgürlüğün ve mutluluk araştırısının» Anayasa'da yer aldığı tek ülkedir. Birleşik Devletler'deki geri eğilimlerin yüzde yüz bilincinde olduğumu belirterek okuyucunun yüreğine su serpmek isterim. Ancak burada, hiçbir yerde başarılamayacak kertede, *mutluluğa kavuşmak, yaşamın temel haklarını elde etmek için savaşılabılır*. Alexandre Neill'in, eğitimde cinsel düzenlilik ilkesini işleyen *The Problem Family*'si (Sorun Aile'si) çıkar çıkmaz

buyurgan yapılı emekçiler ve toplumsal asalaklar arasındaki çatışmadır; canlarını tehlikeye atarak, zaman zaman işçi sınıfından bile çıkan buyurganlara karşı, *bütün* emekçilerin hakları uğrunda kavgaya girişebilecek, toplumun üst katmanlarından gelen, kişilik yapıları özgürlüğe yatkın kişiler vardır yeryüzünde. Varlığını bir işçi devrimine borçlu Sovyet Rusya, bugün, 1944'te cinsel siyaset açısından gerici, Amerika'ysa, kentsoylu devrim altyapısıyla, en azından ilericidir. XIX. yüzyılın salt iktisadi içerikli toplumsal kavramları, XX. yüzyılın kültürel çatışmaları sırasında ortaya çıkan düşünsel katmanlaşmaya uygulanamamaktadır.

Bugünün toplumsal kavgaları, en yalın deyişle, *yaşamı koruyan ve olumlayan çıkarlarla onu yıkan ve yadsiyanları* karşı karşıya getirmektedir. Toplumsal durumla ilgili ilk soru artık: «Varlıklı mısınız, yoksa yoksul mu?» değil, «İnsan yaşamında özgürlüğün savunulmasından ve artırılmasından yana mısınız, bunun için savaşıyor musunuz? Emekçi kitlelerini düşüncelerinde, eylemlerinde, yaşama biçimlerinde yeterince bağımsız kılmak, çok uzak olmayan bir gelecekte insan yaşamının tam anlamıyla kendi başına düzene konabilmesini gerçekleştirmek için elinizden gelen her şeyi yapıyor musunuz?» dur.

Temel toplumsal soru böyle somut biçimde ortaya konduktan sonra, toplumsal çabanın, en yoksullar da içinde olmak üzere, toplumun bütün üyelerinin yaşama işlevi üzerinde toplanması gereği açıkça belirir. Bu açıdan bakıldığında, on beş yılı aşkın bir süre önce cinsel yaşamın toplumsal baskı altında tutuluşuna verdiğim imlem korkunç bir önem kazanmaktadır. Cinsel, toplumsal ve bireysel düzenlilik göstermiştir ki, çocuk ve gencin cinsel yaşamının yokedilmesi, siyasal, düşünsel ve iktisadi köleliği güvenlik altına alan kişilik yapılarını oluşturan temel çarktır. Şimdi artık, şu ya da bu anlayışa sahip olunduğunu göstermek üzere insanların burnuna beyaz, sarı, kırmızı ya da kara bir parti kartı dayamak yetmiyor. Yapılması gereken şey, *bütün toplumsal kandırmacaları kesin ve şaşmaz bir biçimde yokedebilmek üzere, yeni doğan bebekte, çocukta, deli-*

kanlıda ve yetişkin insanda yaşamın özgür ve sağlıklı belirtilerini bütünüyle olumlamak, bunlara yardım etmek, korumaktır; ya da, kuramsal bahanesi ya da aracı ne olursa olsun, şu ya da bu «işçi» ya da «anamalıcı» Devlet'i yararına, Yahudilik, Hristiyanlık, Budacılık, şu ya da bu din adına, bu belirtileri baskı altına almak ve yıkmak zorundasınız. Bu dediğim her yerde ve yaşam varoldukça geçerlidir; emekçi yığınlarının örgütlü kandırılmasına son vermek, birtakım edimlerde bulunurken demokratik ülkeleri ciddiye aldığımızı kanıtlamak istiyorsak, daha başından bunu kabul etmemiz gerekir.

Cinsel yaşam koşullarında köklü bir değişiklik yapılması gereği artık genel olarak toplumsal düşünceyi etkilemiştir ve bu süreç gittikçe hızlanmaktadır. Çocuğun sevisel yaşamını anlama konusundaki çaba gittikçe yaygınlaşmaktadır. Gencin sevisel yaşamının toplum içersinde kılğısal olarak olumlaması hâlâ görünürlerde yok; resmî eğitim (pedagoji), «yakıcı bir nokta» olarak kalmaya devam eden ergenlik çağındaki cinsellik sorununa değinmekten kaçınmakta; bununla birlikte, gencin cinsel ilişkide bulunma gereksiniminin çok açık ve doğal olduğu düşüncesi, benim bundan ilk kez 1929'da söz ettiğim zamanki gibi tiksintiyle karşılanmıyor. Cinsel tutumbilimin bir sürü ülkede elde ettiği başarıyı, sayısız iyi eğitimciye ve çocuklarla gençlerin cinsel gereksinimlerinin son derece doğal ve haklı olduğunu kabul eden anlayışlı ana babalara borçluyuz. Gerçi, Orta Çağ'dan kalma yasalarla ıslahevleri gibi korkunç kurumların lekesi hâlâ alnımızdadır; ancak, çocuk ve gencin cinsel yaşamına akılcı yoldan bakış geri dönülmesi olanaksız yollar almıştır.

Yeni bir akılcılık dönemi, Orta Çağ'dan kalma güçlü artıklara karşı çıkarını korumak zorundadır. Ortalıkta hâlâ «kalıtımsal yozlaşma»yı, «soydan gelen suçluluğu» savunan kuramcılar var elbet, ama sevisel hastalıkların ve suçun *toplumsal* kökeninin saptanması gittikçe yaygınlaşmakta. Daha bir sürü hekim, kendi kendini doyurmayı önlemek üzere çocukların ellerini bağlamaya yeltenmekte el-

bet; ama karşı görüşler günlük gazetelere bile girdi. Son derece sağlıklı gençler, doğal sevisel işlevlerini yerine getirdikleri için ıslahevlerine gönderiliyor elbet; ama bu yasalarla bu kurumların toplumsal suç olduklarını bilen yargıçların sayısı da artmakta. Doğal cinsel yaşamı şeytan işi sayan, alabildiğine yaygın, işkenceci papaz ahlâkı sürüp gidiyor elbet; ama dinbilim alanında toplumsal çalışmalar yapan, kendilerini bu köhnemiş ahlâktan kurtaran bir sürü üniversite öğrencisi de var. Her ne kadar yalnız yasal evlilikte kullanılmasından yanaysalar da, gebeliği önleme araç ve gereçlerini savunan dinadamlarına bile rastlanıyor. Pek çok genç sevisel mutluluk uğrunda verilen kavganın kurbanıdır elbet; ancak, bir radyo yayınında, yasa içi evlilik yapmadan çocuk doğuran kızını cezalandıran babanın kınandığını da görmekteyiz. Boşanmayı bir gözdağı haline getiren zorlama evlilik yasaları hâlâ yürürlükte elbet; ama bu yasalarla onların uygulanışının uyandırdığı tiksinti gittikçe artıp yaygınlaşmaktadır.

Yaşamakta olduğumuz şey, gerçek ve köklü bir kültürel yaşam devrimidir. Bu devrim gürültüsüz patırtısız, törensiz, birörnek giysisiz, top tüfek atılmadan oluşmakta; ama kurbanları 1848 ya da 1917'deki halk savaşlarındakinden daha az değil. İnsan denen hayvanın duyuları, yaşama işlevleri alanında, binlerce yıllık uykularından uyanmakta. Yaşamımızdaki devrim sevisel, toplumsal ve iktisadi varoluşumuzun temellerini etkilemekte.

Hele toplumun en zayıf noktası olan *aile yaşamı*'ndaki devrimler korkunç bir hızla gelişmekte. Korkunç bir hızla diyoruz, çünkü binlerce yıllık ataerkil aileden kalma astığı astık, kestiği kestik aile yapımız, *doğal* bir aile yaşamı süreci belirlediği ve toplum bu süreci desteklemediği için, temelinden sarsılmakta. Bu kitap doğal aile ilişkilerini tartışmıyor; daracık yasalarla, insanın gerici kişilik yapısıyla ve akla aykırı kamuoyuyla ayakta duran zorlayıcı buyurgan aile biçimlerini eleştiriyor. Rusya'da, 1917'den sonraki toplumsal devrim sırasında başgösteren ve kitabın ikinci kesiminde ele alınan olaylar, bu gibi devrimlerin karşımı-

za çıkardığı coşkusal ve toplumsal tehlikeyi göstermekte: Sovyet Rusya'nın, 1920'lerde, kısa bir zaman dilimi içersinde çözmeye çalıştığı aile bunalımı, çok daha ağır, ama eksiksiz bir biçimde bütün dünyaya yayılmaktadır; «kültürel yaşamın köklü devrimi»nden söz ederken, özellikle, *buyurgan ataerkil ailenin yerine doğal bir aile biçiminin geçirilmesi*'ni anlatmak istiyorum. Ama erkekle eşi, ana-babalarla çocuklar arasındaki bu doğal ilişki biçimi, şu anda, en tehlikeli toplumsal engellerle karşılaşmaktadır.

Gerek bu kitapta, gerekse cinsel düzenlilikle ilgili öbür yazılarımızda geçen «devrimci» sıfatı, dinamit patlatılmasını değil, doğru'nun kullanılmasını anlatır; gizli toplantıların örgütlenmesi, yasadışı bildirilerin dağıtılması anlamına gelmez, zihinsel sınırlamalar, dolaylamalar ve kaçamaklar yapmadan, insan bilincine açıkça çağrıda bulunmayı dile getirir; kurşuna dizmeleri, sorguya çekmeleri, yapılan ve bozulan sözleşmeleriyle siyasal haydutluğu tanımlamaz; burada devrimci sıfatı kökten, yani *her şeyin köküne inen* demektir. Cinsel tutumbilim, tıpkı hekimlikte bakterilerin ya da bilinçaltı ruhsal yaşamın, uygulamada mekanik ve elektrik yasalarının, iktisatta üretici gücün, işgücünün yapısının bulunuşu gibi devrimcidir. Cinsel tutumbilim, insan kişiliğinin oluşum yasalarını ortaya çıkardığı ve özgürlük kavgasını birtakım özgürlükçü lâflara değil, yaşam enerjisinin işletilmesini belirleyen yasalara dayandırdığı için devrimcidir. Yaşamın süreçlerine makineci, siyasal ya da gizemci açılardan değil, *doğal-bilim*'in yöntemleriyle yaşadığımız için devrimciyiz. Orgon'un¹ bulunması, toplumsal araştırmalarımıza sağlam bir doğal-bilim temeli kazandırmıştır, çünkü o, yaşam enerjisi halinde bütün canlılarda etkindir.

---

¹ Bkz. *Bedensel Boşalmanın İşlevi* IX. Bl. «ORGON: İlk acunsal enerji; her yerde vardır, görsel, ısısal, elektroskopik yollardan ve Geiger-Müller sayacıyla varlığı saptanabilir. Canlı organizmalarda, dirimsel-enerji, yaşam enerjisi halindedir (W. Reich).» 1936 - 1940 yılları arasında, Reich tarafından bulunmuştur.

Çağımızın toplumsal gelişmesi, her yerde, *koşulsuz uluslararasılaracılığa* yönelmiştir. Halkların, siyasetçilerin sert baskısına boyuneğişi kaldırılmalı, onun yerine toplumsal işlerin bilimsel yöntemle yürütülmesi geçirilmelidir. Önemli olan Devlet değil, insanların oluşturduğu toplumdur. Önem verilmesi gereken şey, tutulacak günlük yol değil, doğru'dur. Doğal-bilim, şimdiye dek karşılaştığı görevlerin en büyüğünü üstlenmek zorundadır: işkence altında inleyen insanlığın sorumluluğunu kesin olarak yüklenme görevidir bu. Siyaset, vaktini kesinlikle doldurmuştur. Bilginler, isteseler de istemeseler de, toplumsal süreçlere kılavuzluk etmek, siyasetçilerse, hoşlarına gitse de gitmese de, yararlı işler yapmayı öğrenmek zorundadırlar. Bir sürü insanın dünyanın dört bir yanında gerçekleştirmeye çalıştığı şeye, yaşama yeni bir bilimsel ve akılsal düzen verilmesine yardımcı olmak bu kitabın ereklerinden biridir. Yaşama işlevlerinin sağlıklı oluşu anlamında dürüst ve toplumsal bir sorumluluk taşıdığının bilincine varmış kişi bu kitabı yanlış yorumlamaya da, kötüye kullanmaya da ne yeltenir, ne de böyle bir şeyi ister.

W. R.
Kasım 1944

İKİNCİ BASIMIN ÖNSÖZÜ

1935 Ekim'inde, üç yüz ünlü ruh hekimi bütün dünyayı önemli bir konu üzerinde düşünmeye çağırdı. İtalya, Ha-beşistan'ı işgal etmişti. Binlerce erkek, kadın, çocuk kılıçtan geçirilmişti. Yeni bir dünya savaşı çıkarsa kitle halindeki ölümlerin ne kertelere varacağını kestirebiliyorduk.

Milyonlarca insanın açlıktan öldüğü İtalya gibi bir ülkede ulusun bayrak altına çağrıldığı zaman hiç başkaldırmayışı, hatta seve seve koşusu beklenmedik bir şey değildi; oysa kimsenin aklı almadı bu olguyu. Buysa, şu genel izlenimi doğruluyordu: bazı ülkelerin başında, ruh hekimlerinin kolayca akıl rahatsızlıkları bulacakları kişilerin oturması bir yana, üstüne üstlük, kimi halklar tümüyle hastaydı; tepkileri olağandışıydı, bireylerin özel istek ve olanaklarıyla çelişki halindeydi. İşte size birkaç olağandışı tepki örneği: bolluğa baka baka açlıktan ölmek; bir yanda kömür, yapı gereçleri ve arsa varken, soğukta, yağmur ve kar altında titremek; ak sakallı kutsal bir gücün her şeyi yönettiğine, gerek iyiliğin, gerek kötülüğün ondan geldiğine inanmak; büyük bir coşkuyla suçsuz insanları kırıp geçirmek ve daha önce adını bile duymadığınız bir bölgeyi fethetmek zorunda olduğunuza inanmak; partallar içinde dolaşmak, ama kendini «ulus yüceliği»nin temsilcisi sanmak; bir siyasetçinin Devlet Başkanı olmazdan önce vaat ettiklerini unutmak; Devlet adamı da olsalar, birtakım bireylere, kendi canı ve yazgısı konusunda mutlak kararlar verme gücünü bağışlamak; Devlet'in sözümona başdümencilerinin de uyumak, yemek yemek, doğanın çağrısına uymak zorunda olduklarını, bilinçaltından gelen, denetlenmesi olanaksız duygusal dürtülerle yönetildiklerini, bütün ölümlüler gibi cinsel rahatsızlıklar geçirdiklerini anlamamak; «kafa eğitimi» uğrunda çocukların dövülmesi gerektiğini tartışılmaz bir doğru saymak; çiçeği burnunda

gençleri cinsel birleşme mutluluğundan yoksun bırakmak; bu örnekleri sonsuza dek uzatabilirsiniz.

Üç yüz ruh hekiminin bildirisi, kendini olağan yoldan uygulamaya bağlı saymayan bilim açısından kılıgısal bir araya girmeydi. Ama eylemi yetersizdi: görüngüleri doğru biçimde betimliyor, ancak bunların köküne inmiyordu. Çağdaşlarımızdaki genel kötülüğün *yapısı*'nı sorun olarak ortaya getirmiyordu. Halk kitlelerinin hangi nedenle, bir avuç top satıcısının yararına böylesine büyük bir coşkunlukla canlarını adadıklarını araştırmıyordu. Sahici gereksinimlerin doyurulmasıyla, ulusçu coşkunluğun sağladığı aldatici doyum arasındaki ayrımı saptamıyordu; oysa bu ikinci doyum, bir dine körü körüne bağlı kişilerin gizemsel coşkunluklarına benziyordu.

Üretimdeki artışla birleşen açlık ve yoksulluk, iktisadi yaşamın akılcıca planlanmasına yol açacak yerde, halk kitleleri arasında açlığın ve yoksulluğun kutsallaştırılmasıyla sonuçlanıyordu. Toplumcu atılım hızını yitiriyordu. Buradaki sorun, Devlet adamlarının ruhsal durumundan değil, kitlelerinkinden doğmaktaydı.

Bugünkü Devlet adamları büyük sanayicilerin dostları, kardeşleri, yeğenleri ya da kayınbabalarıdır. Eğitim görmüş, düşünen bireyler kitlesinin bunu görmemesi ve buna göre etkinlikte bulunmaması, bireyin «ruhsal uygulayım» sınavlarına sokulmasıyla çözülemeyecek bir sorundur. Akılcı düşüncenin bozulmasını, yazığıya katlanmayı, yetkeye ve *Führer*'lere boyuneğmeyi de aralarında sayabileceğimiz zihinsel bozukluklar, en kestirme deyişle, bitkisel yaşamdaki, özellikle de buyurgan toplumun belirlediği cinsel yaşamdaki uyumsuzluğun sonucudurlar.

Kaçıkların gösterdiği garip belirtiler, halkların tümünün, savaşları yakarmayla savuşturmaya kalktıkları an gösterdikleri gizemci ve çocukça belirtilerin abartılmasından başka bir şey değildir. Bütün dünyadaki, aşağı yukarı bin kişiden dördünü barındıran ruh hastalıkları bakımevlerinde de bitkisel yaşamın cinsel görünüşüne genel siyasetin gösterdiğinden daha büyük bir dikkat gösterilmiyor.

Bugün bilimin CİNSELLİK dalı yazılmamıştır. Ancak, olağandışı ruhsal tepkilerin cinsel doyumsuzluktan, cinsel enerjinin başka yönlere kaydırılmasından doğduğuna kuş-kumuz olamaz. Dolayısıyla, *insanın cinsel yaşamının toplumsal düzenlenmesi* sorununu ortaya atmak, toplu ruh hastalığının köklerini aramak anlamına gelmektedir.

İnsanın düşünme ve duygulanma yapısını cinsel enerji yönetir. «Cinsel yaşam (solunum ve sindirim dizgesini yöneten sinirlerin işleyişi açısından ele alındığında) yaşam enerjisinin *ta kendisi*'dir. Bunu önlemek, yalnız en dar hekimlik anlamıyla değil, en genel anlamıyla da temel yaşam işlevlerini alt üst etmek demektir. Bunun en önemli toplumsal belirtisi, insan eyleminin akılcılıktan uzaklaşması: gizemciliğe, dinciliğe, savaşa yatkınlığa dönüşmesidir. Cinsel siyasetin çıkış noktası: *insanın sevisel yaşamının baskı altına alınmasının gerekçesi nedir?* olmalıdır.

Cinsel tutumbilimin, insanın ruh dünyasıyla toplumsal-iktisadi etkenlerin ilintilerini irdeleyen kuramını kısaca özetleyelim. Toplum, insan gereksinimlerini oluşturur, değiştirir ve baskı altında tutar; bu süreç boyunca, ruhsal bir yapı ortaya çıkar; bu yapı doğuştan gelmez, her bireyde, gereksinimle toplum arasında verilen kavga içersinde gelişir. Güdülerimiz doğuştan gelen bir yapıya sahip değildirler, yaşamın ilk yıllarında kazanırlar bu yapıyı. Ancak bitkisel enerjinin az ya da çok bir parçası doğuştandır. Buyurgan toplum, birbirleriyle eşzamanlı boyuneğme ve başkaldırmalardan oluşmuş bir köle yapısı yaratır. Buyurgan olmayan toplumsa «özgür» bireyler yaratmalıdır. Dolayısıyla yalnız buyurgan birey yapısını üretme yollarını değil, buyurgan olmayan birey yapısını da üretecek güçleri tanıyıp geliştirmelidir.

Cinsel işlev ruhsal işleyişin çekirdeği olduğuna göre, kılğısal ruhbilimin çekirdeği de cinsel siyasetten başka bir şey olamaz. Bu, sinema ve edebiyat aracılığıyla dile gelir: her türlü romanların % 90'ı, filmlerle oyunların % 99'u doyurulmamış cinsel gereksinimlere yöneltilen çağrıya dayalıdır.

Yaşamın temel gereksinimleri, beslenme ve cinsel doyum gereksinimleri, genel bir toplumsal örgüt kurulmasını gerektiren nedenlerdir. Bu toplumsal örgütün doğurduğu «üretim biçimleri» temel gereksinimleri büsbütün yoketme- se de bozup değiştirmekte, dolayısıyla yeni gereksinimler yaratmaktadır. Yakın zamanda yaratılmış bu değişik gereksinimler daha sonraki üretim biçimini belirlemekte, yeni üretim araçları ortaya çıkarmakta ve tabii bireyler arasında yeni toplumsal ve iktisadi ilişkilerin doğmasına yol açmaktadır. Üretimdeki kişilerarası ilişkilerle birtakım ah-lâki, felsefi vb. yaşam kavramları gelişir. Bu kavramlar aşağı yukarı her çağın uygulamısal gelişme durumuna, yani insan yaşamını anlayıp buyruğu altına alma yetisine uygundurlar. Böylece gelişen toplumsal «öğreti» yeni bir insan yapısı kurar. Bu açıdan bakıldığında, «öğreti» maddi bir güç olur çıkar; insanın yapısında, «gelenek» adıyla yaşar. Bir sonraki gelişme, öğretinin oluşumuna bütün toplumun ya da küçük bir azınlığın katılışına göre çok değişik nitelikler kazanır. Siyasal güç küçük bir azınlığın elindeyse, genel düşünsel yapıyı dilediği gibi kurma yetkisi de onda demektir. Sonuç olarak da, buyurgan toplumda, halkın çoğunluğunun düşünme biçimi siyasal ve iktisadi yönden toplumu egemenlikleri altında bulunduranların çıkarlarına uyar. Gerçek demokraside, emek demokrasisindeyse toplumsal kuram toplumun *bütün* üyelerinin temel çıkarlarına uyacaktır.

Şimdiye dek toplumsal öğreti, «insanların kafa»sında oluştuğu biçimiyle, iktisadi süreçle ilgili kavramların yalın toplamı sanıldı. Ancak, Almanya'da siyasal gericiliğin zaferinden ve kitlelerin akıldışı tutumunun bize verdiği dersten sonra, kuram artık basit bir yansıma sayılamaz. Siyasal öğreti bir halkın ruhsal yapısına kök salıp onu değiştirdi mi, *elle tutulur bir siyasal güç* olmuş demektir. Tarihsel bir önem taşıyıp da kitlelerin ruhsal yapısına işlemedi, onların davranışlarında dile gelmemiş bir tek toplumsal-iktisadi süreç yoktur. «Üretim güçlerinin *kendi başına* gelişmesi» diye bir şey olmaz; ancak, toplumsal-iktisadi sü-

reç temeline dayalı bir bilinçaltına itişin insan yapısında, düşünce ve duygusunda yaratacağı gelişme vardır. İktisadi süreç, yani makinelerin gelişmesi, bu süreci gerçekleştiren, hızlandıran ya da bilinçaltına iten, aynı zamanda etkisinde kalan insanların ruhsal yapı sürecine işlev açısından tıpa tıp uyar. İnsanın etkin duygusal yapısı dışında düşünemeyiz iktisadi; iktisadi dayanak olmadan da duygululuk, düşünce ve eylem olamaz. Bunlardan birini ya da öbürünü önemsememek, bizi ya *ruhsalcılık*'a («tarihin biricik itici gücü ruhsal güçlerdir» demeye), ya da *iktisadicilik*'e (uygulayım sal gelişme «tarihin biricik itici gücüdür» demeye) götürür. *Eytişim* (dialectique) *konusunda sonu gelmez söylevlere girecek yerde, insan kümeleriyle, doğa ve makineler arasındaki canlı ilişkileri anlamaya çalışmak gerekir*; bunların işleyişi birleştiricidir, aynı zamanda da karşılıklı olarak koşullayıcı. Ruhsal yapının çekirdeğinin cinsel yapı olduğunu ve kültürel sürecin öncelikle cinsel gereksinimler tarafından belirlendiğini anlamadan bugünkü kafa eğitimi sürecini çekip çevirebilmek olanaksızdır.

Sözüm ona «siyaset dışı» sayılan şu daracık, yoksul cinsel yaşam, buyurgan toplumun sorunlarıyla ilintileri içerisinde incelenmelidir. Siyasetin ilgi alanı elçiliklerarası yemekler değil, günlük yaşamdır. *Dolayısıyla, günlük yaşamda toplumsal bilinç vazgeçilmez öğedir*. Yeryüzündeki insanların tümü öndegelen beş yüz diplomatın eylemini anlayabilseydi, işler çok daha iyi yürürdü; toplum ve insanın gereksinimleri silâh yapımcılarının ve siyasetçilerin çıkarına göre yönetilmezdi. Ama yeryüzündeki insanlar, ancak alçakgönüllülüğüyle kişisel yaşamlarının bilincine varmadıkça, kendi yazgılarını belirleyemeyeceklerdir. Ellerini kollarını bağlayan, içlerindeki şu iki güçtür: *cinsel ahlâkçılık* ve *dinsel gizemcilik*.

Son iki yüzyılın iktisadi düzeni insan yapısını hatırı sayılır derecede değiştirdi. Ancak bu değişiklik doğal yaşamın, özellikle de cinsel yaşamın binlerce yıl baskı altında tutulmasının insana getirdiği genel yoksullaşmaya oranla hiçtir. Bir yandan akılalmaz küçüklük duygusu, öte yan-

dansa eziyetçi kabalıkla kendini gösteren, yetke karşısındaki korku ve kölelikten oluşmuş toplu ruhsal temelin biricik kökeni işte bu binlerce yıllık baskıdır; son iki yüzyılın anamalcı düzeni bu temel üzerinde kök salmıştır.

Ancak, milyonlarca yıl önce, insan yapısındaki bu değişikliği başlatan toplumsal-iktisadi süreçleri unutmamak gerekir. Demek ki, karşımızda, iki yüzyıllık işleyimsel makineleşmeye bağlı bir süreç değil, bugüne dek makinelere söz geçirmeyi başaramayan, aşağı yukarı 5000 yıllık insan yapısı vardır. *Anamalcı iktisat yasalarının bulunması ne denli göz kamaştırıcı ve devrimci olursa olsun, yetkeye boryunegme sorununu çözmeye yetmez.* Gerçi dünyanın her yanında «ekmek ve özgürlük» için savaşıyan birey kümeleri ve yoksul sınıf parçacıkları var, ama insanların ezici çoğunluğu ya bekleyiş ve yakarıya çöreklenip kalıyor, ya da özgürlük savaşına düşmanlarının yanında giriyor. Halk kitleleri günün her saatinde gereksinimin amansızlığını sınınamakta. Onlara yaşamın bütün zevklerini değil de, yalnız ekmek vermeye hazır oluşumuz, isteklerini çoğaltacak yerde, isteme biçimlerini yumuşatmakta. Özgürlüğün ne olduğunu ya da ne olabileceğini halk yığınlarına henüz kimse somut bir biçimde açıklamadı. Yaşamın genel mutluluk olanakları onlara elle tutulur biçimde gösterilmedi. Bu açıklamaya girişenler de, yalnız suçluluk duygusuyla yüklü, yüzeysel, hastalıklı gönül eğlendirmelerden söz ettiler. Yaşamdaki mutluluğun çekirdeği *cinsel* mutluluktur. Büyük ya da küçük hiçbir siyaset adamı bunu belirtme yürekliliğini gösteremedi daha; buna karşılık cinsel yaşamın siyasetle ilgisi bulunmayan, özel bir iş olduğu öne sürüldü. Siyasal gericilikse bu kanıda değil!

Geschlechtsreife, Enthaltensamkeit, Ehemoral adlı kitabımın Fransız çevirimeni [*La crise sexuelle* (Cinsel Bunalım), Editions Sociales Internationales, Paris, 1934] Freud'cu-Marx'çılıkla Marx'çılığı karşılaştırıyor ve ruhçözümücü düşünme biçiminin Marx'çı düşüncüyü değiştirdiğini öne sürüyor «Reich, diyor, cinsel bunalımın her şeyden önce çökmekte olan anamalcı kurumlar ve ahlâk ile yeni toplumsal

ilintiler ve gelişen yeni ahlâk arasındaki çelişmeden doğduğuna dikkat etmiyor; bunu doğal, ölümsüz cinsel gereksinimlerle anamalcı düzenleme arasındaki çelişkinin sonucu sayıyor.» Böyle karşıçıkmlar her zaman öğreticidir, bizi sözlerimizi kesinleştirip tamamlamaya iter.

Eleştirmen burada sınıflar arasındaki ayrımı bir yana, doğal gereksinimle toplum arasındaki çatışmayı öte yana koyuyor. Oysa, bu ikisinin birbirinden yüzde yüz ayrıldığı sanılmamalıdır; ikisi de, temelde, aynı yoldan açıklanmak zorundadır. Nesnel sınıf çatışması açısından bakıldığında, cinsel bunalımın düşüş halindeki anamalcılıkla yükselmekte olan devrim arasındaki çatışmanın dile gelişi olduğu doğrudur; ama o, aynı zamanda cinsel gereksinimle toplumsal işleyiş arasındaki çatışmanın belirtisidir. Bu iki görüş açısını nasıl bağdaştırmalı? Nesnel açıdan, cinsel bunalım sınıflar arasındaki ayrımın dışı vurmasıdır; peki öznel yaşam açısından nasıl dışı vuruyor? Şu «yeni işçi ahlâkı» denen şey nedir? Anamalcı ahlâk, sınıf ahlâkı cinsel yaşama *karşı*'dır, dolayısıyla ilk ağızda çatışmaya yol açar. Devrimci hareket, her şeyden önce cinsel yaşama anlayışla bakan bir dünya görüşü kurarak, yeni yasalarla ve yeni bir cinsel yaşamla bu dünya görüşünü kılışal (pratik) hale getirerek çatışmayı yokeder. Başka bir deyişle, buyurgan toplum düzeniyle cinsel yaşamın toplumsal baskı altında tutulması atbaşı giderler, devrimci «ahlâk»la da cinsel gereksinimlerin doyurulması yoldaştır. «Yeni devrimci ahlâk anlayışı» deyiminin kendi başına bir anlamı yoktur; yalnız cinsel alanda kalmayan düzenli bir gereksinim doyurulmasıyla içerik kazanır. Bu temel, somut içerikten yoksunsa, devrimci dünya görüşü sözde kalır ve gerçeklikle çatışır. Kuramla gerçeklik arasındaki çatışmayı Sovyetler Birliği'nde kolayca görebiliriz.

«Yeni ahlâk anlayışı» deyiminin bir anlam kazanabilmesi için, toplumsal yaşamın ahlâki kurallara bağlanmasının gereksizliğini, herkesin kendi yaşamına düzen verme ilkesini savunması gerekir. Açlıktan ölmeyen adamın içinden hırsızlık eğilimi gelmez, dolayısıyla hırsızlık etmesine

engel olan bir ahlâk düşüncesine gereksinimi yoktur. Aynı temel yasa cinsel yaşam için de geçerlidir: cinsel doyuma ermiş kişi başkalarına saldırma eğilimi duymaz, bu eğilimi köstekleyen bir ahlâka gereksinimi yoktur. Burada karşımıza çıkan, zorlayıcı ahlâkî düzenlemeye aykırı düşen, cinsel tutumbilime uygun bir öz-düzenlemedir. Ortaklaşmacılık (komünizm), cinsel yaşamın yasalarını bilmediğinden, yalnız içeriğini değiştirerek tutucu ahlâkî biçim olarak sürdürmeye çalıştı; buradan, eskinin yerini alan «yeni bir ahlâk anlayışı» doğdu. Bir yanılgıdır bu. Lenin'in dediği gibi (işçi sınıfının geçici buyuruculuğu dönemi dışında) nasıl Devlet'in yalın bir biçim değişikliğine uğramayıp «ortadan kalkması» gerekiyorsa, zorlayıcı ahlâk da yalnız kılık değiştirmemeli, ortadan kalkmalıdır.

Bizim eleştirmenin ikinci yanılgısı, toplumla çatışan *mutlak* bir cinsel yaşam kabul ettiğimizi sanmasıdır. Resmi ruhçözümlemesinin ilk yanılgısı, güdüleri mutlak dirimsel (biyolojik) veriler saymasıdır; ve tabii bu, ruhçözümlemesinin bilimsel yapısından değil, ruhçözümçülerin makineci (mekanist) görüşlerinden gelmektedir; onlar, makineci kavramlarda olageldiği üzere, görüşlerini fizikötesi savlarla tamamlarlar. Güdüler gelişir, başka bir kalıba girer ve yozlaşırlar. Oysa, dirimsel değişiklikler toplumsal değişmelere oranla öylesine uzun sürede gerçekleşir ki, toplumsal değişimleri görece ve zamana bağlı sayar, birincileriye mutlak veriler gibi görürüz. Somut ve zamanla sınırlı toplumsal süreçleri incelersek, belli bir dirimsel güdüyle toplumsal düzenin ona hazırladığı yazgı arasındaki çatışmayı saptamakla yetinebiliriz. Cinsel sürecin dirimsel yasaları için durum aynı değildir. Burada, coşkusal yapının göreceliğini ve değişkenliğini titizlikle göz önünde tutmamız gerekir. Eğer her türlü toplumsal sürecin ilk koşulları olarak bireysel yaşamın süreçlerini ele alırsak, yaşamın ve temel gereksinimlerin varlığını kabul etmemiz yetiştir. Ama bu yaşam mutlak değildir. Acunsal düzeyde zaman dilimlerini ele alır incelersek, yaşam, cansız maddeden fıskıran, sonra yine ona dönen bir şey olur. Bu incelemeler bize insan-

ların «tinsel, aşkın» görevlerle ilgili yanılsamalarının önemsizlik ve küçüklüğünü; buna karşılık, insanın bitkisel yaşamıyla doğanın tümü arasındaki bağlantının, birliğin büyük önemini her şeyden daha iyi gösterir. İnsanla toplumun minicik parçaları oldukları acunsal süreçlere oranla toplumsal kavganın da önemsiz olduğu söylenerek dediklerimiz kötü yorumlanabilir; duruk yıldızlar küresinde gezegenlerin devinimine oranla, halkların birbirini kırıp geçirmesinin, bir Hitler'in işbaşına getirilmesinin, az sayıda insana iş bulunmasının da önemsiz olduğu; oturup doğanın zevkini çıkarmakla çok daha iyi edeceğimiz söylenebilir. Bu yorum aldatıcı olur, çünkü bilimsel görüş açısı gericiliğin karşısında, emek demokrasisinden yanadır. Gericilik, acunsal sonsuzluğu ve onu yansıtan doğa duygusunu, cinsel perhiz ülküsüyle kendini ulusçu tasarımlara adama ülküsünün daracık çerçevesine kapatmaya uğraşmaktadır. Emek demokrasisiyse, tam tersine, bireysel ve toplumsal yaşamın darlığını doğanın büyük süreçlerinin yörüngesine oturtmaya çalışır; binlerce yıllık sömürü, kandırmaca ve cinsel baskı sonucu ortaya çıkıp toplumu kemiren çatışmayı yoketmeye uğraşır; kısacası doğal cinsel etkinlikten yana, doğaya aykırı ahlâkçılığa karşı, evrensel iktisadî planlamadan yana, sömürücülüğe ve ulusçuluğa karşıdır.

Ulusçu-toplumcu (nasyonal-sosyalist) öğretide, «toprağa ve kana bağlılık» savsözüyle dile getirilen ve gerici harekete olağandışı bir atılım kazandıran, akılcı bir çekirdek vardır. Buna karşılık, ulusçu-toplumcu kılıfı, toplumun, doğanın ve uygulayımın (teknğin) birleştirilmesini erek eden devrimci eylem ilkesini köstekleyen güçlere katılmaktan kurtulamaz. Halk birliği yanılsamasının ortadan kaldıramadığı sınıflı topluma ve «halk malı» düşüncesinin yokedemediği üretim araçlarının özel ellerde bulunmasına da öyle. Ulusçu-toplumculuk, öğretisinde, devrimci hareketin çekirdeğini gizemci bir biçimde dile getirir. sınıfsız bir toplum, doğayla uyum kuran bir yaşam yaratmak ister. Devrimci hareketse, daha kendi öz kuramının tam anlamıyla bilincine varamadıysa bile, yaşamın akılcı yoldan nasıl ger-

çekleştirebileceğinin, mutluluğa nasıl erileceğinin toplumsal ve iktisadi koşullarını açıklığa kavuşturmuştur.

Bu kitap, kılğısal hekimlik yılları boyunca elde edilen cinsel tutumbilim savlarına dayanarak şimdiki cinsel yaşam koşullarının ve kavramlarının eleştirilmesini özetlemektedir. Kitabın ilk kesimi (*Cinsel Ahlâkçılığın Başarısızlığı*), altı yıl önce, *Geschlechtsreife, Enthaltsamkeit, Ehemoral* adıyla yayımlanmıştır. Yer yer genişletildiyse de, bütünüyle değişikliğe uğramamıştır. İkinci kesim (*«Yeni Yaşam Biçimi» Uğrunda Sovyetler Birliği'nde Girişilen Kavgâ*) yenidir. 1925-1935 yılları arasında derlenmiş gereçlere dayanmaktadır. Sovyet Rusya'da cinsel devrimin nasıl boğulduğunun gösterilmesi, cinsel yaşamın düzene konmasıyla ilgili ilk yazılarımda neden hep Sovyetler Birliği'ni örnek verdiğimi açıklayacaktır. Son dört yılda, bir sürü şey değişti. Buyurgan ilkelere toptan dönüşün sonucu olarak, Sovyet cinsel devriminin gerçekleştirdiği başarılar da yavaş yavaş kaldırılıp atıldı.

Söylemek bile gereksiz, ele aldığımız konuya ilişkin bütün sorunları inceleyemedik. Şu anda geçerli ruhsal hastalık kuramlarının eleştirilmesi de, dinin bir bütün halinde incelenmesi de çok yerinde olurdu. Ama sorunların sonsuzluğu, elinizdeki kitabı akla uygun bir çerçevede bırakma zorunluluğunu doğurdu. Faşizmin ve Kilise'nin cinsel siyaseti, ataerkil siyasal-cinsel örgüt biçimiyle, *Faşizmin Kitle Ruhu Anlayışı* adlı kitabımda incelenmiştir. Bu kitapsa, ne bir cinselibilim el kitabıdır, ne de bugünkü cinsel bunalımın tarihçesi. Özel örneklerle dayanarak, çağımız cinsel bunalımının temel çizgilerini gözler önüne sermekle yetinmektedir. Burada kullanılan cinsel düzenlilik kavramları bir yazı odası çalışmasının sonuçları değildir. İşçi sınıfından, orta sınıftan ve aydın çevreden gelmiş gençlerle yıllarca sıkı ilintide bulunmasaydık, bu yoldan elde edilen deneyleri hastalar üzerindeki çalışmayla sürekli olarak doğrula-

masaydık, elinizdeki kitabın bir tek cümlesi bile yazılamazdı. Bunu, birtakım eleştirilerin önünü almak için söylemek zorundayız; tartışma gerekli ve yararlıdır; ama cinselbilim yaşantısının kaynaklarına inmeden böyle bir tartışmaya girişmek, boşu boşuna zaman ve enerji yitirmektir: bu kaynaklarsa, yoksul ya da kötü eğitilmiş halk yığınlarının yaşamı, acı çeken ve birbirleriyle dövüşen bireyler, Tanrı'dan esin almış *Führer*'lerin *alt-insan* adını verdikleri kişilerdir. Avusturya ve Almanya'da edindiğim kılğısal hekimlik ve toplumbilim deneylerine dayanarak, olaylarla sürekli kişisel ilintim bulunmadığı halde, Sovyet Rusya'daki cinsel devrim konusunda belli bir kanıya sahip olmaya iznim vardı. Cinsel siyaset alanındaki durumun bazı yanları biraz tek yanlı gösterilmiş olabilir. Ama bizim ereğimiz mutlak doğrular ortaya koymak değil, temeldeki çatışmalarla eğilimlerin genel bir görünümünü sunmaktı. İlerki baskılarda olgularla ilgili düzeltmelerin yapılacağına kuşku yoktur.

Son olarak da, işleri başlarından aşkın, bana «siyasetin tehlikeli alanı»ndan çıkıp doğal-bilim alanında kalmayı salık veren dostlarıma, adına yaraşır cinselbilimin, istese de istemese de devrimci olduğunu söylemek isterim. Alev almış bir yapıda, kim kalkar da «cırcır böceklerinde rengin anlamı» üstüne estetik denemeler yazmak ister?

W. R.
Kasım 1935

BİRİNCİ KESİM

Cinsel Ahlâkçılığın Başarısızlığı

BİRİNCİ BÖLÜM

CİNSEL TUTUMBİLİMİN GETİRDİĞİ ELEŞTİRİNİN TIBBÎ TEMELLERİ

1 — AHLÂKÎ DÜZENLEMEDEN CİNSEL TUTUMLULUĞA UYGUN DÜZENLEMeye

Burada sergilenen cinsel tutumbilim savları, başarılı bir kişilik çözümlemesi bakımı sırasında ruhsal bir değişikliğe uğrayan hastaların tıbben gözlenmesinden doğmuştur. Sinir hastalığına tutulmuş bir yapının sağlıklı bir yapıya dönüştürülmesiyle ilgili buluşların toplumsal yapıya ve onun ilerki bozukluklarına uygulanıp uygulanamayacağı sorulabilir haklı olarak.

Kuramsal bir tartışmaya girişecek yerde, olguları inceleyelim. Kitle halindeki akıldışı davranışların sinir hastasında yapılan gözlemlere dayanılarak anlaşılabilceğine kuşku yoktur. Aslında, buradaki ilke, belli bir salgın hastalığa açılan savaştakinin aynıdır; salgına yakalananların hepsinde bulunan mikrobun ve eyleminin özel kurbanlar üzerinde incelenmesinden başka bir şey değildir bu savaş. Sıradan bireyin hastalıklı davranışı, ayrı ayrı incelenen hastaların bizleri görür görmez yakalamaya alıstırdığı davranışları açıkça ortaya koyar: cinsel arzuların genel olarak bilinçaltına itilmesi; tinsel isteklerde zorlayıcılık; cinsel doyumla çalışmanın bağdaştırılabileceğini düşüneme; çocuk ve gençlerin cinsel yaşamının hastalıklı bir sapma olduğu garip inancı; ömür boyu tekeşlilikten başka bir

cinsel yaşamı göz önüne getirememeye; kendi gücüne, kendi yargısına güvenememe, dolayısıyla her şeyi bilen, yönetici bir Baba arama. Sıradan bireyin temel çatışmaları, hep aynıdır; bireysel öyküdeki değişiklikler ancak farklı ayrıntılar gösterir. Bireyden öğrendiğimizi halk yığınlarına uygulamaya kalkarsak, her bireyin örnek çatışkısıyla kendimizi sınırlandırmamız gerekir; bu koşullarda, bireyin yapısal değişiklikleriyle ilgili gözlemler, yığınlar için de geçerli olabilir.

Hastalar bize çok belirgin rahatsızlıklarla gelir. Çalışma yetileri bozulmuştur; elde edilen sonuçlar toplumun saptadığı isteklere de, öznenin elverişliliğine de uymaz. Cinsel doyuma elverişlilik tümünden yokolmamışsa bile, epey azalmıştır; üretken (génital) doyuma elverişliliğin yerini düzenli olarak üretken olmayan (üreme dönemi öncesi) doyumlar almıştır; hastada, ırza geçme düşleri falan gibi eziyetçi sevişme biçimi tasarımlarına rastlanır. Bireyin kişilik ve cinsel davranışındaki bu değişikliğin dört beş yaşlarına doğru kesin biçimini aldığını hemen her zaman gösterebiliriz. Toplumsal ve cinsel verimliliğin bozuluşu er geç ortaya çıkar. Hastaların hepsinde içgüdüyle ahlâk arasında çatışma vardır; cinsel arzular sinir hastalığı biçiminde bilinçaltına itildi mi, bu çatışma çözülemez: hastanın, toplumsal baskının etkisiyle kendi kendine koyduğu ahlâki zorunluluklar, dar anlamıyla cinsel, daha geniş anlamıyla da bitkisel gereksinimlerinin bastırılmasını sürdürür ve güçlendirir; cinsel güç rahatsızlığı ciddileştikçe, doyum *gereksinimi* ile doyuma *yatkınlık* arasındaki uyumsuzluk artar; buyrsa, baskı altında tutulan enerjilerin denetlenmesi için gerekli tinsel baskının artmasına yol açar; çatışkının bütünü temelinde bilinçsiz olduğundan, birey bu sorunu kendi başına çözemez.

İçgüdüyle ahlâk arasındaki çatışmada ve ben'le dış dünya arasındaki kavgada, ruhsal organizma dış dünyaya karşı olduğu kadar içgüdüye karşı da *zırhlanmak*, kendini «soğuk»laştırmak zorundadır. Ruhsal organizmanın «zırh kuşanması»ysa yaşama elverişliliğiyle yaşama etkinliğinin

az ya da çok sınırlanması sonucunu doğurur. İnsanların çoğunun bu zırhın sıkıntısını çektiği söylenebilir; bir duvar vardır yaşamla aralarında. Toplu yaşayış içersinde bunca insanın yalnızlığının başlıca nedeni bu zırhtır.

Kişilik çözümlemesi yoluyla iyileştirme, bireylerin zırha takılıp kalan bitkisel enerjilerini özgürlüğe kavuşturur. Bu zırhlanmanın *en dolaysız* sonucu, topluma aykırı ve sapık içtepilerin yoğunlaşması, toplumsal bunalım ve ahlâki baskıdır. Aynı anda çocukluktan kalma baba ocağına bağlanıp kalmalar, küçük yaştaki örselenmeler ve cinsel yaşamı engelleyen yasaklar ortadan kaldırılabilirse, gittikçe artan oranda enerji cinsel dizgeye döner. Böylece, doğal cinsel gereksinimler yeniden canlanır ya da ilk kez uyanır. Ayrıca, hastanın tam bir bedensel doyuma erebilmesi için cinsel bilinçaltına itişlerle cinsel bunalım yokedilirse, hasta kendine uygun bir cinsel eşe rastlayacak kadar talihliyse, genel tutumunda insanı şaşırtacak kadar geniş bir değişiklik olur. Şimdi bu değişikliğin en önemli görünüşlerini inceleyelim.

Sağaltımdan (tedaviden) önce düşünce ve eylemin bütününü bilinçdışı, akıldışı dürtülere bağhyken, hasta gittikçe akılcı eylemde bulunabilme yeteneğine kavuşur. Bu süreç içersinde, gizemcilik, dincilik, çocukça bağlanma, boş şeylere inanma eğilimleri yavaş yavaş yokolur, üstelik de hastaya herhangi bir «eğitim» verilmeden. Eskiden kalın bir zırh içersindeyken, kendisiyle ve çevresiyle ilinti kuramazken, yalnızca doğal olmayan *sözümone* ilintiler kurabilirken, gerek güdüleriyle, gerek çevresiyle doğal ve dolaysız ilintiler kurabilme elverişliliği gittikçe artar. Bunun sonucu, şundan bundan ödünç alınmış, düzmece davranışların yerine, gözle görülür biçimde, doğal, kendiliğinden davranışların geçmesidir.

Hastaların çoğunun ikili bir yapıya sahip olduğu söylenebilir; dışardan bakıldıklarında, düzmece ve garip gözüktürler; oysa, bu hastalıklı dış görünüşün ardında, sağlıklı bir şey vardır. Bugünkü durumda bireyleri birbirlerinden ayıran, bireysel sinir üstyapılarıdır. İyileştirme süreci

boyunca, bireysel ayrılık hissedilir derecede azalır, yerini davranışın *yalınlaşması*'na bırakır; bu yalınlaşmanın sonucunda, iyileşme yolundaki hastalar bireysel özelliklerini yitirmeksizin, kalın çizgilerde birbirlerine daha benzer olurlar. Böylece, her hasta birey, çalışmaya uyamayışını kendine özgü bir biçimde gizler; çalışmasını engelleyen bozukluk yokolur da yetilerine güvenini yeniden kazanırsa, aşağılık duygusunu ödünlemesine yardım eden kişilik çizgileri de silinir gider; ödünlemeler son derece bireysel şeyler oldukları halde, herhangi bir işi gerçekleştirmekteki kolaylığa dayanan kendine güven duygusu herkeste temelinden benzerdir.

Bu dediğimiz, insanın cinselliğe karşı tutumu için de geçerlidir. *Cinsel yaşamını baskı altında tutan kişi, bin bir türlü ahlâki ve kültürel savunma biçimi geliştirir.* Hastalar kendi özel cinsel gereksinimleriyle ilintiyi yeniden kurdukları zamansa, bu sinir hastalığı ayrılıkları ortadan kalkar; cinsel yaşama karşı takınılan tutum bütün bireylerde benzerleşir; bu tutum, zevkin kabul edilmesi, suçluluk duygusunun yokolması biçiminde kendini gösterir. Eskiden, içgüdüsel gereksinimle ahlâki bilinçaltına itme arasındaki çatışma hastayı her durum ve koşulda, kendisinden üstün bir dış yasaya uygun hareket etmeye zorlamaktaydı; düşündüğü ya da yaptığı her şey, bu zorlamaya karşı çıksa da, bir ahlâki ölçü birimine göre değerlendiriliyordu. Hasta, yeni bir kişilik yapısı kazanma süreci içerisinde cinsel doyumun vazgeçilmezliğini anladıkça, bu ahlâki deli gömleğinden de, cinsel gereksinimlerin bastırılmasından da kurtulur. Eskiden ahlâki baskı içtepiyi yoğunlaştırmış, topluma aykırı hale getirmişti; buysa, bir tersine tepmeyle. ahlâki baskının artmasını gerektiriyordu. Şimdiyse doyuma elverişlilik güdülerle aynı yoğunluğa eriştikçe, ahlâki düzenleme yararsız hale gelir, eski kendini tutma mekanizmasına gerek kalmaz. Çünkü enerji topluma aykırı güdülerden çekilmiş, geriye, denetlemek üzere, pek bir şey kalmamıştır. Sağlıklı kişide kılğısal olarak ahlâk diye bir şey yoktur, çünkü içinden ahlâki baskıyla bilinçaltına itmeyi

gerektiren güdüler gelmez. Topluma aykırı içtepilerden ar-ta kalanlar, temel cinsel gereksinimler doyurulduktan son-ra, kolayca denetlenir. Bütün bunlar, bedensel boşalma gü-cüne kavuşan bireyin tutumunda rahatça gözlenebilir.¹ Bir yosmayla ilinti olanaksızlaşır; eziyetçi düşler yokolur; sevi-yi hak sayma ya da karşısındakini zorla sevmeye de, çocuk-ları tavlama da akla hayale getirilmez; makattan sevişme, orasını burasını gösterme falan gibi sapıklıklar, onlarla bir-likte de toplumsal korku ve suçluluk duyguları yokolur; cinsel arzusunun ana-babaya, kız ya da erkek kardeşlere dö-nüklüğü önemini yitirir, bu saplanmaların bağladığı ener-ji özgürlüğe kavuşur. Sözün kısası, saydığımız görüngüler organizmanın *kendi kendini düzenlemeye* elverişliliğini bel-li eder.

Bedensel doyuma erme elverişliliğini kazanmış olanlar, cinsel durgunluk çekenlere oranla tekeşliliği daha kolay becerirler. Ve bu insanların tekeşliliği çokeşlilik içtepileri-nin bastırılmasından ya da ahlâki kaygılardan gelmez; in-sanı, aynı eşle yaşanmış zevkin ve yoğun doyumun yine-lenmesine iten cinsel düzenlilik ilkesine dayalıdır; buysa, eşler arasında tam bir uyum kurulmasını gerektirir; *bu*

---

¹ Bu kavram için Sürekli Cinsel İlişkiler bölümüne (Bl. VII), bir de *Bedensel Boşalmanın İşlevi* adlı kitabın IV, 3 ve V, 5. bölümlerine bakın. Bedensel boşalma gücü «İnsanın kendini, arzuları bilinçaltına itmek-sizin yaşam enerjisinin kabarmasına bırakabilme, bedene hoş gelen is-temsiz açılıp kapanmalar aracılığıyla vücuttaki bütün cinsel kıskırtma-ları bütünüyle doyurabilme yetisi»dir. Reich, bu kavramı, 1923'lerde, si-nir hastalığının bir güncel cinsel yaşam bozukluğuyla birarada bulun-ması gerektiği savı üzerinde çalışırken, o zamanlar ruhçözümlemesinin elinde bulunan *fıskırtma gücü* ve *dikilme gücü* ölçütlerinin sağlıklı ki-şiyi tanımlamaya yetmediğini saptadıktan sonra geliştirmiştir; gerçek-ten de, söz konusu ölçütler, bitkisel sinir dizgesindeki durgunluğu ko-nu dışında bırakmamaktadırlar. Bu yüzden, Reich, *bedensel boşalma gücü* adını verdiği, sinirlerin hasta olduğu durumları hesaba katmayan gücü, bedensel ve ruhsal görünüşleriyle içeren bir tanımlama yapmak zorunda kaldı; böylece, başlangıçtaki varsayım her durumda doğrulan-mış oluyordu.

açıdan, sağlıklı erkekle sağlıklı kadın arasında hiçbir ayırım yoktur. Şimdiki koşullar içersinde kural haline gelmiş durum uyarınca uygun eş bulunamadığı zamansa, tekeşliliğe yatkınlık tersine dönüşür, kaygı içersinde uygun eş araştırması başlar. Aranan (kadın ya da erkek) eş bulununca, tekeşlilik kendiliğinden belirir ve cinsel uyumla doyum sürdürükçe yaşar; başka eşler ya hiç düşünülüp arzulanmaz; ya da, o anki eşe duyulan ilgiden ötürü eyleme geçilmez. Bununla birlikte, ilk ilişki tazeliğini yitirirse ve yenisi daha büyük zevk vaat ediyorsa, mutlaka bozulur; bu olgu, ne denli tartışma götürmez olursa olsun, cinsel düzenlilik ilkesiyle iktisadi çıkarların ve çocuklara verilen değerin çeliştiği toplumumuzun cinsel düzeniyle çatışır; ve tabii, cinsel yaşamı yadsıyan şu toplumsal düzen içersinde, en yoğun acıları en sağlıklı kişiler çeker.

Bedensel boşalma güçleri *bozulmuş* kişilerin, yani insanların çoğunun tutumuysa bambaşkadır: cinsel edimden çok daha az zevk aldıklarından, kısa ya da uzun süre cinsel eşsiz yaşayabilirler; ayrıca, sevişme onlar için büyük bir anlam taşımadığından, pek titiz de değildirler. Cinsel ilişkilerinin kayıtsızlığı işte bu bozukluğun sonucudur. Cinsel yanları bozuk bu bireyler ömür boyu tekeşli yaşamaya daha yatkındırlar. Oysa bağlılıkları cinsel doyuma değil, ahlâki baskıyla cinsel arzularını bilinçaltına itme dizgesine dayanır.

İyileşmekte olan hasta kendine uygun bir cinsel eş buldu mu, sinir hastalığı belirtileri yokolduğu gibi, çoğu kez şaşkınlıkla, yaşamını düzene koyabildiğini, çatışkılarını o güne dek tanımadığı bir kolaylıkla, hastalıklı olmayan yollardan çözebildiğini görür. Bütün bunları yaparken, en doğal biçimde zevk ilkesini izler. Ruhsal yapısında, düşünce ve duygularında dile gelen tutum yalınlaşması, yaşamışındaki bir sürü çatışmayı ortadan kaldırır; aynı zamanda, bugünkü ahlâki düzene karşı eleştirici bir tutum takınır.

Şurası açık ki, *ahlâki düzenleme* ilkesi *cinsel düzensizlik yoluyla kendi yaşamını düzene koyma* ilkesiyle çelişir.

Cinsel yönden hasta toplumumuz cinsel sağlığın düzeltilmesi girişimine katkıda bulunmaya yanaşmadığından, bedensel boşalma gücünün yeniden kazandırılması çalışmaları bin türlü aşılmaz engelle karşılaşır: ilk engel, hastanın, iyileşmeye yüz tuttuğu zaman rastlayabileceği cinsel yönden sağlıklı kişilerin sayısının sınırlı oluşudur; ardından da, zorlayıcı cinsel ahlâkın getirdiği türlü sınırlandırmalar gelir. Cinsel yönden sağlığa kavuşan kişi, sağlıklı ve doğal cinsel yaşamının gelişmesini önleyen bütün şu toplumsal kurum ve durumlar karşısında, bilinçsiz ikiyüzlülüğü bir yana bırakıp bilinçle ikiyüzlü olmak zorunda kalacaktır. Kimileriye, yakın çevrelerini, şimdiki toplumsal düzenin sınırlayıcı etkisini önemsiz kılacak biçimde değiştirebilme yeteneklerini geliştirirler.

Özetlediğimiz hekimsel yaşantı,¹ *toplumsal* durumla ilgili genel sonuçlara varmamıza izin vermektedir. Sinir hastalıklarının önlenmesi, gizemciliğe ve boş şeylere inanmaya savaş açma gibi sorunlarla, doğayla kafa eğitimi, içgüdüyle ahlâk arasında çatışma olduğunu öne süren düzmece sorunu ilgilendiren bu sonuçların açtığı geniş bakış açıları ilk anda çok şaşırtıcı ve hesaplarımızı altüst ediciydi. Ancak, budunbilim (etnoloji) ve toplumbilim alanlarındaki çalışmalarla yıllar boyu yaptığımız karşılaştırmalar, ahlâka uygunluk ilkesinden cinsel tutumbilimin kendi yaşamına düzen verme ilkesine geçen kişilerin ruhsal yapılarındaki değişiklikten çıkardığımız sonuçlar konusunda kuşkuyla yer bırakmamıştır. Bir toplumsal hareketin, cinsel yaşamın şimdiki yadsınışının yerine (bütün iktisadi istekleriyle birlikte) olumlanmasını geçirecek biçimde tüm toplumsal koşulları değiştirdiğini varsayalım; o zaman, halk yığınlarının ruhsal yapısı da değişir. Bu, cinsel tutumbilimi çok kötü yorumlayan bazı kişilerin sandığı gibi, toplumun bütün üyelerinin bakımevlerine yatırılabilceği an-

---

¹ Daha ayrıntılı açıklama için *Bedensel Boşalmanın İşlevi* (1927) ile *Kişilik Çözümlemesi*'ne (1933) bakın.

lamına gelmez elbet. Bizim demek istediğimiz, yalnızca, bireysel ruh yapılarının değiştirilmesi girişimi sırasında edindiğimiz yaşantının, çocuğun ve gencin yeni bir yoldan eğitilmesinde kullanılacak kuramsal bir temel sağladığıdır; bu eğitim, doğayla kafa ürünleri, bireyle toplum, cinsel yaşamla toplumsal yaşam arasında çatışma yaratmadığı gibi, olanları da beslemeyecektir.

Ancak şunu kabul etmek gerekir ki, ruh hastalıklarının iyileştirilmesi alanına yeni getirilen bedensel boşalma kuramının işe karışmasıyla elde edilen kuramsal buluşlar ve iyileştirme denemeleri, bu bilimin daha önce geliştirdiği bütün kavramlarla çelişmektedir. Cinsel yaşamla kafa eğitimi arasındaki mutlak karşıtlık, ahlâkı, kafa ürünlerini, bilimi, ruhbilimi ve iyileştirme bilimini yöneten el sürülmez bir dogmadır. Bütün bunlarda Freud'un ruhçözümlemesi başlıca rolü oynamaktadır, çünkü temelindeki tıbbî ve bilimsel buluşlara karşın, sözünü ettiğimiz karşıtlığa sınıksız sarılmıştır. Onun için, bilimsel çalışmayı fizikötesine dönüştüren ruhçözümücü kuramın eğitim anlayışındaki köklü çelişkilere kısaca değinmek kaçınılmazdır. Bu kafa eğitimi kuramı büyük bir karışıklık kaynağıdır.

2 — FREUD'ÇU KÜLTÜR KURAMININ ÇELİŞKİSİ

A) *Cinsel arzuyu bilinçaltına itme ve içgüdüden vazgeçme*

Ruhçözümlemesinin toplumbilimsel sonuçlarının ciddi tartışması, şu sorunun açıklığa kavuşturulmasını gerektirir: Freud'un son yapıtlarında ortaya çıkan ve Roheim, Pfister, Müller-Braunschweig, Kolnai, Laforgue falan gibi öğretililerinin (müritlerinin) yazılarında çoğu kez gülünç formüllerle işlenen şu uyduruk ruhçözümücü toplumbilimle dünya görüşü, çözümücü (analitik) ruhbilimin mantıklı ve olağan gelişmesi midir? Yoksa, bu toplumbilimle dünya gö-

rüşü, varlığını çözümücü hekimlik çalışmasıyla bağların koparılmasına, hekimlikte elde edilen sonuçların eksik ve yanlış yorumlanmasına mı borçludur? Hekimsel kuram içersinde böyle bir kopmanın olduğu ortaya konur da, üstüne üstlük, bu kuramla temel toplumbilimsel kavramlar arasındaki bağ gösterilirse, ruhçözümücü toplumbilimdeki başlıca yanlış kaynağı bulunmuş olacaktır (başka bir yanlış kaynağı da bireyle toplumu denk saymaktır).

Freud'un eğitim felsefesi, öteden beri, kafa ürünlerinin varlıklarını cinsel içgüdünün bilinçaltına itilmesine, içgüdüden vazgeçilmesine borçlu bulunduklarını kabul edegelmiştir. Bu felsefenin temel düşüncesi, kafa ürünlerinin gerçekleştirilmesinin cinsel enerjinin yüceltilmesinden geldiğidir; dolayısıyla, mantık gereği, cinsel arzuların baskı altında tutulmaları ve bilinçaltına itilmeleri kültürel sürecin vazgeçilmez etkenidir. Bu söz, kör kör parmağım gözüne ortada tarihsel nedenlerden ötürü yanlıştır: kafa ürünleri verimi alabildiğine yüksek, hiçbir cinsel baskı yapmayan, cinsel yaşamın yüzde yüz özgür olduğu toplumlar var yer-yüzünde.¹

Ancak bu kuramın doğru yanı, baskının *belli* bir kafa eğitime, türlü biçimleriyle *ataerkil* eğitime gerekli toplumsal temeli yarattığıdır. Doğru olmayansa, cinsel baskının genel anlamıyla zihinsel verimin temeli olduğudur. Freud nereden vardı bu düşünceye? Hiç kuşkusuz, bilinçli siyasal ya da felsefi nedenlerle değil. Tam tersine, ilk çalışmaları da, tıpkı «kültürel cinsel ahlâk» konusundaki çalışması gibi, bir cinsel devrim yönünde kafa eğitiminin kesin eleştirileridirler. Ama Freud sonradan bu yolu bırakmıştır; hattâ daha da ileri giderek, bir keresinde «ruhçözümlmesine uygun olmadıkları»nı söylediği bu yöndeki girişimlerin hepsine karşı çıkmıştır. Freud'la aramızdaki ilk ciddi ayrılıklar, kafa eğitiminin eleştirilmesini de içeren cinsel siyaset araştırmalarımıyla başlamıştır.

Freud, ruhsal mekanizmaları çözümleyerek, bilinçaltı-

¹ W. Reich, *Cinsel Ahlâkın Boygöstermesi*.

nın topluma aykırı içtepillerle dolu olduğunu bulmuştur. Ruhçözümcü yöntemi kullanan herkes bu buluşları doğrulayabilir. Her insanın kafasında babayı öldürme, onun yerine anaya eş olma düşleri vardır. Az çok bilinçli suçluluk duygularıyla bilinçaltına itilmiş eziyetçi içtepilere herkeste rastlanabilir; kadınların çoğunda erkeği iğdiş etme, örneğin yutarak erkeklik organına sahip olma konusunda şiddetli içtepiller bulabiliriz; bilinçaltında işlemeye devam eden bu içtepillerin derinlere itilmesi yalnızca toplumsal uyumsuzluğu değil, aynı zamanda (isterik kusma falan gibi) bir sürü bozukluğu doğurur; cinsel edim sırasında kadını yaralamak ya da delip geçmek isteyen erkeğin eziyetçi düşleri, suçluluk duyguları ve korkuyla içe itildikleri zaman, bir sürü güçsüzlük belirtisi yaratır; tersi durumdaysa, sapık cinsel ilişkilere ya da cinsel öldürmelere götürürler insanı. Dışkı yeme içtepesi, sınıf ayrımı gözetilmeksizin, pek çok bireyde görülebilir. Bir ananın çocuğuna ya da bir kadının kocasına gösterdiği aşırı sevginin, kurduğu öldürme düşlerinin yoğunluğuna bağlı olduğunu gösteren ruhçözümsel buluşlar, «kutsal ana sevgisi»ni ya da «evliliğin kutsallığı»nı savunanlar için akıl almaz şeylerdir ama doğrudurlar. Bu örnekleri sonsuza dek uzatabiliriz; ama biz konumuza dönelim. Bilinçaltındaki bu birikimler, anaya babaya, kardeşlere karşı çocukken takınılan tutumların kalıntısı gibi gözüküyor. Gerçekten de çocuklar, yaşayabilmek için bizim kafa eğitimine uymak ve sözünü ettiğimiz içtepilleri bastırmak zorundadırlar; bunun için ödedikleri ücret, sinir hastalığına yakalanmak, başka bir deyişle çalışma yeteneklerinin, cinsel güçlerinin azalmasıdır.

Bilinçaltının topluma karşıt oluşunu bulmak doğruydu; toplumsal yaşayışa uyabilmek için içgüdüden vazgeçme gerekliliğinin bulunuşu da öyle. Ancak, bu iki olgu çelişir: bir yandan, çocuk eğitsel uyumu sağlayabilmek için güdülerini bilinçaltına itmek zorundadır; öte yandansa, bu süreçle, onu kafa eğitiminin gelişmesi ve toplumsal uyum yönünden güçsüz, dolayısıyla topluma aykırı kılan bir sinir hastalığına yakalanmaktadır. Doğal içgüdüsel doyuma

olanak sağlayabilmek için, bilinçaltına itmeyi yoketmek, güdülerini özgür bırakmak gerekir; Freud'un ilk söylediklerinin sandıracağı gibi iyileşmenin ta kendisi değilse de, iyileşebilmenin birinci koşulu budur. Öyleyse, ne koyacağız güdülerin bilinçaltına itilmesinin yerine? Güdülerini değil tabii, çünkü ruhçözümücü kurama göre, böyle bir şey şimdiki eğitim içersinde yaşayamamak anlamına gelir.

Ruhçözümücü yapıtlarda, sık sık bilinçaltının gün ışığına çıkarılmasının, gerçekliğinin tanınmasının ille de bunun gerektirdiği eyleme geçilmesi anlamına gelmediğini belirten sözlerle rastlarız. Ruhçözümlemesi burada, gerek yaşamın tümü, gerekse hastalığın iyileştirilmesi boyunca geçerli bir yasa koymaktadır: «Dilediğiniz her şeyi söylemek hakkınız ve ödevinizdir, ama bu, dilediğiniz her şeyi yapabileceğiniz anlamına gelmez.»

Oysa, sorumlu ruhçözümücü eskiden bilinçaltına itilmiş olan ve şimdi başıboş kalan güdülerin ne olacağı sorusuyla karşı karşıyaydı — şu anda da öyledir. Ruhçözümücü karşılık: *güdülerin yüceltilmesi ve şiddetle reddedilmesi*'ydi (*Verurteilung*). Hastaların ancak küçük bir azınlığı bu yüceltme işini başarabildiğinden, tek çıkış yolu içgüdünün bilinçli olarak itilmesi anlamına gelen vazgeçmeydi (*Verzicht*). Bilinçaltına itmenin yerini şiddetle kınama almalıydı. Bu istek de şu savla doğrulanıyordu: çocuk, güdülerine zayıf ve gelişmemiş bir ben'le karşı koymaktaydı, dolayısıyla onları bilinçaltına itmekten başka çaresi yoktu; yetişkin insanın elindeyse, güdülerine kafa tutabilmek, onları şiddetle kınayabilmek için güçlü ve ergin bir ben vardır. Bu söz hekimlik deneylerine aykırı olduğu halde, en geçerli sav haline geldi ve öyle kaldı. Soruna bu türlü bakış, örneğin Anna Freud'un önümüze getirdiği ruhçözümücü eğitimde (pedagojide) de geçerlidir.

Bu anlayışta, birey bilinçaltına itmenin yerine konan içgüdüden vazgeçmeyle kafa ürünleri verebilecek hale gelebildiğine ve toplum birey gibi davranıyor sayıldığına göre, kültür içgüdüden vazgeçmeye dayalı demektir.

Bütün bu yapı kale gibi sağlam gözüküyor ve yalnız

ruhçözümcülerin çoğunluğunun değil, aynı zamanda genel kültürle ilgili soyut kavram savunucularının onayını alıyor. Bilinçaltına itmenin yerine vazgeçmenin ve şiddetle kınamanın geçirilmesi, Freud ilk buluşlarını karşısına çıkardığı zaman dünyanın tepesinde dikilir gibi olan ürkünç suratlı hayaleti kovmuşa benziyor. Gerçekten de, Freud'un ilk buluşları, cinsel arzuların bastırılmasının bireyleri hasta etmekle kalmayıp çalışamaz, zihinsel ürünler veremez hale getirdiğini açıkça göstermekteydi. O zaman bütün dünya Freud'a diş bilemeye, ahlâka ve törelere yönelttiği tehlikeden ötürü kızıp köpürmeye, onu «insanları zıvandan çıkma»ya itelemek, böylece kafa ürünlerini tehlikeye düşürmekle suçlamaya başladı. Freud'un uyduruk ahlâksızlığı, ona ilk karşı çıkanların elinde yaman bir silâh oldu. Cinsel arzuların şiddetle kınanması önerilmeden dünyanın tepesindeki umacı yokolmadı; Freud'un daha başından «zihinsel kültürü» tuttuğunu, buluşlarının onun için bir tehlike yaratmadığını söylemesi pek az etki yapmıştı; «cinsel yaşamın birliği» konusundaki gevezelikler bunun en açık kanıtıdır. Şiddetle kınama kuramının getirdiği kusur düzeltiminden sonra, eski düşmanlığın yerini belli bir benimseme aldı. İçgüdüler «başıboş» bırakılmasındı da, «eğitsel açıdan», cehennemnin karanlıklarında uyuklayan zebanilerin su yüzüne çıkmasını ister içgüdü'nün bilinçaltına itilmesi, ister elin tersiyle itilmesi önlesindi. Hattâ, belli bir ilerleme bile sağlanabilir: kötülüğün bilinçsizce bastırılması evresinden, içgüdüsel doyumunu bile bile harcamaya geçilebilirdi. Ahlâk, cinssiz olmayı değil, tam tersine, cinsel eğilime karşı koymayı salık verdiğine göre, herkes kolayca anlaşılabildi.

Eskiden hüküm giyen ruhçözümlemesi artık insan kafasının ürünlerinden yararlanabilecek hale geliyor, ama ne yazık ki bunu «içgüdüden vazgeçmek»le, yani içgüdüler konusunda kendi ortaya attığı kuramı çiğneyerek yapılabiliyordu.

Birtakım yanılsamaları yıkmak zorunda kaldığıma üzgünüm. Ama bütün bu dizge, kolayca gösterilebilecek bir

akilyürütme yanlışlığına dayalıdır. Ancak bu, sözünü ettiğimiz sonuçların dayandığı ruhçözümsel buluşların yanlış oldukları anlamına gelmez; tam tersine, onlar son derece doğrudurlar; yalnız içlerinde yer yer boşluklar vardır ve bazı alabildiğine soyut kuramsal sözler insanın aklını iyi sonuçlara ulaştırmaktan alıkoymaktadır.

B) *İçgüdünün doyurulması, içgüdüden vazgeçme*

Kentsoylu anlayışla ya da Alman siyasi ortamının baskısıyla ruhçözümlemesini yola getirmeye (Gleichschaltung) çalışan Alman ruhçözümçüleri, bilime aykırı tutumlarını doğrulamak üzere Freud'un yazılarından bölümler aldılar. Bu alıntılar, gerçekten de, ruhçözümlemesinin hekimlikteki buluşlarının devrimci niteliğini yoketmekte; Freud'un kafa eğitimine eğilen kentsoylu felsefeci yanıyla bilgin yanı arasındaki çelişmeyi açıkça ortaya koymaktadır. Bu alıntılardan biri şöyle diyor :

«Ruhçözümlemesinin sinir hastalığının iyileşmesini cinsel yaşamın 'başıboş bırakılması'ndan beklediğini söylemek, ancak bilgisizliğin açıklayabileceği ciddi bir anlayışsızlıktır. Bilinçaltına itilmiş cinsel arzuların bilinçli kılınması, bilinçaltına itmeyle gerçekleştirilemeyecek *denetimlere* izin verir (sözcüklerin altını ben çizdim, W.R.). Çözümlemenin, sinir hastasını cinsel yaşamın zincirlerinden kurtardığını söylemek daha doğru olur.»

(*Ges. Schriften, c. XI, s. 217.*)

Örneğin, yüce bir ulusal-toplumcunun (national-socialiste'in) 17 yaşındaki kızı bilinçaltına itilmiş cinsel ilişkilerin doğurduğu ikeri nöbetleri geçiriyorsa, ruhçözümçü bakım aracılığıyla bu arzu ilkin edep dışı sayılacak, sonra kaldırılıp atılacaktır. Çok güzel. Peki o arada cinsel arzu n'olacak acaba? Yukarki sözler uyarınca, genç kız cinsel etkinliğin zincirlerinden «kurtulmuş»tur. Oysa, hekimlik açısından, genç kız ruhçözümlemesinin yardımıyla babasından kurtuldu mu, yalnızca töre dışı arzusunun ağlarından

sıyrılmış olmaktadır, *yoksa gerçek anlamıyla cinsel yaşamı'ndan değil*. Freud'un sözü işte bu temel olguyu es geçmektedir.

Cinsel yaşamın oynadığı rol konusundaki bilimsel tartışma işte bu hekimsel sorundan doğmuştur: günün koşullarına uydurulan ruhçözümlemesinin savlarıyla cinsel tutumbiliminkiler bu noktada birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Freud'un yukarki sözü, genç kızın cinsel yaşamından vazgeçtiğini varsaymaktadır. Ruhçözümlemesi, bu biçimiyle, pek sayın bir Nazi yöneticisi tarafından bile kabul edilebilir ve Müller - Braunschweig gibi ruhçözümlemelerin elinde «soylu insanın yetiştirilmesi»nde kullanılacak bir alet haline gelir. Yalnız, bu ruhçözümlemesinin, Hitler'in yakıldığı kitaplardaki ruhçözümlemesiyle en küçük bir ortaklığı yoktur. Gericî önyargılarla çarpıtılmayan ikinci ruhçözümlemesi, iki anlamlılığa yer bırakmaksızın, genç kızın ancak cinsel arzularını kendisini doyurabilecek bir erkek arkadaşına yönelttiği zaman düzelebileceğini söyler. Buysa Nazi öğretisine aykırıdır ve ister istemez bugünkü cinsel düzeni sorun konusu eder. Çünkü cinsel tutumbilime uygun yaşayabilmek için, genç kızın cinsel yaşamının özgürleşmesi yetmez, ayrıca dingin bir oda, uygun gebelik önleyiciler, onu sevebilecek bir delikanlı, yani cinsel yaşamı yapısı gereği yadsıyan ulusal-toplumculardan başka biri gereklidir; anlayışlı ana-babayla cinsel yaşama elverişli bir toplumsal hava gereklidir; genç kız, gençlerin cinsel yaşamının karşısına dikilen toplumsal engelleri aşamayacak kadar yoksullaştıkça, gereksinimlerin baskısı artar.

Cinsel arzunun bilinçaltına itilmesinin bu arzudan vazgeçmeyle ya da onun şiddetle kınanmasıyla değiştirilmesi, bu mekanizmaların kendileri içgüdüsel yaşamın düzenliliğine bağlı olmasaydılar, basit bir sorun olurdu. İnsanın cinsel içgüdüden vazgeçmesi ancak belirli cinsel düzenlilik koşullarında olabilir. Kişilik çözümlemesi alanında yapılan deneyler topluma aykırı bir içtepiden vazgeçebilmenin ancak cinsel düzenlilik kurulmaktaysa, başka bir deyişle, vazgeçilmesi gereken içtepiye enerji sağlayacak bir cinsel

durgunluk yoksa başarılabilirliğini göstermiştir. *Düzenli cinsel yaşamsa, her yaşa uygun cinsel doyumun gerçekleştirilmesiyle kurulabilir.* Bunun anlamı, yetişkin insanın çocuksu ve hastalıklı arzuları ancak tam bir cinsel doyuma erebildiği zaman bırakacağıdır. Toplumun korunması gereken sapık ve hastalıklı doyumlar, gerçek cinsel doyumun yerine konmuş şeylerdir ve bu doyum bozulduğu ya da olanaksız kılındığı zaman ortaya çıkarlar. Bu saptama da açıkça gösteriyor ki, genel anlamıyla doyumdan ya da içgüdünün kaldırılıp atılmasından söz edemeyiz, olsa olsa *belli bir güdünün doyurulması belli bir güdünden vazgeçilmesi* konusunda somut araştırmalar yapabiliriz. Ruhçözümcü iyileştirme bilimi görevinin insanlara ahlâk öğütleri vermek değil, bilinçaltına itilen arzuları su yüzüne çıkarmak olduğunu kabul ediyorsa, bir tek doyumdan vazgeçilmesini isteyebilir: ele alınan yaşa ya da gelişme evresine uymayan doyum. Bu yöntemle, bir genç kız, babası üzerinde toplanan çocuksu ilgisinden ancak o ilginin bilincine vararak vazgeçebilecektir; ama söz konusu vazgeçiş, cinsel arzulardan da yüz çevirmek anlamına gelmez, çünkü enerji yine boşalmak isteyecektir. Babasına duyduğu arzulardan vazgeçmesini sağlamak çok kolaydır, işin içine ahlâki kanıtlar sokmadıkça, yaşıtı bir delikanlıyla cinsel doyuma ermekten vazgeçmesini sağlamak olanaksızdır; her şeye karşın böyle bir şey yapmak, iyileştirme biliminin ilkeleriyle de, iyileşme olanaklarıyla da çelişir. Öte yandan, babası üzerinde toplanan dikkatini ancak cinsel yaşamı aradığı doğal eşe, onunla birlikte *güncel doyuma* kavuştuğu zaman dağıtabilir. Yoksa, ya bu çocuksu bağlanma çözülmez, ya da yine çocukluktan kalma başka ereklere göz dikilir ve temel sorun olduğu gibi kalır.

Bütün hastalıklı sevgiler için aynı şey söylenebilir. Bir kadın evliliğinde doyuma eremiyorsa, bilinçsiz olarak çocuksu cinsel gereksinimlerine dönecek ve bundan ancak cinsel yaşamı başka bir çıkış kapısı bulduğu zaman vazgececektir. Doğaya uygun bir cinsel yaşamın kurulması için çocukluktaki cinsel arzuların bırakılmasının bir önkoşul

olduğu doğrudur; ama günlük doyumu içeren düzgün bir cinsel yaşamın kurulması da çocukluktaki içgüdüsel erekerin bırakılmasının vazgeçilmez koşuludur. Bir cinsel sapık ya da katil hastalıklı içtepilerinden ancak bedensel açıdan doğaya uygun bir cinsel yaşama kavuşabilirse kurtarılır. Demek ki seçme, içgüdüden vazgeçmeyle içgüdüyü başıboş bırakma arasında değil, *belli* güdülerden vazgeçmeyle *belli* güdülerin doyurulması arasında yapılacaktır.

Bastırılmış bilinçaltının kötü yapısından soyut bir biçimde söz etmekle, yalnız sinir hastalıklarının iyileştirilmesi ve önlenmesinde değil, aynı zamanda eğitim konusunda da son derece önemli şeyler karanlıklaştırılmaktadır. Freud sinir hastalarının bilinçaltının —başka bir deyişle, uygarlığımızdaki bireylerin büyük çoğunluğunun— çocuksu, kan dökücü, topluma aykırı içtepilerle dolu olduğunu buldu. Bu buluş doğrudur. Ama onun buluşu, bilinçaltının aynı zamanda, gencin ya da kötü bir evliliğe zincirlenen bireyin cinsel arzusu gibi doğal bedensel istekleri dile getiren bir sürü güdüyü barındırdığını hesaba katmıyordu. Çocuksu ve topluma aykırı içtepilerin yoğunluğu, tarihsel ve iktisadi açıdan, bu doğal gereksinimlerin doyurulmamasından gelir; yerinde kullanılmayan yaşam enerjisinin bir bölümü çocukluktan kalma ilk içtepileri besler, bir bölümü yenilerini yaratır: göstermecilik ya da karşı cinsten birini öldürme arzusu halinde dışa vuran bu içtepiler temelinden topluma aykırıdırlar. Kavimbilimsel (etnolojik) araştırmalar bu itkilerin, iktisadi gelişmenin belli bir evresine dek ilkel halklarda bulunmadığını, doğaya uygun sevisel yaşamın toplumsal baskıya uğratılışı kurumlaştıktan sonra kendini gösterdiğini ortaya çıkarmıştır.

Cinsel yaşamın toplum tarafından baskı altına alınışından doğan ve toplumun yerinde bir davranışla uygulanmalarını yasakladığı bu topluma aykırı içtepilere ruhçözümlemesi *yaşam olguları* gözüyle bakmıştır. Bu anlayış, göstermeciliğin özel göstermecilik içsalgılarından geldiğini öne süren Hirschfeld'in kinin aynıdır. Bu çocukça makineci dirimbilimciliğin (mekanist biyolojinin) maskesini düşür-

mek epey güçtür, çünkü toplumumuzda belli bir görevi yerine getirmekte: sorunu toplumbilimsel alandan, çözülmez hale geldiği dirimbilimsel alana aktarmaktadır.

Oysa dünyada topluma aykırı cinsel yaşamı ve *bilinç-altını inceleyen bir toplumbilim*'e, yani gerek yoğunlukları, gerek içerikleriyle bilinçsiz içtepilerin toplumsal tarihine de yer vardır.

Bilinçaltına itmenin kendisi de, nedenleri de toplumbilimsel alana girerler. «Üreme organlarıyla ilgili güdüler»in incelenmesi kavimbilimsel verilerden ders almalıdır; örneğin, kimi anaerkil toplumlarda, yaşam enerjisinin gelişmesinde, bizim toplumda ağız evresiyle üreme organları evresi arasında yer aldığı kabul edilen dışkılık (makat) evresi yoktur; çünkü o toplumlarda, çocuklar üç dört yaşına kadar memededirler, ondan sonra hemen cinsel oyun evresine geçerler.

Topluma aykırı içtepi kavramı mutlak olduğundan, insanı deneyin yalanladığı sonuçlara götürür. Oysa, topluma aykırı içtepilerin göreceliği hesaba katılırsa, tepeden tırnağa değişik sonuçlara varılır; bunlar yalnız ruh hastalıklarının iyileştirilmesini değil, aynı zamanda toplumbilimi ve cinsel tutumbilimi ilgilendirir. Bir ya da iki yaşındaki çocuğun çişini ve kakasını etmesinin «toplumsal»lıkla «topluma aykırı»lıkla ilgisi yoktur. Ama bunların topluma aykırı etkinlikler oldukları soyut savında direnilirse, altıncı aydan sonra, çocuğa «kafa eğitimine yatkın» kılacak bir eğitim dizgesinin uygulanması gerekir; alınan sonuç istenilenin tam tersi olur, çocuk dışkılıkla ilgili etkinliği yüceltemez, dışkılığa bağlı birtakım sinir bozuklukları belirir. Cinsel yaşamla kafa eğitimi arasında uzlaşmaz bir karşıtlık gören makineci anlayıştan ötürü, ruhçözümlemesiyle uğraşmış ana-babalar bile, «tatlı kandırmacalar» yoluyla, çocuğun cinsel organlarıyla oynamasını önlemeye çalışırlar. Bildiğim kadarıyla, Anna Freud'un hiçbir yazısında, özel konuşmalarda kabul ettiği şeyden söz yoktur: ruhçözümsel buluşlar bizi, ister istemez, çocuğun kendi kendini

okşamasının *bilinçaltına indirilmemesi gereken* bedensel bir görüngü olduğu sonucuna götürür. Bilinçaltına itilen, dolayısıyla bilincine varamadığımız her şeyin topluma aykırı olduğu görüşü sürdürülürse, arkasından da örneğin gencin cinsel isteklerini tu kaka ilân etmek zorunda kalınır. Bu düşünce, herkesin işine gelen, «gerçeklik ilkesi»nin içgüdüsel doyumun ertelenmesini gerektirdiği önermesinde somutlaşmıştır.

Ereklerine hizmet ettiği buyurgan toplum tarafından ortaya atıldığına göre, bu gerçeklik ilkesinin *kendisi'nin* de görece oluşu gibi son derece önemli bir noktaysa es geçilir; ve tabii bilimin de siyasetle ilgisi yoktur. Bu kuramcılar, dediğimiz noktaya parmak basmamanın da siyasetçilik olduğunu görmeye yanaşmazlar. Bu gibi davranışlar ruhçözümlemesinin ilerlemesini tehlikeye düşürmüştür; kimi olguların bulunmasını engellemekle kalmamış, onlara tutucu kafa eğitimi kuramlarının terimleriyle aldatıcı yorumlar yakıştırarak, kesinlik kazanmış kimi olgulardan kıl gısal sonuçların çıkarılmasını da önlemişlerdir. Ruhçözümlemesi ara vermeksizin toplumun birey üzerindeki etkisini incelediği, sağlıklı olanla olmayan, toplumsalla topluma aykırı olan konusunda yargılara vardığı, ama aynı zamanda hem uyguladığı yöntemin, hem de buluşlarının devrimciliğini görmezlikten geldiği için, çok acıklı bir kısırdöngü içersinde dönüp durmaktadır: cinsel arzuyu bilinçaltına itmenin kafa eğitimi tehlikeye düşürdüğünü bulup ortaya çıkarırken, beri yandan da, bu itilmenin kafa ürünlerinin vazgeçilmez koşulu olduğunu söylemektedir.

Ruhçözümlemesinin yanlış değerlendirdiği, kafa eğitimi konusunda ruhçözümçülerin kuramıyla çelişen olguları özetleyelim :

1 — Bilinçaltının kendisi de, hem nicelik, hem nitelik açısından. toplum tarafından belirlenir.

2 — Çocuksu ve topluma aykırı içtepilerin bırakılması, her şeyden önce, doğaya uygun bedensel cinsel gereksinimlerin doyurulmasına bağlıdır.

3 — Ruhsal aygıtın köklü zihinsel gerçekleştirilmesi demek olan yüceltme (sublimation) ancak cinsel arzular bilinçaltına itilmezse başarılabilir; bu yüceltme, ergin insanda, cinsel içtepilere değil, yalnız *üretkenlik öncesi cinsel* itkilere uygulanabilir.

4 — Cinsel tutumbilimin sinir hastalıklarının önlenmesinde ve bireyin yeniden toplumsal etkinliğe uyabilecek duruma getirilmesinde temel etken saydığı cinsel doyum, bugünkü yasalarla ve bütün ataerkil dinlerle her yönden çelişir.

5 — Ruhçözümlemesinin hem bir iyileştirme yolu, hem de toplumsal bilim olarak önerdiği cinsel arzunun bilinçaltına itilmesinin ortadan kaldırılması, bu itilmeye dayanan toplumumuzun bütün eğitsel öğelerine aykırıdır.

Ruhçözümlemesi, ataerkil kafa eğitime bağlılığını ancak kendi zararına sürdürebilmektedir. Ruhçözümçülerin ataerkil kültürden gelen kavramlarıyla bu kültürü aşındıran bilimsel sonuçlar arasındaki çatışma, ataerkil dünya görüşünün yararına çözülmüştür. Ruhçözümlemesi kendi buluşlarının sonuçlarını kabul etme yürekliliğini göstermeyince, bilimin sözümona siyaset-dışı ("kılıgısal olmayan") karakterine sığınır; oysa, gerçekte, ruhçözümçü kuram ve uygulamanın her aşaması birtakım siyasal ("kılıgısal") sonuçları sorun konusu eder.

Bilinçaltı içerikleri yönünden dinadamlarının, faşistlerin ve gericilerin kuramları incelendiğinde, başlıca özelliklerinin savunma tepkisi olduğu görülür. Bütün bu öğretiler, her insanın kendinde taşıdığı bilinçsiz cehennem karşısında duyulan korku tarafından belirlenmiştir. Topluma aykırı bilinçsiz içtepiler mutlak ve dirimsel olsaydılar, bu olgu çileci ahlâkın doğrulanmasına izin verirdi; o zaman da, siyasal gericilik haklı olur, cinsel yoksulluğu ortadan kaldırmak üzere yapılan her girişim anlamsız kalırdı. Dolayısıyla, ataerkil dünya, insandaki «en yüce nitelikler»in, «temel değerler»in, «tanrısal öğe»nin, «ahlâkî öğe»nin yok edilmesinin bizi cinsel ve ahlâkî uçuruma sürükleyeceğini

öne sürmekte haklı olurdu. İnsanlar «bolşeviklik»ten söz ederken, bilinçsiz olarak, işte bunu demek istiyorlar. Bir cinsel siyaset benimsenmesinden yana olan kanadın dışındadır, devrimci hareket de bu ilintiden habersizdir; öyle ki, iş gelip cinsel tutumbilimin temel sorunlarına dayandı mı, bir de bakarsınız siyasal gericiliğin yanında yer almış. Devrimci hareketin cinsel düzenlilik yasasına aykırı davranışı siyasal gericiliğinkinden ayrı nedenlere bağlıdır elbet: o, bu yasayı da, içerdği anlamı da gerçekten bilmez. Topluma aykırı içtepilerin doğuştan ve mutlak olduğuna, dolaşısıyla da, cinsel arzunun bilinçaltına itilmesi, cinsel yaşama ahlâkla düzen verilmesi gerektiğine inanır. Karşıtları gibi, devrimci hareket de içgüdüsel yaşamın ahlâkla düzenlenmesinin önlemek istediği şeye, yani topluma aykırı içtepilerin doğmasına yol açtığını bilmez.

Cinsel tutumbilim, beri yandan, topluma aykırı bilinçsiz içtepilerin —ama yalnız ahlâkçıların topluma aykırı diye nitilemediği, gerçekten öyle olan içtepilerin— ahlâki düzenlemeden doğduklarını ve bu düzenleme varoldukça yaşayacaklarını göstermektedir. Doğayla kafa eğitimi arasındaki çatışmayı ancak cinsel tutumluluk kuramının getireceği düzenleme yokedebilir; cinsel içgüdü'nün bilinçaltına itilmesini ortadan kaldırdınız mı, topluma aykırı ve sapık içtepiler de kendiliklerinden yokolurlar.

3 — İKİNCİ DERECEDEN GÜDÜLER VE AHLÂKÎ DÜZENLEME

«Bolşeviklik»le faşist «bolşevik düşmanlığı» arasındaki kavgada en önemli kanıt, toplumsal devrimin ahlâki yerle bir ettiği, dünyayı cinsel uçuruma yuvarladığıdır. Bu sözün karşısına genellikle, toplumsal uçurumu tam tersine sermayeciliğin yarattığı, devrimin hiç kuşkusuz toplumsal yaşama güvenlik getireceği savıyla çıkılıyordu. Sovyetler Birliği'nde, buyurgan ahlâkın yerine kendi kendini yönetmeyi geçirme girişimi başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Ahlâk konusunda, buyurgan toplumla kendi kendine

çekidüzen verme ilkesinin yardımıyla yarışma denemesi pek inandırıcı olmamıştır. Böyle bir denemeye girişmezden önce, sıradan bireyin ahlâk kavramına neden böylesine tut-sak olduğunu, «toplumsal devrim» düşüncesinin neden onun gözünde cinsel ve eğitsel (kültürel) uçurum anlamına geldiğini anlamak gerekirdi. Bu soruya, faşist öğretiyeye ayırdığımız incelemede belli oranda karşılık vermiştik: ruhsal yapısı cinsel yaşamı yadsıyan sıradan bireyin bilinçaltı için, «Bolşeviklik, kendini doludizgin tensel hazlara kaptırmak» demektir. Bir toplumsal devrim sırasında, ahlâki düzenlemeyi kaldırıp atacak cinsel tutumbilimin buluşlarını kılğısal alanda ve hemencecik uygulayabileceğimizi öne sürmek, cinsel düzenlilik düşüncesini çok ters anlamak olur.

Toplum üretim araçlarına el koyup da buyurgan devlet aygıtını ortadan kaldırır kaldırmaz, karşısına ister istemez, insan yaşamının nasıl düzenleneceği sorunu çıkar: bu düzenleme ahlâka göre mi olacaktır, yoksa «başiboşluğa» göre mi? Şurası çok açık ki, ahlâki ölçülerin ve ahlâki düzenlemenin hemencecik kaldırılıp atılması söz konusu değildir. Bireylerin, şimdiki ruhsal yapılarıyla, kendi kendilerini yönetemeyeceklerini biliyoruz; iktisadi demokrasiyi hemen kurabilirler belki, ama akla dayanan ve kendi kendini yöneten bir toplumu, hayır. Lenin de, Devlet'in ancak yavaş yavaş ortadan kalkacağını söylerken bunu demek istiyordu herhalde. Ahlâki düzenlemeyi kaldırıp onun yerine kendi kendini yönetmeyi koymak istiyorsak, eski ahlâki düzenlemenin ne denli gerekli olduğunu da, topluma ve bireye ne kadar zararlı olduğunu da bilmek zorundayızdır.

Siyasal gericiliğin ahlâkçı savı, doğal içtepiyle toplumun çıkarı arasında mutlak bir çelişme bulunduğudur. Siyasal gericilik, bu sava yaslanarak, ahlâki düzenlemenin gerekliliğini öne sürer: çünkü, der, «ahlâkı ortadan kaldırdık mı, hayvansal içgüdüler» ağır basar, bu da bizi «uçuruma götürür». Bu toplumsal uçurum kavramının içgüdüler karşısında duyulan korkuyu dile getirdiğine kuşku yok. Peki, ahlâk gerçekten gerekli midir? Topluma aykırı içtepi-ler toplumsal yaşamı gerçekten tehlikeye düşürdüğü için

evet. Öyleyse, ahlâki düzenlemeyi nasıl ortadan kaldırabiliriz?

Cinsel tutumbilimin getirdiği buluşları incelemeden bu soruya karşılık veremeyiz: ahlâki düzenleme *doğal* bitkisel gereksinimlerin doyurulmasını önler ve baskı altına alır. Buysa, ister istemez bilinçaltına itilmesi gereken *ikinci dereceden, hastalıklı ve topluma aykırı* itkiler yaratır. Demek ki ahlâka uygunluk düşüncesi varlığını topluma aykırı içtepilerin bastırılması gerekliliğinden almamıştır. Ahlâk, ilkel toplumda, iktisadi gücünün artmasıyla işbaşına gelmeye hazırlanan bir üst toplum katmanının, aslında kendi başlarına insanın topluma uyabilmesini *hiç mi hiç* kösteklemeyen doğal gereksinimleri bastırmayı çıkarına uygun saymasıyla gelişti.¹ Ahlâki düzenleme, yarattığı şeyler toplumsal yaşamı *gerçekten* tehlikeye düşürdüğü zaman varlık nedenine kavuştu. Örneğin, doğal açlığını gidermenin baskı altına alınması insanları hırsızlığa yöneltti, dolayısıyla da hırsızlık ahlâka aykırı sayıldı.

Demek ki ahlâkın gerekliliği, bir ahlâk dizgesinin yerine başkasını geçirme ya da onun yerine kendi kendini yönetmeyi koyma tartışılırken, *doğal* yaşama güdülerıyla varlıklarını zorlayıcı ahlâka borçlu *ikinci dereceden* güdüler arasında ayırım yapılmazsa, bir parmak bile yol alınamaz. Buyurgan toplumda yaşayan insanın bilinçaltında iki türlü içtepi vardır. Ödevimizi yerine getirip topluma aykırı güdüler bastırdığımız zaman, doğal yaşama güdülerinde aynı baskıya uğrar. Siyasal gericilik için içgüdü ve «topluma aykırı» kavramları tek ve aynı şeyi dile getirdiği halde, yukarda sözünü ettiğimiz ayırım bile ikilemin çözümünü göstermektedir.

İnsanın ruhsal yapısındaki değişim, bitkisel enerjinin doğal düzenlenişi kendiliğinden her türlü topluma aykırı eğilimi yokedecek kerteye varmadıkça, ahlâki düzenleme-

---

¹ Reich, *Cinsel Ahlâkın Boygöstermesi*.

yi ortadan kaldırmaya gücümüz yetmeyecektir. Ruhsal yapının değişimiye çok uzun sürmek zorundadır. Ahlâki düzenlemenin kaldırılıp onun yerine cinsel tutumluluk ilkesine uygun düzenlemenin geçirilmesi, doğal yaşama içtepilerinin alanı genişleyip de ikinci dereceden topluma aykırı içtepilerininki daraldıkça gerçekleşebilecektir. Bunun gerçekleşebileceğini ve yolunu, hasta bireyde yaptığımız kişilik çözümlemesi deneylerine dayanarak kesinlikle bilmekteyiz. Hastanın, ancak doğal cinsel yaşamına kavuştuğu oranda ahlâki dertlerden kurtulduğunu gördük. Ahlâki düzenleme ortadan kalkınca, hastanın topluma aykırılığı da yokolmaktaydı; birey, cinsel yönden sağlığına kavuştukça, zorlayıcı ahlâk düşüncesiyle çelişen doğal bir ahlâk düşüncesi geliştirmekteydi.

Dolayısıyla, ilerki toplumsal devrim —gerektiği gibi davranırsa— ahlâki düzenlemeyi küt diye kaldırıp atmayacaktır. Toplumsal yaşama ve çalışmaya, ahlâki baskı ve buyruklara gerek kalmadan, zorla benimsetilmesi olanaksız gerçek bir bağımsızlık ve istemli sıkıdüzen aracılığıyla uyabilsinler diye, bireylerin ruhsal yapısını değiştirmekle işe başlayacaktır. Ve tabii, bu geçici dönemde, ahlâki düzenleme yalnız topluma aykırı içtepile uygulanmalıdır. Çocukların baştan çıkarılması gibi işlerin cezalandırılması, bir sürü yetişkinin ruhsal yapısında çocukları baştan çıkarma itkisi bulundukça, kaldırılamaz. Bu açıdan bakıldığında, devrim sonrası koşullar, buyurgan toplumunkilere benzer gözükebilir. Son derece önemli ayırım şu olacaktır: buyurganlık yapmayan bir toplum *doğal gereksinimlerin* doyurulmasını hiçbir engelle kösteklemeyecektir. Örneğin, iki genç arasındaki sevisel ilişkiyi yasaklamamakla yetinmeyecek: bütün olanaklarıyla koruyacaktır bu ilişkiyi. Çocukların kendi kendilerini okşamasını yasaklamamakla kalmayacak; çocuğun doğal cinsel yaşamını geliştirmesine engel olacak her yetişkini şiddetle cezalandıracaktır.

Yalnız burada, mutlak ve katı «cinsel içtepi» kavramına saplanmaktan da kaçınmak gerekir. İkinci dereceden itki de, yalnız ereği açısından değil, aynı zamanda gelişme

dönemi ve doyum aradığı koşullar açısından da aynı ölçüde belirlidir. Belli bir durum ve anda doğal olan bir belirti, başka bir durum ve anda doğaya ve topluma aykırı olabilir. Örneğin, bir ya da iki yaşındaki bir çocuk yatağını ıslatır ya da dışkılarıyla oynarsa, bu üretken cinsel evre öncesi gelişmenin kurala uygun aşamasıdır. O anda çocuğun bu itkilerden ötürü cezalandırılması, en şiddetli cezayı gerektiren bir eylemdir. Ancak, aynı çocuk, 14 yaşında da aynı şeyleri yaparsa, bu ikinci dereceden, topluma aykırı, hastalıklı bir içtepi olur: bireyin cezalandırılması değil, bakımevine yatırılması gerekir. Ama özgür toplumda bu da yetmez; en önemli iş, bu gibi hastalıklı içtepilerin gelişmesini önleyecek biçimde eğitimi değiştirmek olur.

Başka bir örnek alalım. 15 yaşındaki bir oğlan 13 yaşındaki bir kıza tutulur da ilişki kurarsa, özgür toplum araya girmediği gibi, bu ilişkiyi destekleyip korur. Yoo, 15 yaşındaki oğlan 3 yaşındaki kızları baştan çıkarmaya ya da yaşıtı bir genç kıızı kendisiyle cinsel ilişki kurmaya zorlamaya kalkarsa, buna topluma aykırı davranış gözüyle bakılır. Böyle bir girişim, oğlanın, kendi yaşındaki bir kızla doğaya uygun ilişki kurma içtepisinin bilinçaltına itildiğini gösterir. Sözü'n kısası, *buyurgan toplumdan özgür topluma geçiş döneminde, ilke olarak, ikinci dereceden ve topluma aykırı içtepiler için ahlâki düzenleme, doğal yaşama gereksinimleri içinse cinsel tutumluluğun kendi kendini düzenleme yöntemi uygulanmalı*; başlıca erek, ikinci dereceden içtepilerin, onlarla birlikte ahlâki zorlamaların yavaş yavaş yokedilmesi olmalıdır.

İkinci dereceden içtepilerle ilgili sözler, ahlâkçılar ve daha başka hasta kişiler tarafından kendi ereklerine yarayacak biçimde kullanılabilir. Ancak, çok uzun süre geçmeden birinci dereceden içtepilerle ikinci dereceden itkiler arasındaki ayrım öylesine açık seçik ortaya konmalıdır ki, geleneksel ahlâki ikiyüzlülük insanın cinsel yaşamına arka kapıdan girememelidir. Sert ahlâki ilkelerin varlığı, öteden beri, temel yaşama gereksinimlerinin ve özellikle cinsel gereksinimlerin doyurulmadığını gösteren kanıt olagel-

miştir. Doğal cinsel gereksinimlere kara çaldığı ya da yadsıdığı için, her türlü ahlâki düzenleme özü *gereği cinsel yaşama* karşıttır. Bütün ahlâkçı görüşler yaşama karşıdır; özgür toplumun temel görevi, üyelerinin doğal gereksinimlerinin doyurulmasına olanak hazırlamaktır.

Cinsel tutumbilimin ereği de, bütün ahlâki düzenlemeler gibi, «ahlâka uygun davranış»tır. Ancak, cinsel düzenlilik kuramı için «ahlâk düşüncesi»nin anlattığı şey başkadır: onun gözünde ahlâk, doğaya taban tabana aykırı bir şey değil, doğayla ve uygarlıkla tamı tamına uyuşan bir şeydir. Cinsel tutumbilim yaşamın olumlanması anlamına gelen ahlâkla değil, hastalıklı ahlâki düzenlemeyle savaşıır.

4 — CİNSEL TUTUMBİLİMİN «AHLÂK ANLAYIŞI»

Dünyanın her yanında, bireyler yeni bir toplumsal yaşam için savaşıyorlar. Bu kavga sırasında, en zor iktisadi ve toplumsal koşullarla karşılaşılıyorlar; ama ayrıca, temelde savaştıkları kişilerinkinin aynı olan kendi doğal-ruhsal yapılarının baskısı ve gözdağı altındadırlar, gözleri bu yapıyla körleşmiştir. *Kültürel devrimin amacı, bireylerde, onları özerk kılacak bir ruhsal (düşünsel) yapının geliştirilmesidir.* Bugün bu amaç uğrunda didinenler, çoğu kez, bu özgürlükçü ereğe uygun ilkelere göre yaşamaktadır; ama bunlar birer ilke olmaktan öteye geçmez. Şunu açıkça belirtmek zorundayız ki, günümüzde (1936) sağlam ve tam anlamıyla gelişmiş bir cinsel yaşamı kabul edebilecek birey yoktur, çünkü hepimiz cinsel yaşamı yadsıyan, bu yurgan, dinsel bir eğitim çarkından geçmiş durumdayız. Bununla birlikte, kişisel yaşamımıza biçim verirken, cinsel tutumluluk ilkesine göre düzenlenmiş sayabileceğimiz bir yaşamayı gerçekleştiriyoruz. Bu yapı değişikliğini gerçekleştirmekte kimileri daha çok, kimileri daha az başarı elde ediyor. Uzun süre işçi örgütlerinde çalışmış olan kişi, işçiler arasında ilerki cinsel düzenliliğin ilk örneklerine rastlanabildiğini bilir.

«Cinsel tutumbilimin ahlâk anlayışı»nın ne olduğunu ve geleceğin ahlâk düşüncesine nasıl öncülük ettiğini birkaç örnekle aydınlayabiliriz. Şu olguya parmak basmak gerekir ki, bizler böyle yaşamakla kendimizi ıssız bir adaya kapatmıyoruz; bizim bu kavramları edinmemize ve onlara uygun yaşamamıza izin veren şey, bu yaşama biçimleriyle yeni «ahlâk ilkeleri»nin toplumun genel gelişme süreci içersinde oluşlarıdır; sözünü ettiğimiz süreç şu ya da bu bireyin, şu ya da bu siyasal ya da kültürel insan kümesinin görüşleri dışında gerçekleşir.

On beş yirmi yıl önce, evlenmemiş bir kızın *kız oğlan kız olmaması* büyük bir yüzkarasıydı. Günümüzdeyse, bütün toplumsal sınıf ve çevrelerin kızları —değişen ölçülerde ve az ya da çok açık bir biçimde— asıl yüzkarasının on sekiz, yirmi ya da yirmi iki yaşında *hâlâ* kız oğlan kız kalmak olduğunu anlamaya başlamışlardır.

Eskiden, evlenmeye niyetlenen bir çiftin nikâhtan önce cinsel ilişki kurması şiddetle cezalandırılan ahlâki bir suçtu. Bugün, Kilise'nin, okulcu hekimliğin ve katı ilkeci kişilerin etkisine karşın, iki kişinin, ortak yaşamlarının temelinde, yani cinsel yaşamlarında birbirlerine uyduklarına emin olmadan bağlanmasının sağlığa aykırı, sakıncasız, hattâ yıkıcı olacağı düşüncesi kendiliğinden yayılmaktadır.

Birkaç yıl önce yasanın «ahlâki yüzkarası» diye nitelendiği, bağışlanmaz bir kusur sayılan evlilikdışı cinsel ilişkiler, bugün (1936'da), örneğin Almanya'daki orta sınıfla işçi sınıfı gençleri arasında son derece gerekli bir alışkanlık haline gelmiştir.

Birkaç yıl önce, on beş on altı yaşında bir kızın —cinsel yönden olgunlaştığı halde— erkek arkadaş edinmesi saçma gözüküyordu; bugün, ciddi tartışmalara konu olmakta; birkaç yıl sonraysa, evlenmemiş bir kadının cinsel eş bulması kadar doğallaşacaktır. Bir süre sonra, öğretmen hanımların cinsel yaşamdan uzak kalmaları gibi istekler, bir zamanlar erkeklerin eşlerine bekâret kemeri takmaları kadar alayla karşılanacaktır. Şu anda egemen olan öğ-

retinin kabul ettiği, erkeğin kadını tavlamasını bekleyen, hoşgören, buna karşılık kadına erkeğin gönlünü çelme hakkını tanımayan görüş de aynı derecede gülünç kaçacaktır.

Eş istemiyorsa cinsel ilişki kurulmaması gerektiğini kabul etmekten henüz çok uzağız. «Eşlik görevi» kavramının tüzel (adli) bir temeli, tüzel cezaları var. Bununla birlikte biz, cinselsağlık bakımevlerimizle özel yoklama evlerimizde bunun tersi bir eğilimin kendini gösterdiğini hissettik: erkek, toplumsal ve yasal öğretiye karşın, eşi istemediği zaman onunla cinsel ilişki kurmaya kalkışmıyordu; hatta kadın cinsel açıdan uyanmadığı zaman da öyle. Gerçekten de, kadınların sevişmeye içlerinden katılmadıkları halde katlanmaları hâlâ «doğal» sayılıyor. Oysa, ancak eşlerin ikisi de cinsel açıdan tam anlamıyla hazır oldukları zaman ilişki kurmak doğal ahlâk düşüncesinin bir yanındır; bu da erkeğin kafasındaki şiddet kuramıyla, kadının erkek tarafından tavllanması ya da usulca saldırıya uğraması gerektiği inancını ortadan kaldırmaktadır. İnsanlar bugün, ortaklaşa bir kaniyle, eşin bağlılığına kıskançlıkla göz kulak olunması gerektiğini kabul ediyorlar. Günlük olaylarla sevda uğruna adam öldürmeler, içinde yaşadığımız toplumun bu açıdan ne denli çürüdüğünü açıkça göstermektedir. Bununla birlikte, hiç kimsenin kadın ya da erkek eşinin, başka biriyle geçici ya da kalıcı cinsel ilişki kurmasını önlemeye hakkı olmadığı sezgisi yavaş yavaş yayılıyor. Cinsel tutumbilimin buluşlarıyla yüzde yüz uyuşan bu tutumun işi kayıtsızlığa vardırarak, hiç kıskanç olmamak gerektiği düşüncesiyle, eşin yeni bir cinsel ilişki kurmasının «hiç önem taşımadığı» inancıyla uzaktan yakından ilgisi yoktur. *Sevilen* eşin başka birini kucakladığını düşünüp acı çekmek son derece doğaldır. Bu *doğal kıskançlık*, *sahip çıkıcı kıskançlık*'tan titizlikle ayrılmalıdır. *Sevilen* eşi başka birinin kollarına atmak istememek ne denli doğalsa, evlilikte ya da başka türlü sürekli ilişkide kendisiyle cinsel ilişkide bulunmaktan vazgeçtiysek, onun yeni bir ilişki kurmasını yasaklamak da doğallıktan o denli uzaktır.

Bu örnekler, şu anda son derece karmaşık olan cinsel

ve kişisel yaşamın, insanlar tam anlamıyla zevki tadabilecek yeteneğe ulaştıkları zaman büyük bir kolaylıkla düzene gireceğini göstermeye yeter. Cinsel tutumluluğa uygun düzenlemenin temeli her türlü mutlak kural ve ölçünün kaldırılıp atılmasında, toplumsal yaşamın düzenleyicisi olarak yaşama isteğiyle yaşama sevincinin kabulündedir. İnsan yapısının düzensizliğinden ötürü bugün bunun kabul edilmeyişi, yaşamını kendi başına düzenleme ilkesine karşı ileri sürülecek bir kanıt olamaz; tam tersine, bu kabul etmeyişi, söz konusu hastalıklı yapının kaynağı olan ahlâkî düzenlemeyi aşındırmaktadır.

İki türlü «ahlâk anlayışı», ama bir tek ahlâkî düzenleme vardır. Herkesin en açık gerçeklik saydığı birinci tür ahlâk anlayışı (kimsenin ırzına geçmemek, kimsenin canına kıymamak vb. ilkeler) ancak doğal gereksinimlerin yüzde yüz doyurulmasıyla kurulabilir. Bizim benimsemediğimiz ikinci tür ahlâk anlayışıysa (çocuklarla gençlerin cinsel perhizde yaşamaları, zorla eşine bağlı kalma vb.) özünden hastalıklıdır ve denetlemeye yeltendiği cinsel uçurumu kendi eliyle yaratmaktadır. O, doğal ahlâk anlayışının baş düşmanıdır.

Kimileri, cinsel tutumbilime uygun yaşamın aileyi yıkacağını ileri sürüyorlar; sağlıklı bir sevisel yaşamın doğuracağı «cinsel uçurum» konusunda gevezelik ediyor, öğretim üyesi ya da başarılı yazar oluşlarından yararlanarak halk yığınlarını etkiliyor böyleleri. Oysa neden söz ettiğimizi bilmek zorundayız: her şeyden önce, kadınlarla çocukların gerek *iktisadî*, gerekse *ahlâkî* köleliğine son vermek istiyoruz; bu iş yapılmadıkça, koca karısını, kadın kocasını, çocuklar da ana-babalarını sevmeyeceklerdir. Dolayısıyla, bizim yıkmak istediğimiz şey, «sevgi dış görünüşü»nü alsa da, ailenin yarattığı *nefret*'tir. Aile sevgisi söylendiği gibi insanın en büyük ayrıcalığıysa, bunu kanıtlaması gerekir. Eve zincirle bağlanmış bir köpek kaçmazsa, hiç kimse kalkıp da onu sahibine bağlı bir yoldaş sayamaz. Akli başında hiç kimse, bir erkek elleri ayakları bağlı bir kadınla otururken sevgiden söz edemez. Azıcık dürüst hiç-

bir erkek kendisine sağladığı bakımla ya da toplumsal gücüyle satın aldığı kadının sevgisiyle övünemez. İnsanlık onuru taşıyan hiçbir erkek özgürlük içinde verilmeyen sevgiyi kabul etmez. Eşlik görevinde ve aile yetkesinde kendini belli eden zorlayıcı ahlâk anlayışı, korkak ve güçsüz kişilerin ahlâkıdır; bunlar, doğal sevgi yetenekleriyle yaşamayı göze alamadıkları şeyleri, boşu boşuna, polisin ve evlilik yasalarının yardımıyla elde etmeye çalışırlar.

Bu kişiler, başkalarındaki doğal cinsel yaşamı hoşgöremedikleri için, bütün insanlığa kendi daracık deli gömleklerini giydirmek isterler. Aslında kendileri de öyle yaşamaya can attıkları, ama başaramadıkları için, doğal cinsel yaşam onları sıkar ve kışkandırır. İsteyen kişiyi aile yaşamından uzaklaştırmak aklımızın köşesinden geçmez; buna karşılık, biz de, istemeyen adamın aile yaşamına zorlanmasını istemiyoruz. Ömrünü tekeşli geçirmek isteyen ve başarabileni kendi haline bırakalım; bunu başaramayacak, böyle bir şey yıkımına yol açacak kişiye yaşamını başka türlü düzenleyebilme olanağına kavuşmalıdır. Ancak «yeni bir yaşama biçimi» kurmak istiyorsak, eskisinin çelişkilerini iyi tanımamız gerekir.

II. B Ö L Ü M

CİNSEL YAŞAM KONUSUNDA DÜZELTİMCİLİĞİN GÜÇSÜZLÜĞÜ

Cinsel düzeltim (réforme), aslında, kökleri iktisadi durumlara uzanan ve ruh hastalıklarında dile gelen cinsel yaşam koşullarının ortadan kaldırılması ereğini güder. Bu- yurgan toplumda, küçük bir azınlığın çıkarlarını korumak üzere toplumun tümüne zorla benimsetilen ahlâk anlayışıyla bireyin cinsel gereksinimleri arasındaki çatışkı, şimdiki toplumsal düzen içersinde çözülemeyecek bir bunalı- ma yol açar. İnsanlık tarihi boyunca, bu çatışkı hiçbir za- man şu son otuz yıldaki kadar ciddi ve acımasız sonuçlar doğurmamıştır. İşte bu yüzden de, cinsel düzeltimler konu- sunda hiçbir zaman bu dönemdeki kadar çok tartışma ya- pılıp kitap yazılmamıştır; işte bu yüzden, şu «uygulayım ve bilim çağı» aynı zamanda, cinsel düzeltim alanındaki girişimlerin başarısızlığı yönünden en zengin dönem ol- muştur. İnsanları kansız cansız bırakan cinsel yoksullukla cinselbilim alanında sağlanan azımsanmayacak ilerleme arasındaki karşıtlık; emekçi yığınlarının iktisadi yoksullu- ğuyla içinde yaşadığımız sanayi çağının getirdiği göz alı- cı uygulamalı ilerlemeler arasındaki karşıtlık birbirine koşuttur.

Daha başka gözle görülür aykırılıklar da var; örneğin, Almanya'da, hem de yaraların mikrop kapmasını önleme yönteminin (asepsie'nin) ve cerrahlığın müthiş ilerlediği bir dönemde, 1920 ile 1932 arasında, çocuk aldırın 20 000

kadın ölmüş, 75 000 kadın da ciddi olarak hastalanmıştır; üretimin akıl temeline oturtulduğu bir çağda, sanayide git-tikçe daha az işçinin kullanılması bu insanların kurduğu ailelerin bedensel ve tinsel açıdan yıkımına yol açmaktadır. Bu aykırılıklar, anlamsız olmak şöyle dursun, tam tersine onları doğuran toplumsal ve iktisadi yapıları anlamaya yanaşırsak gereğinden çok şey anlatırlar. Biz, erek olarak cinsel yoksulluğun ve cinsel sorunu çözebilme olanaksızlığının, bunları doğuran toplumsal düzenin ayrılmaz parçaları sayılması gerektiğini göstermeyi seçtik.

Cinsel düzeltim girişimleri, genel kafa eğitimi çabası içersinde yer alırlar. Norman Haire gibi özgürlükçüler, bütününü ele alıp eleştirmeden, toplumumuzun özel bir eksikliğiyle savaşmak isterler, cinsel düzeltimin amacı budur. Toplumcular ve «düzeltimciler» de, cinsel düzeltim yoluyla, toplumumuza azıcık toplumculuk getirmeye uğraşırlar. Bu sonuncular, iktisadi yapıyı değiştirmeden önce, neden-sonuç denklemini tersine çevirip bir cinsel düzeltim yapmak arzusundadırlar.

Gericiler hiçbir zaman anlayamayacaklardır cinsel yoksulluğun savundukları düzenin bir parçası olduğunu. Onlar bunun nedenini ya insanoğlunun günahlı yapısında, doğaüstü bir yargıda ya da aynı derecede gizemli bir acı çekme isteğinde, ya da kendi koydukları çilecilik kurallarıyla tekeşlilik kurallarına uymamakta ararlar. Onlardan, düzeltimler aracılığıyla içtenlikle değiştirmeye çalıştıkları düzenin suçortağı olduklarını kabul etmelerini bekleyemeyiz. Bu suçortaklığını kabul etmeleri, düzeltimlerine temel aldıkları iktisadi anayapıyı sarsar çünkü.

Cinsel düzeltim, cinsel yoksulluğa çare bulmak üzere, yirmi otuz yıldır denenen bir girişimdir: fahişelik, cinsel organ hastalıkları, cinsel yoksulluk, çocuk aldırma, cinsel cinayetler, sinir hastalıkları gibi sorunlar kamuoyunun en çok ilgilendiği şeylerdir. Ancak öne sürülen düzeltimci çarelerin hiçbiri cinsel yoksulluğa öncelik tanımamıştır. Üstüne üstlük, *önerilen her düzeltim, cinslerarası ilişkilerde ortaya çıkan değişikliklerin bile ardında kalmaktadır.* Ev-

liliğin gözden düşmesi, boşanmalarla eşini aldatmaların artması insanları evliliğe ilişkin bir düzeltim üzerinde tartışmaya zorluyor; ahlâkçı cinselbilimcilerin görüşlerine karşın, evlilik dışı ilişkiler gün günden *külgusal* olarak kabul edilmekte; 15-18 yaşlar arasındaki gençlerin cinsel ilişkileri gittikçe daha geniş birey kategorilerine yayılmakta; beri yandaysa, cinsel düzeltim hareketleri hâlâ gençlerin cinsel orucunun yirmi yaşından sonraya dek uzatılıp uzatılmaması ya da kendi kendini okşamanın doğal kurallara uygun olup olmadığı sorununu tartışıyorlar. «Yasaların suç saydığı» çocuk aldırma ve gebeliği önleyici araçlarla ilaçların kullanılışı dört bir yana yayılırken, cinsel düzeltim hareketleri çocuk aldirmaya izin vermek için tıbbi belirtilerin dışında toplumsal belirtilerin de aranıp aranmaması konusunda kafa yoruyorlar.

Sözün kısası, cinsel yaşamdaki somut değişikliklerin düzeltimcilerin önemsenmeyecek çabalarından çok çok önce gerçekleştiğini görmekteyiz. Düzeltimciliğin bu gecikmesi, düzeltim girişimlerinde temel bir bozukluk, yani her türlü çabayı dizginleyen ve kısırlaştıran bir iç çelişki bulunduğu gösteriyor.

Bizim görevimiz, hem tutucuların uğradığı cinsel düzeltim başarısızlığının gizli anlamını, hem de bu türlü düzeltimcilikle onun uğradığı başarısızlıkların buyurgan toplumcu düzene bağlandığını ortaya koymak olacak¹. Söz konusu bağ hiç de basit değildir ve cinsel öğretilerin oluşumu ayrı bir incelemeyi gerektirecek kadar karmaşıktır. Burada, aşağıdaki noktaları aydınlığa kavuşturmakla yetinerek, sorunun ancak bir kesimini ele alacağız :

1. Cinsel düzeltimi köstekleyişle evlilik kurumu.
2. Eğitim aracı olarak buyurgan aile.
3. Buyurgan bir dizge içersinde son derece mantıklı olan gençliğin cinsel perhizde, ömür boyu tekeşli ve ataerkil aile içersinde yaşaması gerekliliği.

---

¹ *Cinsel Ahlâkın Boygöstermesi ve Faşizmin Kitle Ruhu Anlayışı*.

4. Geleneksel cinsel düzeltimle geleneksel evlilik öğretisi arasındaki çelişki.

Bu bağlantıların çoğu şimdiye dek göze çarpmamıştır, çünkü düzeltimciliğin eleştirileri konut, çocuk aldırma koşulları, evliliğe ilişkin yasalar falan gibi, cinsel yaşamın dış görünüşleriyle ilgilenmiştir; cinsel gereksinim ve mekanizmalarsa, kılğısal olarak, konu dışında bırakılmıştır. Avrupa'da Hodann, Hirschfeld, Brupbacher ve Wolff gibi kişileri üne kavuşturan, 1918 - 1921 yılları arasında Rusya'da girişilen cinsel devrimle parlak bir biçimde kendini herkeşe duyuran toplumbilimsel eleştiriye eklenecek pek az şey vardır.¹

Bununla birlikte, bireyin ve toplumun cinsel düzenliliği için buyurgan cinsel düzenin ruhsal ve eğitsel sonuçlarının doğru değerlendirmesini yapabilmek, cinsel yaşamın ruhsal ve dokusal işleyişlerinin bilinmesine bağlıdır. Öyleyse, toplumsal eleştiri, kişilik çözümlemesi deneyine ve bedensel boşalma üzerindeki araştırmalara dayanan hekimlik eleştirimizle tamamlanmalıdır.

---

¹ Genss'in, Rusya'da çocuk aldırma sorunuyla ilgili çalışmaları; Wolfsohn: *Soziologie der Ehe und Familie*; Batkis: *Die Sexuelle Revolution in der Sowjet - Union*.

III. B Ö L Ü M

CİNSEL YAŞAMDAKİ ÇELİŞKİLERE KAYNAKLIK EDİŞİYLE EVLİLİK KURUMU

Düzeltilmeciliğin amacı, bir evlilik ahlâkının kurulmasıdır. Bu ahlâkın desteği olarak, sağlam iktisadî çıkarlara dayalı, tutucu evlilik kurumunu buluyoruz karşımızda. Düşünsel üstyapı içersinde evlilik ahlâkı, iktisadî etkenlerin en son izdüşümüdür ve bu niteliğiyle cinsel yaşamı düzeltmeye kalkan bütün geleneksel düzeltilmecilerin düşünce ve eylemlerini etkiler, gerçek bir cinsel düzeltimin yapılmasını olanaksız kılar.

İktisadî etkenlerle evlilik ahlâkı arasındaki bağ nedir? İktisadî çıkarların en dolaysız sonucu, kadının evlilik öncesi el değmemişliğine ve kocaya bağlılığına verilen değerdir. Alman cinsel sağlık uzmanı Gruber, şu satırları yazarken işte bu son ve kesin gerekçenin bilincindeydi :

«Kadının el değmemişliğini en değerli ulusal varlık olarak işlemeliyiz, çünkü bu, çocuklarımızın gerçek babası olabilmemizi, kendi canımız, kendi kanımız için çalışıp dinmemizi sağlayacak biricik güvencedir. Ulusun mutluluğunun vazgeçilmez temeli olan güvenli aile yaşamının kurulması için bu güvence gereklidir. Kadının evlilik öncesi el değmemişliğiyle eşine bağlılığını içeren yasa ve ahlâkın en sert isteklerini doğrulayan şey erkek bencilliği değil, işte bu nedendir. Çünkü kadının özgürlüğü, erkeğinkinden çok daha ciddi sonuçlar doğurur.»

(*Hygiene des Geschlechtslebens*, 53 - 54, s. 146 - 147.)

Mirasla ilgili yasaların döl vermeye bağlanması, cinsel yaşamın da bir daha çözülmemecesine evliliğe bağlanmasına yetmiştir: iki kişinin cinsel birliği artık cinsellikle ilgili bir iş değildir. Gerçekten de, kadının *evlilik öncesi el değmemişliği* ile *kocasına bağlılığı* ancak cinsel arzusunun alabildiğine bilinçaltına itilmesiyle sağlam bir biçimde güvenlik altına alınabilir; genç kızın kız oğlan kız kalması gerekliliği de işte buradan doğar. Kimi ilkel toplumlarda görüldüğü üzere, başlangıçta, genç kız evlilik öncesi cinsel yaşamında özgürdü; ancak evlendikten sonra eşinin dışında ilişki kurması yasaklanırdı.¹ Bizim toplumdaysa, özellikle XIX. yüzyılın son on yılında, kız oğlan kızkılık evliliğin mutlak koşulu haline geldi. *Evlilik öncesi iffet* ile *eşe kesin bağlılık*, gerici cinsel ahlâkın denektaşları oldu; bu ahlâk, cinsel yaşamdan korkan bir ruhsal yapı yaratarak evliliği ve buyurgan aileyi güçlendiriyordu.

Demek ki, bu dünya görüşü iktisadi çıkarların tam karşılığıdır. Ancak, bu kuramı benimsediğiniz anda sürecin iç çelişkisi su yüzüne çıkar; genç kızların el değmemiş olarak kalmalarını istemek gençleri sevecek eşten yoksun bırakır; bu da, içinde yaşadığımız toplumun arzulanmasa da kaçınılmaz bir biçimde kendini gösteren koşullarını doğurur: tekeşli evlilik *eşini aldatmaya*, genç kızların iffetiyse *fahişeliğe* yol açar. Eşini aldatmak ve fahişelik, iktisadi nedenlerden ötürü kadından esirgediğini, evlilikten önce de sonra da erkeğe bağışlayan ikiyüzlü ahlâkın büyük ikramiyeleridir. Cinsel yaşamın doğal ivediliği ortada olduğuna göre, cinsel ahlâkın sertliği amaçladığı şeyin tersini yaratmaktadır; gerici anlamıyla ahlâksızlık, yani eşini aldatma ve evlilik dışı cinsel ilişkiler acayip toplumsal görüngüler halinde iki katına çıkmaktadır: bir yanda cinsel sapıklık, öte yandaysa gerek evlilik içinde, gerek dışında,

---

¹ BRYK: *Negereros* (Marcus und Weber, s. 77), PLOSS-BARTELS: *Das Weib*, ve özellikle MALINOWSKI: *La Vie sexuelle des primitifs* (İlkel İnsanların Cinsel Yaşamı).

paralı cinsel yaşam boygöstermektedir. Evlilik dışı cinsel yaşamın paralı oluşu cinsel ilişkilerde sevecenliği yoketmekte ve bu iş, en aşırı biçimde, fahişelikte olmaktadır. Dolayısıyla, iyi yetiştirilmiş bir delikanlı cinsel yaşamını ikiye ayırmaktadır: duyularını «alt sınıflardan» bir kızla doyurmakta, sevgi ve saygısını kendi çevresinden bir kıza saklamaktadır. Sevisel yaşamın böyle ikiye bölünmesi ve cinsel yaşamın paraya bağlanması sevginin yozlaşmasına ve hayvanca bir nitelik kazanmasına yol açmaktadır; aynı bölünmenin başka önemli bir sonucu da, arzulanmasa da önlenemeyen öbür büyük ikramiye, yani üreme organı hastalıklarının yayılmasıdır. Fahişeliğe, evlilik dışı cinsel ilişkilere ve üreme organı hastalıklarına karşı savaş «uçkurunu sıkı tutma» bayrağı altında yürütülmektedir; buyusa, cinsel etkinliğin ancak evlilik içinde ahlâka uyduğu düşüncesiyle atbaşı gider; evlilik dışı cinsel yaşamın ahlâka aykırılığının gözüken kanıtıysa, taşıdığı sözümona tehlikedir.

Oysa, gerici yazarlar şunu kabul etmek zorundadırlar ki, cinsel oruç üreme organı hastalıklarına karşı etkili bir silâh değildir; evlilik ahlâkının bir çıkmaz sokak olduğunu çok iyi farkettileri halde, başka çareleri yoktur. Üreme organı hastalıklarının bulaşıcı olduğu doğrudur, ama bunun nedeni, evlilik içi cinsel ilişkinin kutsal sayılmasının sonucu olarak evlilik dışındakilerin değerini yitirmesidir. Gericici cinselbilim uzmanı, tutarlı olmak istediği sürece, işte bu çelişkiyi ayakta tutmak zorundadır.

Olgularla, aile ahlâkını ve evlilik kurumunu ayakta tutmak üzere ortaya konan kurallar arasındaki çatışkı çocuk aldırma sorununda da kendini gösterir. Çocuk aldırmanın yasallaştırılmasına karşı öne sürülen kanıtların başlıcası «ahlâki»dir: yasalar «cinsel yaşamın genel olarak bozulmasına» yol açacağı için yasaklamaktadır çocuk aldırmayı. Gericiler, düzenli bir biçimde düşen doğum oranını artırmak isterler; oysa hepimiz biliyoruz ki, Sovyet Rusya' da çocuk aldırmanın yasallaştırılması doğum oranını düşürmemiş, yerinde toplumsal çarelerle, elle tutulur derecede artırmıştır. Peki, nereden geliyor bu doğumu yüksek

tutma kaygısı? Ulusal güç kaygısından, topun ağzına sürülecek insan eti yetiştirme kaygısından.¹

Buradaki dürtünün yedekte tutulacak bir sanayi ordusuna sahip olma arzusu olduğuna inanmak tastamam doğru değildir; çok az sayıdaki belli bir işçi kitlesinin ücretleri düşük tutmaya izin verdiği günlerde durum böyleydi; ama zamanlar değişti: çağımızın onulmaz işsizliği bu gerekçeyi geçersiz kıldı. Öyle ki, gebeliği önleme araç ve gereçlerinin kullanılmasını engelleyen dolaysız iktisadî gerekçeler, kuramsal gerekçelerin yanında anlamsız kaldı; oysa, işin aslına bakarsanız, bunların kökü de iktisadî gerekçelerdedir. Çocuk aldırmanın yasaklanışının başlıca gerekçesi, bu işin özgür kılınmasının yaratabileceği sonuçların «ahlâk düşüncesi»ni etkilemesi korkusudur. Çocuk aldırmayı yasallaştırdınız ve bu yasayı gerek evli kadınlara, gerekse evli olmayanlara uyguladınız mı, evlilik dışı cinsel ilişkileri tanımış, gebe kalan genç kızın evlendirilmesi gerektiği düşüncesini bir yana bırakmış olacaktınız; bu da evlilik kurumunu aşındıracaktı; oysa, cinsel yaşamdaki bütün çatışkilara karşın, evlilik ahlâkını sürdürmekte kuramsal bir gereklilik vardır. Neden mi? Çünkü bu ahlâk buyurgan ailenin belkemiği; buyurgan aileyse, *buyurgan öğretinin ve buyurgan insan yapısının oluşum yeri*'dir.

Günümüze dek, çocuk aldırma ile ilgili tartışmalarda bu olgu hesaba katılmadı. Kimileri, belki de evlilik kurumunun çıkarları kurtulsun diye, çocuk aldırma'yı yalnızca evli kadınlara indirgemeyi savunacaklardır: cinsel öğretilerde şu temel kural bulunmasaydı, bu karşı çıkışın belli bir değeri olabilirdi: *cinsel birleşmede, döl vermenin dışında bir zevk ve doyum aranmamalıdır*. Döl vermenin dışında cinsel edimin resmî olarak kabul edilmesi, cinsel yaşamla ilgili bütün dinsel ve yönetsel kavramların bir yana bırakılması anlamına gelirdi. Max Marcuse de, *Die Ehe* (Ev-

---

¹ GENSS: *Was lehrt die Freigabe der Abtreibung in Sowjet - Russland?* (Agis - Verlag, 1926).

lilik) adlı derlemesinin doğumların önlenmesi bölümünde öyle diyor. zaten :

«Kadınları içerden kullanılacak bir ilâçla geçici olarak kısırlaştırabilirsek, karşımıza çıkacak en ivedi sorun, bunun yalnızca sağlık koşulları gerektirdiği zaman kullanılması; gerek cinsel düzen ve ahlâk, gerekse genel olarak yaşam ve uygarlık için taşıdığı büyük tehlikeyi önleyecek biçimde dağıtılmasını sağlayacak bir yöntem bulmak olacaktır» (s. 399).

Bu sözlerin altına, söz konusu tehlikenin buyurgan *kafa eğitimi*'ni ve onun önerdiği yaşama biçimini de kapsadığını eklemek gerekirdi.

Alman faşizmi, 1933'ten 1935'e kadar, düzeltimci (reformcu) Marcuse'nin 1927'de sözünü ettiği «tehlike»yi göz önünde bulundurdu: «gerek cinsel düzen ve ahlâkı, gerekse genel olarak yaşam ve uygarlığı büyük bir tehlike»den kurtarmak üzere, insan sağlığıyla uzaktan yakından ilgisi bulunmayan bin beş yüz kısırlaştırma gerçekleştirildi. «Büyük tehlike» dedikleriye, cinsel yaşamla döl vermenin birbirinden ayrılmasıydı.

Basit bir aritmetik hesap bütün bu sözlerin anlamını açıkça ortaya koyar. Örneğin, hiçbir cinsel düzeltimci yoksul bir kadından beşten fazla çocuk doğurmasını bekleyemez. Cinsel etkinlik konusundaki yetkili uyarmalara karşın, insanoğlu, evlilik cüzdanı yoksa da, cinsel uyarılmayı ve cinsel doyum gereksinimi duyacak biçimde yaratılmıştır, hem de birkaç günde bir; sizin anlayacağınız, geleneksel ahlâka değil de, doğal gereksinimlerine uygun yaşarsa, on dörtle elli yaşları arasında üç dört bin kez sevişir. Marcuse yalnızca insan soyunun korunmasıyla ilgilenseydi, söz konusu kadının doğuracağı şu beş çocuk dışında, 2995 kez gebeliği önleyici ilâç ya da araç kullanmasına izin verecek bir yasayı savunurdu.

Ama işin doğrusu şu ki, bizim cinsel düzeltimcinin bu «beş» döl verici sevişmeye aldıracağı yoktur: onun bütün korkusu, bireylerin, *yüce yetkililerin de onayıyla*, o 3000

tatlı sevişmeyi arzulamakla kalmayıp gerçekleştirmeleridir. Neden acaba akli fikri bu korkudadır?

1. Çünkü *evlilik kurumu* bu duruma uydurulmamıştır, ayrıca buyurgan öğretiyi üreten aile fabrikasının temel taşı olarak kurtarılması gerekmektedir.

2. Çünkü Marcuse, öyle bir yasaya evet dediği andan sonra, «uçkurunu sıkı tutma» ya da «cinsel eğitim» gibi lâflarla hesabını gördüğü *gençliğin cinsel yaşamı'nı* es geçemezdi artık.

3. Çünkü o, kadının, hattâ genel olarak insanın *tekeşli* bir yapıya sahip bulunduğu kuramını, karşılaştırıldıkları an yerle bir edecek dirimsel ve ruhsal olgulardan korumak istemektedir.

4. Çünkü bu yasayı onayladığı an, Kilise'yle arasında ciddi bir çatışkı belirecektir. O bu çatışkidan ancak, tıpkı Van de Velde'nin *Le Mariage idéal* (Kusursuz Evlilik) adlı yapıtında önerdiği gibi, cinsel sevgiyi yalnız evlilik *içerisinde* kabul ederek, o arada da, büyük bir özenle, önerilerinin dinsel dogmalarla çelişmediğini belirterek kurtulabilir.

Herkesin üzerinde uzlaştığı ahlâk kuramı, evlilik kurumunun temel taşıdır; cinsel doyuma aykırıdır ve cinsel yaşamın yadsınmasını gerektirir. Evlilik kurumu, çocuk aldırma sorununun çözülmesini olanaksızlaştırır.

IV. BÖLÜM

TUTUCU CİNSEL AHLÂKIN ETKİSİ

1 — «NESNEL» VE «SİYASETDİŞİ» BİLİM

Tutucu cinsel öğretinin belirleyici özelliği, buyurgan toplumda *cinsel arzunun bilinçaltına itilmesi* süreciyle dile gelen cinsel yaşamın yadsınması ve aşağılanmasıdır. Bizim için bilinçaltına itilen gereksinimlerin ne olduklarını, bilinçaltına itilmenin genişliğini ve bunun birey üzerindeki sonuçlarını bilmek pek önemli değil; bizi burada, tutucu cinselbilimin yabana atılmayacak bir kesimini oluşturduğu «kamuoyunun» bu süreçte kullandığı araçlar ve bunların doğurduğu genel sonuçlar ilgilendiriyor.

Düşünsel havanın en iyi dile geldiği yer *tutucu cinselbilim*'dir, biz de evlilik ve gençliğin cinsel yaşam sorunlarını tartışırken bunu ayrıntılarıyla göstereceğiz. Şimdilik, nesnelliğe özenen bu cinselbilimin çok belirgin ahlâki önyargılarından birkaç örnek verelim :

Timerding, Marcuse'nin resmi cinselbilimin hiç kuşkusuz temsilciliğini yapan yapıtı *Handwörterbuch der Sexualwissenschaft*'ta (Cinselbilim El Kitabı'nda) şunları yazıyor :

«Cinsel yaşamla ilgili her kuram, öteden beri, ahlâki tutuma göre düzenlenmiştir. Düzeltim tasarıları hemen her zaman ahlâki ilkelerle doğrulanmıştır.» (s. 710).

«Cinselbilimde ahlâka verilen önemin nedeni, bizi, cin-

sel yaşamı kişiliğin gelişmesinin ve toplumsal düzenin bütünü içersinde daha iyi yerleştirmeye çağırmasındadır.»

Bildiğimiz gibi, toplumsal düzen ve kişiliğin gelişmesi derken, *gerici* toplumsal düzeni ve bu *düzene uyabilecek* kişiliğin gelişmesini anlatmak istiyorlar. Cinsel yaşamın gerçeklerine verdiği ödünler ne olursa olsun, egemen sınıfların cinsel yaşam ilkelerinden ne denli uzaklaşırsa uzaklaşınsın, her gericici toplumsal ahlâk ister istemez cinsel yaşamı yadsır; yazarların çoğu, çelişkilerinden ötürü, o günkü toplumsal havaya aykırı sonuçlara varırlar; ama bunun bir etkisi olmaz, hiçbir zaman gericici toplumun saptadığı sınırları aşan bir eylem görülmez, dolayısıyla ortaya çıka çıka ancak tutarsızlıklar ve saçmalıklar çıkar. Örneğin, Wiese, Marcuse'nin *Handwörterbuch*'unda bakın neler yazıyor:

«Dinsel çileciliğin dışında, özellikle çağımızda, felsefi, ahlâki ve toplumsal gerekçelerden doğan, bedensel ya da ruhsal sevi zayıflığından, tinselcilğe (spirtualizm'e) yatkınlıktan, ya da bütün bu gerekçelerin tümünün doğuştan getirdiğimiz bir dinsel içgüdüyle karışmasından ileri gelen iyi bir çilecilik ölçüsü, yani bir ilkeye bağlı perhiz vardır. İnsan ilişkilerini yüksek bir kültürel düzeye ancak cinsel perhizle çıkarabileceğimize inanılıyor çoğu kez... Sözünü ettiğimiz yeni perhizli yaşama... pek ender olarak sahici dinsel çileciliğin niteliğine erişebilir; o, tensel heyecanların güç ve değişikliğine dayanmayacak ölçüde zayıflamış bir canlılığın ya da aşırı doymuşluğun sonucundan başka bir şey değildir.

«Bütün uçkurunu sıkı tutma tür ve dereceleri göz önünde bulundurulursa, güçlü bir doğal içgüdü'nün yokedilemeyeceği, olsa olsa başka yöne saptırılabilceği ya da değiştirilebileceği sonucuna varılabilir. Perhiz, cinsel güdüyü 'bilinçaltına iter.' Ancak, Freud okulunun abartmalarına düşmemeye çalışarak, perhizin cinsel etkinliği bilinçaltına ittiği kuramının değerini kabul etmek gerekir: perhizden bir sürü bağınazlık, gariplik, nefret ve düşsel sevgi yaşamı doğabilir.

«Gereksinimin geçici bir süre ya da yaşlılıktan ötürü zayıflaması dışında, sağlıklı bireyde doğal bir perhiz eğilimi yoktur; çileciliğin kökeni yaşamın kendine değil, topluma dayanır. Çilecilik, kimi zaman kuraldışı yaşama koşullarına uyma görüngüsüdür, kimi zaman da hastalıklı bir kuramdır» (s. 40).

Bu yargılar, bütün halinde doğrudur; ancak, dinsel çilecilikle ötekinin birbirlerinden ayrılmasıyla ilerde doğabilecek kılışsal sonuçlar daha başından elenmektedir; bu ayırım, dinsel çileciliğin de «doğuştan getirdiğimiz dinsel içgüdü»den değil, bir «gizemcilik eğilimi»nden geldiğini gizlemektedir. Wiese, «dinsel içgüdü»nün varlığını savunarak, toplumsal kökeninin bulunmasından ve insanda «doğal bir perhiz eğilimi» olmadığının ortaya konmasından sonra, çileciliğin resmen kovulduğu yere gizlice girebilmesi için arka kapıyı açık bırakmaktadır.

Resmî cinselbilimin ahlâka aralık bıraktığı başka bir kapı da, cinsel ilişkilerin «tinselleştirilmesi» yolundaki önerisidir. İşe, duysal hazlara düşkünlük yargılanarak başlanmıştır; ama bir de bakılmıştır ki bu, türlü hastalıklı biçimlerde, insanı çileden çıkarırcasına, yeniden boygösteriyor. Ee, peki «ahlâki» yani çileci ve iffetli yaşama biçimine eskisinden daha fazla düşman hale gelen bu güçleri ne yapmalı acaba? Yapılacak şey, «cinsel yaşamı çok üst bir tinsel düzeye çıkarmak»tır. Cinsel yaşam düzeltimcileri arasında pek yaygın olan bu savsöz, içinde kullanıldığı formüllerin belirsizliğine karşın, son derece somut bir şeyi anlatır: cinsel etkinliğin bastırılıp bilinçaltına itilişinin hortlayışı.

Tutucu cinselbilimin belirgin özelliği olan ahlâkçılıkla olgusal gözlemlerin birbirine karıştırılması, Timerding'in aşağıya aldığımız parçasındaki gibi, son derece saçma düşüncelerin ortaya çıkmasına yol açar:

«Evlenmemiş kadından sevişme hakkını esirgersek, erkeğin de düğünden önce iffetli kalmasını istemek gerekir. *Ve gerçekleştirilebilse, evlilik öncesi kesin iffetlilik toplumsal denge sağlamlığının en iyi güvencesi olur, bireyi yığın-*

la acıdan kurtarırdı. Ama eğer bu istek, ancak ender durumlarda gerçekleştirilebilen bir ülkü olarak kalıyorsa (cümlelerin altını ben çizdim, W.R.), sonuç önemsiz demektir. *İffet ülküsü'nün bireysel ahlâk'ın temel ilkesi olması gerekirdi; oysa, cinsel olgunluğa erer ermez evlenebilme olanakları azaldıkça, bunun gerçekleşebilmesi olasılığı da azalıyor. İffet isteği, aileyi korumak üzere getirilmiş bir toplumsal ahlâk zorunluluğu olarak kaldıkça, birey bunu can sıkıcı bir zorlama sayıp elinin tersiyle itmekte haklı bulacaktır kendini»* (s. 721).

«Bu düşüncenin çağdaş yaşamın gerçekleri önünde tam anlamıyla başarısızlığa uğramış, kılıgısal alanda basit bir şaka haline gelmiş olması dikkat çekicidir» s. 714).

Bu alıntıda şu tutarsızlıklarla karşılaşırız; eğer kadının evlilikten önce cinsel perhizde yaşayacaksa, neden erkek de yaşamasın? Doğru! Bireysel ahlâk ilkesi olarak sevişmeden yaşama ülküsünü yerleştirmek günden güne olanaksız hale gelmektedir. Doğru! Bununla birlikte, «bu düşünce tam anlamıyla başarısızlığa uğramış... ve... gülünç bir şaka haline gelmiş bulunsa da» iffet ülküsünün beyinlere «yerleştirilmesi gerekirmiş»!!! Hele şu «evlilik öncesi iffetin toplumsal denge sağlamlığının en iyi güvencesi olması» düşüncesine gelince, bu, hiçbir kanıt gösterilmeden, habire yinelenen lâflardan biridir. Ancak, daha önceki bilgilerimize göre, «toplumsal denge» derken buyurgan toplumun dengesi anlatılmak isteniyorsa, önerme doğrudur. Yine Timerding'i okuyoruz :

«Sağlık açısından ele alındığı zaman cinsel yaşamın değerlendirilmesinde iki görüş çatışmaktadır: kimileri, cinsel yaşamı baskı altında tutmanın doğuracağı bedensel ve ruhsal zarara parmak basmakta, dolayısıyla, iktisadi durumlardan bağımsız, sağlıklı bir cinsel yaşam istemektedirler; kimileriye, bir yandan cinsel yaşamın düzensizliğinin doğurduğu tehlikelere, özellikle üreme organı hastalıklarının ciddilik ve yayılmasına parmak basmakta, beri yandan da kesin perhizin hiçbir zararı olmadığını öne sürmektedir... Gerçekten de, bu hastalıklardan korunmanın

en güvenilir yolu, kesin perhizdir. Bunu ancak olağandışı durumlarda isteyebileceğimize göre, dönüp dolaşıp *tekeşli evlilikle sınırlandırılmış cinsel ilişki* ülküsüne gelmekteyiz. *Bu ülkünün gerçekleştirilmesi güdülen amacı güvenlik altına alır* (sözcüklerin altını ben çizdim, W. R.). O zaman üreme organı hastalıkları hızla azalır. *Ama bu ülkünün gerçekleştirilmesi de aynı derecede güçtür* (sözcüklerin altını yine ben çizdim, W. R.). Ayrıca, asıl tehlike evlilik öncesinde olduğundan, evliliğin korunması da pek bir işe yaramaz. Öyleyse, hiç değilse sakınımsız ve kalıcı olmayan cinsel ilişkileri önleyerek, bize ancak cinsel alanda *bilincin genel olarak yetkinleştirilmesi* yardım edebilir.

«Hattâ, kişilerin sağlam sevgisinin cinsel ilişkileri toplumsal ve yasal baskılardan nasıl kurtarabileceğini, kalıcı ilişkilerin kurulmasına nasıl yardım edebileceğini de düşünüp bulabiliriz; bu sevgi gizli ve açık fuhuşu ortadan kaldırır, gerek üreme organlarıyla ilgili, gerek öbür bedensel ve ruhsal hastalıkları azaltırdı. Doğal kurallara uygun bir cinsel gereksinim duyan kadınlarla erkeklerin hiçbir zaman yerleşmiş ahlâki zorlamalara boyun eğmediklerini yadsıyamayız. Ancak, beri yandan, bedensel ve sevisel açıdan tam bir doyum sağlayan bir eşle cinsel ilişkide bulunma ülküsü de sürdürülebilir. Çünkü, bu ülküyü gerçekleştirenin mutlu olacağına kuşku yoktur» (s. 714).

Geleneksel düzeltimcinin, cinsel yoksulluğun kılıgısal çözümüne epey yaklaştığını görüyoruz. Ama zorla tekeşli yaşama kuramından kendini kurtaramamaktadır; bu kuram yargısı üzerinde baskı yapmakta, onu çıkmaza sokmaktadır: «Beri yandan, tekeşlilik ülküsü sürdürülebilir... çünkü... bu ülküyü gerçekleştireni mutlu saymak gerekir.» Diyelim ki öyledir. Peki, kim gerçekleştirecek bu ülküyü? Ayrıca, bizim ahlâkçının kendisi bu ülkünün başarısızlığa uğradığını söylemedi mi daha önce, Burada çelişki, tekeşlilik ülküsünün iktisadi altyapısıyla açıklanmakta; dolayısıyla, söz konusu ülkünün cinsel düzenlilik koşulları içerisinde gerçekleştirilmesi olanaksızlaşmaktadır.

Böylece, insanlar iffet kuramıyla evlilik kuramı arasın-

da bocalamaktadır, çünkü tepelerinde, evlilik ahlâkıyla harama el uzatmama kuramının kaçınılmaz sonucu olduğu için denetim altına alamayacağımız «üreme organı hastalıkları tehlikesi» dolaşmaktadır. Cinselbilimci, «cinsel ilişkilerin toplumsal ve yasal baskılardan kurtarılmasının, fa-hişeliği ortadan kaldırıp üreme organı hastalıklarını azaltacağını, sürekli ilişkilerin kurulmasını kolaylaştıracağını» kabul ediyor elbet. Ancak toplum, bugünkü haliyle, «ahlâki düzen»den ve «zorlama»dan vazgeçemez. O zaman da geriye, «bilinci yetkinleştirmek»ten başka çare kalmaz.

Bu göreviyse, cinsel sağlık konusunun ustası, profesör Gruber üstüne almıştır. Bakın ne diyor :

«İnsan denen yaratığın zevkinde acı vardır. Okuyucu, Eckhart Usta'nın bu yargısının doğruluğunu kendi yaşamında da sayısız kere saptamıştır elbet. Ayrıca, biz de cinsel ilişkinin doğurduğu korkunç acılardan, hastalıklardan ayrıntılarıyla söz etmedik mi?»

(*Hygiene des Geschlechtslebens*, s. 121.)

«İnsan denen yaratığın zevkinde acı vardır.» Elbette, efendim, elbette! Ama bunu öne sürenlerin hiçbirisi, kendi kendine, acaba bu acının kökeni toplumsal mı, yoksa doğal mı diye sormuyor. *Omne animal post coitum triste* (Her hayvan çiftleşmeden sonra hüznülüdür) önermesi, bilimsel bir dogma haline geldi. Şunu unutmamak gerekir ki, böyle «yetkili kişiler»den gelen ilkelerin, onları saygıyla dinleyenler üzerinde büyük etkisi vardır; bu gibi sözler bireylerin beynine öyle derinlemesine kazılmaktadır ki, o düzmece ilkeleri yalanlayacak deneyleri bile çarpıtmakta, hatâ bireyin içine işleyişleriyle her türlü bağımsız düşüncüyü hiçe indirgemektedirler; oysa bağımsız düşünce onları, ister istemez, acının zorunlu bir biçimde zevke karıştığı toplumsal durumun bilincine varmaya iterdi.

Kendimizi, Fürbringer gibi bir cinselbilimcinin aşağıdaki yargılarını okuyan gencin yerine koyalım :

«Bugünün genci yeni sorunlarla, özellikle cinsel etkinliğin taşıdığı tıbbî tehlikelerle, bunların başındaysa bir üre-

me organı hastalığına yakalanma tehlikesiyle karşılaşmaktadır. İçinde yaşadığımız toplumda, erkeklerin çoğunun, evlenmeden cinsel etkinliğe giriştiği bir giz olmaktan çıkmıştır. Toplumun bu işi ne ölçüde kabul ettiğini, hattâ onayladığını incelemek bize düşmez» (*Handwörterbuch*, s. 718)

Genç bu sözler arasından şunları aklında tutar:

1) Hekimin, yani konunun uzmanı olmayan kişi için en fazla sayılması gereken insanın görüş açısına göre cinsel ilişkiler «sağlığa zararlıdır». Bir delikanlının böyle sözler karşısındaki tepkisini görmüş, bunları okuyan gençlerin cinsel çatışkilara ve merak hastalığına kapıldıklarını bilen, bu gibi olumlama larla çocukken yaşanan deneylerin ortak eyleminin sinir hastalıklarına yol açtığını saptamış kişi, böyle kafadan atma yargılara karşı çıkmakla yetinilmemesi, çok sert biçimde saldırılması gerektiği konusunda bizimle görüş birliğine varacaktır sanırım.

2) Tıp, cinsel ilişkilerde hastalığa yakalanma tehlikesi bulunduğuna inanmaktadır. Gruber, evlilik öncesi ya da evlilik dışı cinsel ilişki kuran her kadına kuşkuyla bakılması gerektiğini öne sürüyor. Bu tehlike karşısında, yalnız tanıdığımız ve sevdiğimiz biriyle cinsel ilişki kurmak gibi bir çözüm vardır elbet; ayrıca bu eşle, ilişki süresince birbirine bağlı kalmak üzere sözleşilebilir; ya da, başkalarıyla kurulan cinsel ilişkilerin ardından birkaç hafta sevişilmeyebilir. Sözün kısası, şöyle ya da böyle, üreme organı hastalıklarından korunulabilir. Eh, hastalık umacısını uzaklaştırdık diyelim, peki ya ahlâk kaygısı n'olacak? Gruber ve Fürbringer gibi aynı düşünsel aileye giren bilginler, evlilik dışı cinsel ilişkiye, Engels'in deyimiyle, «genelev gözlüğü»nden baktıkları için, gerici cinsel öğreti içersinde son derece rahattırlar ve insanlara şöyle ahlâk öğütleri verebilirler:

«Fahişeliğin tiksindirici ve tehlikeli oluşundan ötürü, diyor Gruber, birçok genç, evlenecek yaşa gelene dek, cinsel doyumunu 'birine bağlanma'da arama eğilimi duyacaktır. Ama gençlerin şunu kafalarına iyice yerleştirmeleri gere-

kir: böyle bir bağlanma insanı üreme organı hastalıklarından ancak el değmemiş bir kızla ilişki kurulur ve mutlak bir bağlılık sağlanırsa korur; üreme organı hastalıkları son derece önemli olduğundan, *bütün* çokeşli ilişkiler alabildiğine tehlikelidir. Para için ve gizlice de olsa, gönül rahatlığıyla böyle bir 'ilişki' kuracak kadar alçalan genç kızdansa bağlılık beklenemez. Eğer, sık sık görüldüğü üzere, genç kız elden ele geçmekteyse en az yosmalıkla yaşayan kadın kadar tehlikelidir. Daha yüce ereklere varmak isteyen gencin şunu da kafasına yerleştirmesi gerekir: gerek aldığı eğitim, gerekse sevebilme yeteneği açısından kendisinden geri, özençlerini anlayamayan, yalnızca bayağı zevklere düşkün bir kızla yaşamak, sonunda, onun bilgi düzeyini de düşürür. Böyle bir 'sevda ilişkisi' insanı *ruhsal açıdan*, zaman zaman bir sokak yosmasına gitmekten daha çok kirletir; sokak yosmasına gitmekse, ayakyoluna gitmek gibi, insanın doğal gereksinimlerini gidermesine yarar.»

(*Hygiene des Geschlechtslebens*, s. 142 - 143.)

«El değmemiş» bir kızla ilişki kurmak insanı hastalıktan korur, diyor Gruber. Ama bu çözümü uygulanamaz hale getirmek için aşağıdaki satırlar yeterlidir:

«Açıktça söylenerek yapılsa bile, 'geçici bir sevda uğrunda' duyguları soylu, onurlu bir kızın gönlünü çelmek, dürüstlüğe aykırıdır.

«Erkek, şaşmaz bir içgüdüyle, el değmemiş eşi yeğlediği için — evlenmesini güçleştirdiğinden, genç kızın kızlığını bozmanın başlı başına bir zarar oluşu üzerinde durmayacağım.

«Asıl sorun, kadın ruhunu sarsmadan, derinden yaralamadan böyle bir ilişki kurulamamasındadır. Çünkü her iyi kadında analık arzusu doğustandır ve cinsel ilişki ancak çocuk doğurma umudu varsa kadını tam anlamıyla mutlu kılabilir. Nitelemek istemediğimiz hilelerle bir kadını cinsel ilişkinin bayağılığına düşüren erkek, onun elinden, ilk sakınımsız sarılmalarıyla yasal evliliğin getireceği yüce mutluluk anını çalmaktadır» (s. 144 - 145).

Görüldüğü gibi, «bilimsel» gözlemler evlilik kurumunun çıkarına uydurulmuştur. Cinsel etkinliği iten soğuk kadınların ruhçözümlemesi bize «yalnızca analık umudunun kadını mutlu kıldığı» sözünün gerçek anlamını göstermiştir. «Yasal evliliğin ilk sakınımsız sarılmaları»nın gerçek anlamınıysa, «yasal evlilik» sonucu hastalanan kadınları iyileştirmeye çalışırken öğrenmekteyiz.

İnsanları düzenli olarak cinsel ahlâk içersinde eğitmekte, ünlü bir üniversite öğretmeninden daha güçlü kişi var mıdır? Gerici toplum vaizlerini seçmekte son derece usta doğrusu.

Gruber, uçkuru bağlı yaşamının zararlı olmak şöyle dursun, tohumlar vücut tarafından yeniden özümlendiği, böylece «bir protein kaynağı» sağladığı için, sağlığa yararlı olduğunu öne sürdüğü zaman, «bilimsel yetke»nin gerici kuramsal erekler uğrunda tehlikeli biçimde kullanılması son kertesine varmaktadır. «Tohumun bedende saklanması zararlı diye bir şey söz konusu olamaz, çünkü tohum, sidik ya da dışkı gibi zehirleyici bir salgı değildir.» Gruber, bunu dedikten sonra, bu anlamsız sözünü o haliyle bırakmakta kararsızlık geçirir. Ekler :

«Bununla birlikte, tohumun yeniden vücuda mal edilmesinin yararlı olabilmesi için belli bir sınırdan kalması gerektiği, fazlasının zararlı olabileceği düşünülebilir. Buna şöyle karşılık verilebilir: doğa —çok sık olmadıkları zaman kurula uygun düşen— gece boşalmalarıyla, aşırı tohum birikmesini önler. Ayrıca, *üreme aygıtı çalışmadığı zaman tohum üretimi kendiliğinden düşer*. Bu konuda, yumurtalıklar da vücudun öbür organlarına benzer: kullanılmadıkları zaman, oradaki kan dolaşımı yavaşlar, *bunun sonucundaysa, yumurtalıkların beslenmesi ve canlılığı azalır*. Böylece tehlike uzaklaştırılmış olur» (sözcüklerin altını ben çizdim, W. R.) (s. 72).

Bu cümleleri gereken dikkatle okuyun lütfen. Gruber' in burada dile getirdiği şey, bütün gerici cinselbilimin özüdür: ahlâki düzenin, kafa eğitiminin ve Devlet'in çıkarı uğruna, üreme aygıtının uykuya yatırılması öngörülüyor. Bu-

nu belgesiz öne sürsek, kimse sözümüze inanmazdı. Gerici cinsel öğretinin özü, *cinsel körelme*'dir! Eh, o zaman kadınların % 90'ının, erkeklerinse % 60'ının cinsel açıdan sakat, sinir hastalıklarının da toplumsal bir sorun haline gelmiş olmasına şaşmıyorsunuz artık.

Çare olarak «tohumların protein kaynağı olarak vücut tarafından emilmesi»ne, gece boşalmalarına ve yumurtalıkların körelmesine sığındınız mı, geriye bir tek iş kalır: insanları iğdiş etmek. Ama bunu yaptığı an, «nesnel» bilim, «insanlığın gelişmesi» ve «kafa eğitiminin ilerlemesi» uğruna, kendi kendini kötürüm etmiş olurdu. Ancak, faşistlerin yönetimi altında, «kafa eğitimimiz»in bu ender çiçeği de kısırlaştırma halinde boy atmıştır.

Gruber'in *Cinsel Yaşamda Sağlıkbilgisi* adlı kitabı 400.000 basıldığına, dolayısıyla en az bir milyon kişi —özellikle de gençler— tarafından okunduğuna göre, sinir hastalıklarının ve cinsel güçsüzlüğün doğuşunda rol oynayan bir dış etken olarak toplumsal etkisini kestirmek son derece kolaydır.

Cinselbilimcilerin çoğu kendisine katılmadığı için, yalnız Gruber'i örnek vermenin doğruyu tam yansıtmadığı öne sürülebilir. Biz de o zaman, sözümüne Gruber'e katılmayan bu cinselbilimcilerden hangisinin, adamın yaptığı kötü etkiyi yokedecek bir inceleme yayımladığını sorabiliriz. Tozlu bilimsel dergilerde kalan uykudaki boşalmalar ve kendi kendini doyurmayla ilgili yazıları hesaba katmıyor, bilimsel inancın etkin bir biçimde dile getirilmesinden söz ediyorum: örneğin, halkın bu konudaki susuzluğunu ceplerini doldurmak için kötüye kullanan, cinselbilimden haberi bile olmayan binlerce hekimin ürettiği tiksiniç yayınları başarısız kılacak halk kitapçıları. «Üreme organı hastalığı» ve «kendi kendini doyurma» umacıları, bir avuç hekime seslenen bilimsel incelemelerle kovulamaz. Arkadaş saygısı ile şu uyduruk «hekimlik töreleri» ardına da sığılılamaz. Hayır, sorun çok daha başka yerdedir; Gruber gibilerin basmakalıp görüşlerine katılmayanlar, kendi doğru görüşlerinin ve bilimsel inançlarının gerektirdiği sonuç-

lara varmakta kararsızlık geçirmektedirler: öyle yaptıkları an geleneksel bilgiye tanınan sınırları aşmak, tutucu toplum içersindeki güvenliklerini yitirmek tehlikesiyle burun buruna geleceklerdir. Eh, insan öyle kolay kolay atmaz kendini bu tehlikeye.

Bu anlayışlarla kavgaya girişme denemeleri yok değildir elbet. Ancak, aşağıda görüleceği üzere, bu girişimler ya karışık, ya da günün havasına uygundur:

«Aynı şekilde, cinsel konuların sık sık rastlandığı üzere tu kaka ilân edilmesini önleyebilmek ve bunları daha iyi değerlendirebilmek için, cinsel yaşamın temel bedensel ve ruhsal süreçlerine ilişkin bilgilerin yayılması çok iyi olur. Gerçekten de, birey için, gerek kendi coşkularını, gerekse bunların doğurduğu davranışları anlamakta, kesinleşmiş bilimsel olguların önemi büyük olabilir. Kafa eğitimi alanındaki gelişmenin, özellikle en köklü yanıyla, sonunda cinsel törelerin yozlaşmasına değil, tam tersine, bunların incelip soylulaşmasına yol açacağını ummak gerekir.»

(H. E. Timerding, *Handwörterbuch*, s. 713.)

Cinsel yaşamın temellerinin bilinmesi «iyi olur»muş (işin özü değilmiş); bilimsel olguların bilinmesinin «önemi büyük olabilir»miş (büyük değilmiş); «törelerin yozlaşmasını» değil, «incelip soylulaşma»larını «ummak gerekir»miş. Bir sürü boş lâf.

Ancak, durum daha da kötüdür: kuramların bulunup dile getirilmelerine ahlâki önyargılar bulaşmıştır. Bu iş, başka alanlarda tutucu önyargılara kapılmayan yazarlarda bile görülür. Ama tutucu öğretilerin en köklüsü cinsel öğreti olduğundan, buna hiç şaşmıyoruz.

Örneğin, kadınların cinsel soğukluğunun dölyolu duyarlılığının tutukluğundan ileri geldiği, bu tutukluk yokedilir edilmez dölyolu duyarlılığıyla bedensel boşalma gücünün yerine geldiği herkesçe bilinen bir olgudur: Oysa, Paul Krische, «*Neuland der Liebe - Soziologie des Geschlechtslebens*» (Sevinin Yeni Yolları Cinsel Yaşamın Toplumbilimi) adlı yapıtında bize şunları öğretiyor:

«Kadında biricik cinsel zevk ve uyarılma bölgesi, birtakım bilgin ve hekimlerin hâlâ öne sürdüğü gibi, dölyolu ile dölyatağının iç kesimi değil, bızır'dır (clitoris'tir). Çünkü cinsel uyarılma, bızırda bulunan oyuk cisimciklerle Krause cisimciklerine bağlıdır. Ve işte bu yüzden, ayrıca çocuk doğurma yolları oldukları için, dölyatağıyla dölyolu cinsel duyumları beyne iletmezler... Doğa, doğumu dayanılmaz bir işkence haline getirmemek için, dölyolu boşluğu duygusuz kalsın diye, duyarlı kesimi bızıra indirgemıştır... Ama doğa, böylece, insanlık tarihi boyunca çözüme bağlayamadığı bir çatışkı yaratmıştır: doğum kolay olabilsin diye dölyolunu duygusuzlaştırmış, dolayısıyla kadının cinsel birleşmedeki haklı doyumunu engellemiştir» (s. 10).

Krische, daha sonra, Cermen ırkında, «kadınların en az % 60'ının cinsel birleşmede pek ender doyuma erdiğini ya da hiç eremediğini» söylüyor. (Bu durumda, doyuma eren % 40'ın doğa tarafından konan yasaklarla nasıl uzlaştıkları sorulabilir!) Bunu da, sözü geçen ırkta, bızırla, dölyolu arasındaki uzaklığın —sözümona— öbür ırklarınkinden fazla oluşuna bağlıyor. Ama daha ötede, tutucu ahlâk da hakkını alıyor :

«Gebelik için en elverişli çağ, yirmi ile yirmi beş yaş arasıdır. Böylece doğa, erken gebe kalmaları önlemek üzere, koruyucu önlem olarak, küçük yaştaki kızlara daha az uyarılabilirlik vermiştir.»

Doğa'nın, yumurtacık yapımını yirmi ya da yirmi beş yaşına dek geciktirmeme beceriksizliğine neden düştüğü söylenmiyor. Hattâ, «Doğa» denen şu yeni tanrıçanın neden, her şeye karşın cinsel uyarılma rahatsızlığı çeken genç kızların büyük çoğunluğunu bu dertten kurtarmadığını da sorabilirdik kendisine. Ayrıca, kızların değil on dört, üç dört yaşında kendilerini okşamaya başladıklarını, bebekleriyle oynadıklarını «doğa uygun yaştan yirmi ile yirmi beş arasına olduğu»nu bildirse de, babalarından gebe kalmak istediklerini biliyoruz. Sakın bu «doğa», kadının bizim toplumdaki, cinsel «usluluk»la el ele vermiş, iktisadi durumu olmasın? On dört yaşındaki Zenci ya da Hırvat kızla-

rının durumu nedir acaba? Doğa onlarla ilgilenmeyi mi unutmuştur?

Nesnel açıdan bakıldığında, bu kuramların, bilimsel incelemeyi cinsel rahatsızlıkların gerçek toplumsal ve ruhsal nedenlerinin aranmasından vazgeçirme ereğini güden dolaplardan başka bir şey olmadıkları görülür: *Cinsel gereksinimi, öncelikle ve özellikle, çocuk doğurmanın hizmetindeki bir işlev olarak yorumlamak, tutucu cinselbilim tarafından kullanılan bastırma yöntemlerinden biridir.* Ereği yani düşüncü (idealist) bir anlayıştır bu, çünkü ister istemez doğaüstü kökenli olması gereken bir ereği öngörmektedir. Bilimsel araştırmaya yeniden fizikötesi bir ilke sokmakta, dolayısıyla dinsel ya da gizemsel bir önyargıdan gelmektedir.

2 — HER TÜRLÜ CİNSEL DÜZELTİMİN BOĞULMA NEDENİ EVLİLİK AHLÂKI

a) Helene Stöcker

Önceki bölümde, her türlü geleneksel cinsel düzeltimi çıkmaza sokan şeyin evlilik kurumu ile onun doğal yapısına inanmak olduğunu göstermeye çalıştık; cinsel yoksulluk, mantık gereği, evlilik öğretisine indirgenir; buyurgan toplum, bu öğreti aracılığıyla, bütün cinsel etkinlikleri kesin biçimde etkilemektedir. Programları cinsel düzenlilik açısından insana uygun gelen uyanık ve ilerici düzeltimciler bile, bu noktada şapa oturmaktadırlar. Programları da işte bu yüzden kısır ve umutsuzdur.

Alman cinsel düzeltim hareketi ezilmiştir. Ancak, öbür ülkelerde, gençlerin cinsel yaşamının yadsınmasından doğan çelişkilerle yüklü olsa da, ilerlemektedir. Aşağıdaki tartışma, bütün özgürlükçü (liberal) cinsel düzeltim denemeleri için geçerlidir.

Helene Stöcker'in tinsel önderliğini yaptığı *Deutscher Bund für Mutterschutz und Sexualreform* (Alman Analığı

ve Cinsel Düzeltimi Koruma Derneği), 1922'de hazırlanıp oylanan «*Program*»ını yayımladı. Önce, cinsel tutumbilim açısından geçerli ilkelere dayanan bu «*Program*»ı aktardım.

ALMAN ANALİĞİ VE CİNSEL DÜZELTİMİ KORUMA DERNEĞİ'NİN PROGRAMI

1. *Hareketin yapısı ve ereği*

«Bu hareket, insan yaşamının yüce değerine inanan, onu destekleyen, iyimser bir dünya görüşüne dayalıdır.

«Hareketimiz, bu ilkelerden yola çıkarak, erkeklerle kadınların, ana-babalarla çocukların, kısacası insanların ortak yaşamını elden geldiğince zengin ve verimli kılmak istemektedir.

«Dolayısıyla görevimiz gittikçe artan sayıda bireye, fahişeliği, cinsel hastalıkları, cinsel ikiyüzlülüğü ve zorlama perhizi hoşgören ve geliştiren toplumsal koşullarla ahlâk anlayışlarının tiksiniçliğini göstermektir.

«Bugünkü ahlâki değerlerin karışıklığı, doğurdukları toplumsal kusur ve acılar, tez elden bu soruna çare aranmasını gerektirmektedir. Buysa, hastalık belirtilerinin kaldırılıp atılmasıyla değil, ancak kökteki nedenlerin yok edilmesiyle gerçekleşebilir.

«Ama hareketimizin tek amacı hastalıkların yok edilmesi değildir; aynı zamanda, kişinin toplumsal yaşamının sevinçle dolmasına olumlu biçimde katkıda bulunmak istiyoruz. Dolayısıyla, ereğimiz: 1) *Annenin sağlığını* güvenlik altına alarak, yaşamı daha kaynağında korumak; 2) Cinsel yaşamı yalnızca döl vermenin hizmetinde bırakmamak, bir *cinsel düzeltim* gerçekleştirerek bireyin gelişmesinde, yaşama sevincinin sağlanmasında kullanmaktır.

2. *Ahlâk anlayışının genel ilkesi*

«İnsan ilişkilerinin, özellikle de cinsel ilişkilerin esen-

liğe kavuşturulmasının birinci koşulu, zorunlu isteklerini uyduruk doğaüstü buyruklara, dindışı keyfi çekidüzen vermelere ya da düpedüz geleneğe dayandıran ahlâk anlayışlarının etki dışı bırakılmasıdır. Ahlâk da *bilimin* en son buluşlarına dayanmalıdır. Tam bir sorumsuzlukla, eskiden bir anlam taşıyan ve bazı sınıfların çıkarına çalışan bir temel ahlâk kuralını sonsuza dek saklayamayız. Bizim için «ahlâk»ın denektaşı, gerek bireysel, gerekse toplumsal açıdan, insanı daha zengin ve uyumlu bir yaşama kavuşturup kavuşturamayacağıdır.

«Bundan ötürü, beden-ruh karşıtlığını kabul etmiyoruz; cinslerin doğal olarak birbirini çekişine 'günah' damgası vurulmasını, 'duyusal haz düşkünlüğü'nün aşağılık ya da hayvanca bir şey sayılmasını, ahlâklılığın temel ilkesinin 'beli sıkılık' olmasını istemiyoruz! Bizim için insanoglu parçalanmaz bir varlıktır, bedensel gereksinimleri de, ruhsal gereksinimleri de aynı özen ve sağlığı bekler.

«Ahlâki ilkeler, ancak dingin, yani bireylere eşit haklar tanıyan, yeteneklerini geliştirebilmeleri için en iyi koşulları sağlayan bir toplumsal yaşamın türlü durumlarından doğal olarak çıktıkları zaman bu adı taşımaya değerler. Bizim için, belirli koşullar altında, bireyin kişiliğini geliştirmesine ve daha iyi toplumsal yaşama biçimlerinin gelişine katkıda bulunan ilke 'ahlâki'dir.

3. *Cinsel ahlâk*

«Şimdiki ahlâk düşüncelerimiz ve toplumsal dizgemiz cinsel ikiyüzlülüğü, dokusal hastalıkları ve daha başka dertleri beslemektedir. Dolayısıyla amacımız, gittikçe genişleyen çevrelere, bu durumun ne denli dayanılmaz olduğunu ve bu düşüncelerdeki karışıklığı göstermek; ve bu düşüncelerle durumlara var gücümüzle savaş açmaktır. Erdem'in 'cinsel perhiz'le bir tutulmasını da, biri erkeğe, öbürü kadına uygulanan iki ayrı ahlâkın bulunmasını da istemiyoruz.

«*Cinsel ilişki*, bu haliyle, ne ahlâklılı, ne de ahlâksızdır.

Doğal bir gereksinimden doğan bu ilişki, dış durum ve koşulların araya girmesiyle ve bireylerin takındıkları tutumla ahlâklı ya da ahlâksız olur. Cinsel etkinliğin imlemi aslında başlıca sonucu olan döl vermede tükenmez.

«Tam tersine, bireyin gereksinimlerine karşılık veren cinsel etkinlik gerek iç, gerekse dış yaşamda kurulacak uyumun temel koşuludur. Yapısı gereği, başka birini kendine çekebilme olanağını gerektirir. Bu koşullarda, sevisel yaşam birtakım can alıcı deneylere girişebilme olanağı yönünden zenginleşir, insanın yaşamı anlama ve başkalarını tanıma yeteneğini derinleştirip inceltme yolunu açar, kişiyi *analık* ve *babalık*'ta gerçek yaratıcılığa götürür.»

Bu sözleri böyle uzun uzun alışımız, temelinde onlara katılışımdandır; ama başka bir nedeni de, içlerindeki çelişkiyi gözler önüne sermektir.

«Hareketin yapısı ve ereği» bölümünde, cinsel yoksulluğun «kökündeki nedenlerin sökölüp atılması» gereğine parmak basılıyor; «ahlâk anlayışı»nın bazı sınıfların çıkarına çalıştığı, «bireyin gereksinimlerine karşılık veren bir cinsel yaşamın gerek iç, gerekse dış yaşamda kurulacak uyumun temel koşulu» olduğu söyleniyor, ki bunlar cinsel tutumbilimin buluşlarıyla tıpa tıp çakışmaktadır.

Ama bunun, insanı «analık ve babalıkta gerçek yaratıcılığa» götürececek biricik yol olduğunu ileri süren cümle, kanıtlanmamış, kanıtlanması olanaksız bir sav getirmekte, daha önce söylenenleri bir çırpıda hiçe indirgeyen bir yargıya öncülük etmektedir. Bu yargı, şimdiye dek cinsel yaşamın düzene konması denemelerinin hepsinin başarısızlığa uğradığı noktayla, yani gençlik ve evlilik sorunuyla ilgilidir:

«İki cinsten gençlerin kendilerini denetlemeye alışmasını, alıştırılmasını, karşı cinse görevi içersinde saygı duymasını, özellikle erkeklerin tez vakitte kadını insan yerine koymayı, onun ruhsal ve coşkusal yaşamını öğrenmesini kaçınılmaz bir koşul sayıyoruz. Dolayısıyla, bedensel ve coşkusal erginliğe varana dek *kesin perhizden* yanayız. Bu-

na karşılık yetişkinlerin, ardından geleceklerin bilincinde olmaları ve başka bireylerin *haklarını* (örneğin eşe bağlılık hakkını) çiğnememeleri koşuluyla, gereksinimlerine uygun cinsel ilişki kurmalarını doğal bir hak sayıyoruz.»

Burada, yukarda söylenenlerle çelişen sözler buluyoruz :

1. Kadının «İnsan yerine konması». Şurası çok açık ki, bu lâf, öteden beri yinelenen beylik sözün temcit pilavı gibi önümüze getirilmesinden başka bir şey değil, çünkü hemen ardından :

2. «*Dolayısıyla* bedensel ve coşkusal erginliğe varana dek kesin perhizden yanayız» deniyor.

Hiç kimse kalkıp da kendi kendine, cinsel birleşmenin neden kadının «saygınlığı»na gölge düşürdüğünü, bunun mutlak ve soyut olarak mı, yoksa bugün ve bizim toplumda mı, ve hangi nedenle doğru olduğunu sormuyor. Ayrıca, gencin bedensel ve coşkusal erginliğinin *ne zaman* tamamlandığını da, ölçütlerini de belirtmiyorlar. Herkesin bildiği gibi, gençler bedensel erginliğe, yani döl verebilme yeteneğine 14 - 15 yaşında kavuşurlar. Ruhsal erginliğe gelince, bu daha değişkendir, gencin yaşadığı ortama bağlıdır. Sizin anlayacağınız, «bedensel ve coşkusal erginlik» gibi son derece genel bir kavramın ortaya çıkardığı bir sürü çelişki var karşımızda.

3. «Yetişkinlerin cinsel ilişki kurmalarını doğal bir hak saymak.» Peki, ne zaman yetişkin oluyor gençler? «Yeter ki bu ilişki başka bireylerin, örneğin eşe bağlılık gibi haklarını çiğnemesin.» Bunun anlamı, karının kocanın, kocanın da kadının bedeni üzerinde hakkı olduğudur. Ne hakkı bu? Başkası bulunmadığına göre, evliliğin verdiği hak. Buyusa, *Program*'ı yazarların savaş açtıkları gerici yasalarla öğretinin görüş açısidir.

Alın size bir çelişki daha :

«Evliliğin özünün ve 'ahlâka uygunluğu'nun birtakım biçimsel işlemlerin yerine getirilmesinde olduğu görüşünde değiliz. Şimdilik evlilik anlayışı, yasanın buyruğuna uyulduğu sürece, aile birliğinde rol oynayan gerekçeleri

hiç hesaba katmamaktadır. Biçim yönünden geçerli her sevisel ilişkiye —ve yalnız bunlara— ‘ahlâki’ gözüyle bakılmaktadır. İç doğrulamaları, değerleri ya da sorumluluk istekleri ne olursa olsun. onların dışındakiler ‘ahlâkdışı’ sayılmaktadır. Sonuç olarak, bu anlayış uyarınca, bireyler, ortak yaşamlarının hiçbir anlam taşımadığını, sürmesi için hiçbir neden kalmadığını, işkence haline geldiğini hissettikleri, ya da hattâ kılğısal olarak bozulduğu zaman bile yasa tarafından evliliğin boyunduruğunda kalmaya zorlanmaktadırlar.»

Çok güzel. Ama dahası var :

«*Tekeşli yasal evliliği, insanlar arasındaki cinsel ilişkilerin en yüce, en arzulanır biçimi sayıyoruz.* Gerek cinsel ilişkileri sürekli biçimde düzene koyabilmek, gerekse ailenin sağlıklı gelişmesini ve insan toplumunun dengeliliğini sağlayabilmek için tekeşli evlilikten daha iyisi yoktur. Bununla birlikte, tekeşli evliliğin ancak pek az kimsenin yaklaşabileceği bir ülkü olageldiğini, olduğunu görmezlikten gelmiyoruz. Gerçekte, cinsel yaşamın büyük bir kesimi *evlilik öncesinde ve dışında* kalmaktadır. Ruhsal ve iktisadi nedenlerden ötürü, yasa tarafından sınıksız bağlanan evlilik, bütün *yasal sevgi ilişkilerini* kapsamaktan uzaktır; başka bir deyişle, bu ilişkiler, sonunda, ‘sürekli bir evlilik’e dönüşmeyecektir.»

Demek ki, «tekeşli evliliğin ancak pek az kimsenin yaklaşabileceği bir ülkü olageldiğini, olduğunu», cinsel yaşamın büyük kesiminin evlilik dışında kaldığını görmezlikten gelmemekle birlikte, bizim Program’cılar «yasal tekeşli evlilik»ten yanadırlar. İlke olarak evlilik kurumunu savunanlar onun tarihçesi ve toplumsal görevi konusunda bilgi edinmeyi akıllarından geçirmemektedirler. Oturdukları yerden evliliğin ‘cinsel ilişkinin en iyi biçimi olduğu’ kararına varır, ama sonra bir solukta bunun tersini de saptarlar. Eh, o zaman giriştikleri düzeltimin şöyle budalaca sözlerle eriyip gitmesine şaşılmaz elbet :

«Onun için bizler şunları istiyoruz :

a) Gerçek bir kadın-erkek eşitliğine dayalı yasal tek-

eşli evlilik *sürdürülmeli*; iki cinsin birbirini 'anlaması'nı artıracak karma okul falan gibi yollarla, evliliği ve ana-babalığı konu alan eğitimle, bir yandan evliliğin *ruhsal*, öte yandan da *iktisadi* koşulları geliştirilmelidir;

b) İnsanları evlenmeye götüren durumlar ortadan kalktığı, ya da hattâ evlilik sürekli ortak yaşamının amaçlarına karşılık vermediği zaman kolayca gerçekleşebilmesi için *boşanma* yasaları yumuşatılmalıdır (özellikle, boşanma nedeni olarak suçluluğun yerine uyuşamama geçirilmelidir);

c) Yasal biçime uyulmasa bile, karşılıklı sorumlulukların bilincine varılarak kurulmuş ilişkiler, ahlâkî ve hukukî açıdan tanınmalıdır;

d) Gerek sağlığı koruma önlemleriyle, gerekse temel nedenlerini ortadan kaldıracak ruhsal ve iktisadi araçlarla 'fahişeliğe' karşı savaş açılmalıdır.»

1. Buyurgan toplumda, «*kadınla erkeğin gerçek eşitliği*» allı pullu bir lâf olmaktan öteye gidemez. Gerçekten de, böyle bir eşitlik, demokratik bir iktisadi yaşamla bireylerin bedenlerini diledikleri gibi kullanabilme hakkını elde etmelerini gerektirir. Oysa, bu durumlar gerçekleştiği an, evlilik de bugünkü biçimiyle ortadan kalkar.

2. «*Evliliğin iktisadi koşullarının geliştirilmesi*» de bugünkü üretim koşulları içinde cicili bicili bir söz olmaktan öteye geçemez. Kim gerçekleştirecek bu gelişmeyi? Şimdiki üretim biçiminin sürmesinde çıkarı olan toplum mu?

3. «*Evlilik konusundaki eğitim*»e gelince, o çocukluktan başlayarak veriliyor zaten: «Dernek» de aslında bu eğitimin sonuçlarıyla savaşmak için kurulmuştur. Cinsel içgüdünün bastırılmasına dayalı bir kurum, eğer bu deyimlere bir içerik kazandırmak niyetindeyseniz, daha başından «karma öğretim»e de, cinslerin «birbirlerini daha iyi anlamaları»na da karşıttır.

4. «*Boşanma yasalarının yumuşatılması*» kendi başına pek bir şey değildir: ya kadının ve çocukların iktisadi durumu boşanmayı engeller ve yasaların yumuşatılması hiçbir işe yaramaz; ya da üretim koşulları kadına iktisadi ba-

ğimsızlık sağlayacak, çocukların bakımını topluma yükleyecek biçimde değişir ve o zaman, hiç değilse varsayım olarak, bir evliliğin bozulması için dış engel kalmaz.

5. «*Fahişeliğin temel nedenleriyle savaş*», onu doğuran nedenler kadınların iş dünyasında çok az kullanılması ve «iyi aile» kızlarına verilen iffetlilik öğretisi olduğundan, sağlığı koruyucu önlemlerden çok daha başka şeyler ister. Hem sonra kim alacak bu önlemleri? İş dünyasını düzene koyma gücünden yoksun, yapısı gereği iffetlilik öğretisine bağlı gerici toplum mu?

Cinsel yoksulluk bu önlemlerin hiçbirisiyle ortadan kaldırılamaz: şimdiki toplumsal yapının ayrılmaz bir parçasıdır çünkü.

b) *August Forel*

Toplumcu eğilimli hiçbir cinselibilimci, cinsel işlevin ticarileştirilmesinin insan sağlığında doğurduğu zararları August Forel kadar açık seçik ortaya koymamıştır; o, bu yurgan yaşama biçiminin derinliklerine kök salmış bütün temel cinsel güçlükleri görmeyi başarmış, ama cinsel yoksulluğun iktisadi nedenlerini anlayamamıştır. Dolayısıyla, gözlemleri kılıfsal girişimlerle değil, bitmez tükenmez yakınlıklarla sonuçlanmış, cinsel yoksulluğun bugünkü toplum yapısına ne denli sıkı bağlı bulunduğunu açıklayacak yerde akıllı uslu öğütler vermekle yetinmiştir. Önceden kestirileceği üzere, kuramsal önyargısı, görüşlerinin çelişkilerinde dile gelmiştir. Forel, genel düzlemde kaldığı sürece, *Sexuelle Ethik*'te dile getirdiği gibi «gerek erkekte, gerekse kadında cinsel içgüdünün doyurulmasının ahlâkla ilgisi bulunmadığı»na inanmaktaydı. Şunları yazar bu konuda :

«Gözümüzü budaktan sakınmayarak şunu ileri süreriz ki, eşlerden birine, üçüncü bir kişiye ya da ilerde doğabilecek bir çocuğa zararı dokunmayan cinsel ilişki ahlâka aykırı olamaz... İnsanın çalışma coşkusu ve zevki çoğu kez doğaya uygun içgüdüsel doyuma bağlı bulunduğun-

dan, bu ilişkiler, suç alanına girmedikleri sürece hoşgörüy-le karşılanmalıdır» (s. 20).

Yazıldıkları çağ gözönüne getirilirse, harika cümleler. Ama insanın «yapısı gereği genel olarak çokeşli» olduğunu saptadıktan sonra (ki bu, olguların gözlemlenmesini çar-pıtan iki yönlü ahlâkın etkisidir), Forel aşağıdaki öğüdü vermek durumunda kalır :

«*Cinsel alanda ahlâki ülkü, karşılıklı ve sürekli sevgi ve bağlılığa, analıkla babalığın vereceği mutluluğa dayalı tekeşli evliliktir...* Bu, çağdaş karamsarlarımızın öne sür-düğü kadar ender değilse de, pek öyle yaygın da değildir; ama tekeşli evliliğin olabileceği, olması gereken şey olabil-mesi için, kesinlikle özgür kılınması gerekir; yani eşler tam anlamıyla eşit olmalıdır; çocukların sorumluluğu gibi, evliliği dışardan güçlendiren bir zorlama bulunmamalıdır. Buysa, her şeyden önce, eşlerin mallarının ayrılmasını ve kadınla erkeğin yerine getirecekleri her türlü işin doğru olarak saptanmasını gerektirir.» (A.g.y.)

İyi ama, bu son konut (postulat) dayandığı temeli, ya-ni kadının iktisadi ezilişini yokettiği an evlilik de kendili-ğinden ortadan kalkar. Nitekim, bakın uygulamada nasıl oluyor :

«Uzun süredir bir kadına tutkunum ve bu tutkuyla sa-vaşmaya uğraşıyorum», diye yazıyor öğüt isteyen bir has-ta. «Eşlerin en iyisiyle otuz iki yıldır evli olduğum için, böyle bir ilişkinin ne anlamı ne de özürü bulunduğunu çok iyi görüyorum. Ancak, gün geçtikçe bu tutkuya direnebil-me gücümün zayıfladığını hissediyorum.»

«İlk ağızda anıştırmayı denemeli. Böyle durumlarda öğüt vermek güçtür», diye karşılık veriyor Forel. Tutucu toplumda yaşayan bireylerin kafasında hep başka bir ka-dınla ilişki kurmanın «ne anlamı ne de özürü bulunduğu» düşüncesi varsa, öğüt vermek elbette güçtür.

c) Dünya Cinsel Düzeltim Birliği'nin Sonu

1920'lerin sonlarına doğru, özgürlük yanlısı toplumcu

ve insancı Magnus Hirschfeld çalışmasını *Dünya Cinsel Düzeltim Birliği* (*Weltliga für Sexualreform*, W.L.S.R.) adlı örgütte toplamıştı. Bu örgüt dünyanın en ilerici cinselibilim uzmanlarını ve düzeltimcilerini bir araya getiriyordu. Programı şöyleydi :

1. Kadının siyasal, cinsel ve iktisadi alanlarda erkeğe eşit kılınması;
2. Evliliğin (özellikle boşanmanın) Kilise ve Devlet'in koruyuculuğundan kurtarılması;
3. İsteyenin çocuk sahibi olmasını sağlayacak biçimde doğum denetimi;
4. Doğan çocuğun sağlığını güvenlik altına alacak insan dölünü iyileştirici önlemler;
5. Evlenmemiş analarla babasız çocukların korunması;
6. Cinsel etkinlik türlerinin, özellikle erkek ve kadın eşcinselliğinin (homoseksüelliğinin) doğru değerlendirilmesi;
7. Cinsel sapıklıkların suç, günah ya da kusur değil, hastalıklı görüngüler sayılması;
8. Fahişeliğin ve cinsel hastalıkların önlenmesi;
9. Yetişkin insanların karşılıklı onamayla giriştikleri cinsel etkinliklerin dışında, yalnız başkasının cinsel özgürlüğünü çiğneyen girişimlerin yasalarla cezalandırılması;
10. Örgütlü cinsel öğretim ve eğitim.

Birlik'in üç başkanından biri olan Danimarkalı cinsel tutumbilim uzmanı Dr. Leunbach, tam bir yetkiyle, bu programın hem değerli yanlarını göstermiş, hem de çelişkilerini eleştirmişti.¹

Eleştirilerinin özü, Birlik'in tasarladığı düzeltimi «siyaset dışı» yollardan gerçekleştirmeye kalkmasına; her ülkenin özel yasalarının hesaba katılmasına izin verecek kadar ileri götürülen özgürlükçülüğe; çocuğun ve gencin cinsel yaşamına gösterilen ilgisizliğe; evlilik kurumunun tanınmasına yönelikti.

¹ *Von der bürgerlichen Sexualreform zur revolutionären Sexual-Politik, Zeitschrift für politische Psychologie und Sexualökonomie*, 2, 1935.

Hirschfeld'in ölümünden sonra. Norman Haire ile Leunbach aşağıdaki bildiriği yayımladılar :

«*Dünya Cinsel Düzeltim Birliği*'nin bütün üye ve kollarına :

«Bizler, Birlik'in şu anda yaşayan başkanları, Londralı Dr. Norman Haire ile Kopenhaglı Dr. Leunbach, sizlere başkanımız Magnus Hirschfeld'in 14 Mayıs 1935'te Nis'te öldüğünü bildirirken son derece üzgünüz.

«Birlik'in geleceğini incelemek üzere bir toplantı düzenlemek isterdik. Ancak, 1932'de Brno'daki toplantıdan bu yana her türlü uluslararası toplantıyı yasaklayan nedenlerden ötürü böyle bir şey yapılamaz. Avrupa'nın iktisadi ve siyasal koşulları yalnız uluslararası toplantıları değil, Birlik'in bir sürü ülkedeki çalışmasını da yasaklamıştır. Birlik'in Fransız kolu dağılmıştır, İspanyol kolu, Hildegarth'ın ölümünden beri her türlü etkinliği kesmiştir, daha bir sürü kolun durumu aynıdır.

«Bildığımız kadarıyla, etkin bir biçimde işleyen yalnız İngiliz kolu kalmıştır.

«Uluslararası toplantının yapılamayışı karşısında, Birlik'in yaşayan iki başkanı, Dünya Cinsel Düzeltim Birliği'nin artık uluslararası bir örgüt halinde sürdürülmesinin olanaksızlığını kabul etmek zorunda kalmışlardır.

«Bu koşullarda, *Dünya Cinsel Düzeltim Birliği*'nin dağıldığını bildiriyoruz. Çeşitli ulusal kollar etkinliklerini bağımsız olarak mı sürdüreceklerine, yoksa dağılmaları mı gerektiğine kendileri karar vereceklerdir.

«Çeşitli kolların üyeleri arasında, Birlik'in ilk siyaset dışılığını sürdürüp sürdürmeme konusunda görüş ayrılıkları belirmiştir. Kimi üyeler, Birlik'in amaçlarına, aynı zamanda toplumcu bir devrim için savaşımadan varılamayacağı düşüncesindedirler.

«Dr. Haire, her türlü devrimci etkinliğin Birlik programından çıkarılmasında direnmektedir. Dr. Leunbach'sa, devrimci işçi hareketine katılmadığı, ayrıca istese de katılacak güce sahip bulunmadığı için, Birlik'in etkisiz kalmasına yazgılı olduğu görüşündedir. Dr. Leunbach'ın görüşü

Zeitschr. f. Polit. Psychol, u. Sexuealök, 2, 1935, numara 1' de; Dr. Haire'in karşılığıysa numara 2'de yayımlanmıştır.

«Dünya Cinsel Düzeltim Birliği'nin dağılmasından sonra, çeşitli kolların üyeleri bu sorunları kendi başlarına çözmekte özgür olacaklardır.»

NORMAN HAIRE, J. H. LEUNBACH

Cinsel yaşamı *gerici toplum çerçevesinde özgür* kılmaya kalkan bir örgütün sonuydu bu.

3 — CİNSEL EĞİTİM ÇIKMAZI

Genel olarak eğitimin, özel olarak da cinsel eğitimin bugünkü bunalımı, dikkatleri çocuklara cinsel bilgi verilip verilmemesi konusu üzerinde toplamıştır; çocuklar insan çıplaklığına, özellikle de cinsel organları görmeye alıştırılmalı mıdır, alıştırılmamalı mıdır? Hiç değilse doğrudan doğruya Kilise'ye bağlı olmayan çevrelerde, genel kanı, cinsel alanda gizliliğin iyilikten çok kötülük yarattığıdır. Eğitimin bugünkü üzücü haline son verme konusunda dürüst ve kesin bir eğilim vardır elbet. Ama bunun yanında, eğitim düzeltimcileri arasında kör kör parmağım gözüne anlaşılmazlıklar da vardır ve bunların kökeni hem kişisel, hem toplumsaldır. Ben burada yalnız çıplaklık ve cinsel eğitim söz konusu olduğunda ortaya çıkan kimi güçlükleri tartışacağım.

Çocuğun cinsel içtepileri arasından, özellikle üreme organlarının gözlenmesi ve gösterilmesi eğilimlerini herkes bilir. Eğitimin bugünkü koşullarında, bu içtepiler çok küçük yaşta baskı altına alınmakta, dolayısıyla çocukta iki duygu gelişmektedir: birincisi, sözü edilen içtepilerin bir yana itilmesine yol açan kesin yasağın doğurduğu suçluluk duygusu; ikincisiyse, insanın türemesiyle ilgili konuları örten perde ve «tabu»ların doğurduğu, cinsel şeyleri saran gizemli havadır; bu duygu, doğal içtepiyi, her şeye şehvetli bir merakla bakmaya dönüştürür. Ve içtepinin bas-

tırılma derecesine göre, ya cinsel çekingenlik ya da şehvet düşkünlüğü daha çok gelişir; genellikle, ikisi bir arada yaşar, böylece ilk çatışkının yerini bir yenisi alır. Daha sonra iki çıkış yolu belirir: ya cinsel içgüdünün bastırılması sürer ve sinir bozuklukları ortaya çıkar, ya da bilinçaltına itilen arzu sapıklık, yani cinsel organlarını gösterme biçiminde dışa vurur. Eğitimin cinselliğe düşman oluşundan ötürü, bireyin öznel rahatını ve toplumsal yaşamını bozmayacak bir cinsel yapının geliştirilmesi rastlantıya ve bir sürü etkene bağlı kalır: bunlar, erginlik çağının yazgısı, ana-baba ve belli oranda toplumsal yetkeden kurtulma ve hepsinden önemlisi doğal kurallara uygun bir cinsel yaşam kurabilme olanağıdır. Öyleyse, üreme organlarının gözlemlenme ve gösterilmesini yasaklamanın hiçbir eğitimcinin arzulamayacağı sonuçlar doğurduğunu saptamak son derece kolaydır.

Geleneksel cinsel eğitimin tuttuğu yol, cinsel yaşamın olumsuz biçimde değerlendirilmesi ve bu konuda tıbbî değil, ahlâki kanıtların öne sürülmesiydi; bunun sonucu sinir hastalıkları ve sapıklıklardır. Çıplaklığı kabul eden bir eğitime karşı çıkmak, cinsel etkinliğe düşman geleneksel eğitime izin vermek olur. Öte yandan, cinsel eğitimin amaçlarını oldukları gibi saklayarak çıplaklığı kabul etmekse, her türlü uygulama girişimini olanaksız kılan, çocuğu eskisinden daha tatsız duruma düşüren bir çelişkiye yol açar. Cinsel eğitim alanında ilericilikle gericiliği uzlaştıramazsınız, çünkü cinsel güdüler kendi iç yasalarını izler. Genel olarak cinsel eğitim sorununu ele almazdan önce, cinselliğe karşı mı ondan yana mı, yürürlükteki cinsel ahlâka karşı mı yoksa ondan yana mı olduğumuzu açık seçik belirtmemiz gerekir. Sorun konusunda herkesin açık seçik bilince varması, görüşlerin uyumunu belirler; bu olmadan cinsel sorunu tartışmak insanı daha başından başarısızlığa götürür. Biz de şimdi önceden var sayılan şeyleri gün ışığına çıkarmanın bizi nereye götürdüğünü göstereceğiz.

Biz, sağlığımız için yarattığı tehlikelerden ötürü, cinselliğe *düşman* eğitime karşı cinselliğe *dost* eğitimden ya-

nayız. Kimileri bu sözümüze, tutumumuzun pek tehlikeli olmadığını, cinselliğin değerini kabul ettiklerini, yalnız «onun yüceltilmesi»ni istediklerini ileri sürerek karşılık verecektir. Oysa sorun bu değil; ele aldığımız konu, cinselliğin yüceltilip yüceltilmemesi değil, dışilerle erkeklerin birbirlerine cinsel organlarıyla vücutlarının daha başka heyecan uyandıran yerlerini gösterme korkusundan kurtulup kurtulamayacaklarıdır; asıl sorun, eğitimcilerle öğrencilerin, ana-babalarla çocukların, oyun ve yıkanma sırasında birbirlerinin karşısına çıplak mı yoksa donla mı çıkacakları; sözün kısası, çıplaklığın doğal sayılıp sayılmamasıdır. Çıplaklık koşulsuz kabul edilirse —koşullu kabule ancak, çıplaklığın perhiz alıştırmaları haline getirildiği çıplaklar kampında rastlarız—, toplumsal ahlâk okyanusunun şurasında burasında boygösteren adacıklar için değil de, doğal cinsel etkinliğe yönelmiş köklü bir düzeltim için savışılacaksa, genel olarak cinsellikle çıplaklık arasındaki ilinti incelenmeli ve girişimin —ki biz işte bu girişimi ele alacağız— saptanan amaçlara uyup uymadığı araştırılmalıdır.

Hekimlik yaşantısı, cinsel arzunun bilinçaltına itilmesinin hastalığa, sapıklığa ve şehvet düşkünlüğüne yol açtığını göstermiştir. Biz şimdi, cinselliği olumlayan bir eğitimin koşul ve sonuçlarını dile getirmeye çalışalım. Çocuğun karşısına çıplak çıkmaktan utanmazsak, onda cinsel korku ve şehvet düşkünlüğü gelişmez; ama hiç kuşkusuz cinsel merakını gidermek ister: bu arzuya karşı durmak güçtür ve başarılabilirse bile, ancak çocuk için çok daha çetin bir çatışma, örneğin cinsel sapıklık yaratarak yapılabilir. Bunu kabul ettikten sonra, çocuğun kendi kendini okşamaya karşı çıkmak olanaksızlaşır ve ona döl verme sürecini açıklamak gerekir elbet. Çocuğun cinsel ilişki sırasında ana-babanın yanında bulunma isteği de geri çevrilebilir; ama böyle bir davranış, cinsel yaşamın doğal sayılmasını kısıtlar. Çünkü o zaman, çocuğun neden sevişmeye katılmadığını, ruhçözümsel deneyin de gösterdiği gibi, nasıl olsa bu işe kulaklarıyla tanıklık ettiğini söyleye-

cek köpeksi bir ahlâkçıya ne karşılık verebiliriz? İkiyüzlü ahlâkçı, ayrıca, çocuğun hayvanların sevişmesini gördüğünü de söyleyebilir. Eee, neden anayla babaninkini seyretmesin? Bu sorular, bizim ahlâkçının durumunu güçlendirmekten başka işe yaramayacak ahlâkî yanıtların dışında karşılık veremeyeceğimizi gözler önüne serer. O zaman, olanca yiğitliğimizi toplayıp çocuğun sevişmemizi seyretmesine izin vermeyişimizin onun çıkarından çok, sevişirken rahatsız edilmeme isteğimize bağlı olduğunu kabul edebiliriz. Dolayısıyla, ya yeniden cinsel ahlâka başvurmak —ki bu ahlâk özü gereği cinsel etkinliğe karşıdır—, ya da son derece nazik bir konuyu, cinsel ilişki karşısındaki tutumumuzu gözden geçirmek zorunda kalırız. İkinci varsayımda, yaptığımız işi Sayın Savcı'nın öğrenmediğinden emin olmamız gerekir, yoksa halkın yüzünü kızartacak davranışlardan cezayı yeriz.

İşî büyüttüğümüzü sanan okura, çıplaklığın ve cinsel eğitimin onaylanmasının —bunlar akılsal yoldan ve tastamam gerçekleştirilse bile— gerek eğitimciyi, gerek öğrenciyi kodese tıktırabileceğine inanabilmek için bizi azıcık izlemesini söyleyeceğiz.¹

Kendi çıkarımız uğrunda, çocuğun cinsel ilişkiyi görme arzusunu kandırmacayla geçiştirdiğimizi kabul edelim. Kısa bir süre sonra içinden çıkılmaz çelişkilere düşer, çocuğun bu işi kendisinin ne zaman yapabileceği konusundaki sorusuna doğru karşılık vermezsek, kandırmacalarımızın başarısızlığa uğradığını görürüz. Çocuk, yavrunun ana karnında oluştuğunu ve bunun için anayla babanın cinsel etkinlikte bulunması gerektiğini öğrenmiştir. Ana baba yürekliyseler, çocuğa, cinsel organıyla oynamak kendisi için ne denli zevk vericiyse, sevişmenin de kendileri için o denli hoş olduğunu öğretirler. Ancak, bunu öğren-

---

¹ İlk 1927'de *Zeitschr. f. psychoan. Pädagogik*'te çıkan bu kesimi yayımlayan Danimarka ortaklaşmacı *Plan* gazetesi yazı işleri yönetmeni, alabildiğine özgürlükçü bir Hükümet tarafından kırk gün hapis cezasına çarptırılmıştır.

dikten sonra, çocuğun isteği daha fazla ertelenemez. Erginlik çağında, cinsel organlar yeniden kıpırdandığı, uyurken boşalmalar başladığı zaman, çocuğun cinsel ilişki kurmasını geciktirmeye kalktık mı, bizim ahlâkçı —ne denli gülünç gözükürse gözüksün— mantıklı bir davranışla, çocuğun sevişmesine izin vermemizi engelleyen şeyleri sorar! İşçi ve köylü dünyasında, cinsel yaşamın doğal kurallar gereği erginlik çağında, yani on beş on altı yaşında başladığının kabul edildiğini söyler. Oğullarımızla kızlarımızın doğal cinsel ilişki kurma tasarılarını on beş on altı yaşında, hattâ daha erken gerçekleştirmeye kalkmalarının aklımızı başımızdan alacağına kuşku yoktur. O zaman, biraz duraksadıktan sonra, birtakım kanıtlar arar, gencin zihinsel gelişmesinin sıkı perhize bağlı olduğunu öne süren «kültürel yüceltme» kanıtına sarılırız; o güne dek cinsel kısıtlamasız yetiştirilmiş gençlere, kendi çıkarları için, «şimdilik» cinsel ilişki kurmaktan kaçınmalarını salık veririz. Ama bizim bilgili, iblis ahlâkçı, kesin iki kanıt gösterir. Bir kere, der, tam bir perhiz yoktur: cinsel bilimcilerle ruhçözümcüler gençlerin hemen hemen % 100'ünün kendi kendilerini doyurduklarını, bununla sevişme arasında pek bir ayrım bulunmadığını söylemekteler. Ayrıca, kendi kendini doyurma cinsel gerilimin azalması yönünden doğal sevişmeden daha az etkili olmak bir yana, daha yoğun ruhsal çatışkilara bağlıdır, bundan ötürü daha zararlıdır. İkinci olarak, diyecektir ahlâkçı, kendi kendini doyurma böylesine yaygın olduğuna göre, cinsel perhiz savı doğru olamaz. Duyduğuna göre, çocukta ve ergin gençte, kendi kendini doyurmak değil, doyurmamak hastalık belirtisidir; perhizde yaşayan gençlerin sonradan daha etkin yetişkinler olduklarını gösteren bir kanıt yoktur elimizde; tam tersine, böyleleri daha edilgin olmaktadır. İşler bu noktaya gelince, Freud'un, kadınların genel zihinsel geriliklerini onların daha büyük bir cinsel baskı altında oluşlarına bağladığını ve bireyin cinsel yaşamının toplumsal erginliğinin aynası olduğunu öne sürdüğünü anımsatabiliriz. Sonradan kültürel gereklilikle cinsel baskıyı öne sürerek çe-

lişkiye düştüğü doğrudur. Doygun cinsel yaşamla doyurulmamış cinsel yaşam arasında ayırım yapmadı Freud; bunlardan birincisi kafa eğitiminin gerçekleştirilmesini kolaylaştırır, ikincisiyse engeller. Sıkı perhiz dönemlerinde yazılmış birtakım kötü şiirler kanıtlayıcı değildir.

Böylece, düşünsel açıdan aydınlatılmış olduk; şimdi, bu ipe sapa gelmez kanıtlamamızın gerekçelerini bulmaya çalışalım; bunu yaparken, ilerici amaçlarımızla uyuşmayan, hiç de hoşla gitmeyecek, ilginç eğilimler buluruz kendimizde. Zihinsel gelişmeyle ilgili kanıtımız, cinsel yaşamın kendi yolunu izlemesine izin vermeyişimizi akıl çerçevesine oturtma çabamızı gösterir. Ama bütün bunları bizim ahlâkçıdan büyük bir özenle saklarız; büyük bir içtenlikle, kanıtlarımızın iler tutar yanı bulunmadığını kabul eder, ama hemen ardından daha ciddi kendi ürünümüz olan bir kanıt öne süreriz; peki, onları yetiştirebilmek için elde iktisadi olanak bulunmadığına göre, bu ilk birleşmelerden doğan çocuklar n'olacak? Karşımızdaki ahlâkçı, büyük bir şaşkınlıkla, erginlik çağına gelen öğrencilere neden gebelikten korunma çarelerini öğretmediğimizi soracaktır. Ahlâksızlığı önleyen yasaları düşünmek ayağımızı toplumsal gerçekliğin sağlam toprağına bastırır. Öyle bir şeye kalkıştığımız an başımıza bin türlü dert açılabilir; çıplaklığı savunmakla, çiçeklerin değil, insanların döllenmesini anlatan cinsel eğitimimizle, tutucu ahlâk yapısının taşlarını birer birer çekip almaktayız; evlilikten önce kız oğlan kız kalma ülküsüyle de, uzlaşmaya dayanan evliliği yıkmaktayız. Çünkü akli başında hiç kimse, ciddi, ödünsüz, bilimin verilerine dayalı bir cinsel eğitimden geçmiş bireylerin, yürürlükteki zorlayıcı törelerle ahlâka uyacaklarını savunamaz.

Bizi istediği noktaya çeken ahlâkçımız, büyük bir çalımla, dürüst bir cinsel eğitimin gerçekleştirilebilmesi için öne sürdüğümüz isteklerden bir tekinin bugünkü toplumsal koşullarda gerçekleştirilebileceğine içtenlikle inanıp inanmadığımızı soracaktır. Bütün bunları dileyip dilemediğimizi soracaktır. Haklı olarak, eğer evlilikle ilgili de-

ğerlerin, iffetin, ailenin ve tutucu toplumun ayakta kalmasını istiyorsak, kendisinin yalnızca cinsel etkinliği yadsıyan eğitimin, sinir hastalıklarının, sapıklıkların, fahişeliğin ve cinsel hastalıkların oldukları gibi kalmaları gerektiğini kanıtlamaya çalıştığını söyleyecektir. Ve bir sürü ateşli düzeltimci onun bu görüşüne katılacaktır; katılansa, ilericilik duygusunu yitirmemek için, sözlerimizin abartılmış olduğunu, cinsel bilginin insanları saydığımız aşırı sonuçlara götürmeyeceğini, ayrıca o kadar önemli de olmadığını öne sürecek kişiden daha dürüst, daha tutarlı, daha bilinçli davranmış olacaktır Böyle ilericilere, şimdiki çabalarının ne işe yaradığı sorulabilir.

Ana-babalar çocuklarına tutarlı ve akılsal bir cinsel eğitim sağladıkları an, sıradan ana-babaların büyük önem verdikleri bir sürü amaçtan vazgeçmeleri gerekir: çocukların erginlikten yıllarca sonra da aileye bağlı kalmaları, çocukların cinsel yaşamının «iyi eğitim»in şimdiki kurallarına uygunluğu, yaşamın önemli kararlarında ana-babaların yargısına boyun eğme, kızlar için evlilik öğretisine uygun «gözünden vurulacak turnalar» ve daha başka değerler. Çocuklarını bu türlü yetiştirecek birkaç ana-babanın hiçbir toplumsal etkisi olmaz. Bu gibiler, çocuklarını sinir hastalıklarından korusalar bile, çok ciddi toplumsal ve ahlâki çatışmalara hazırladıklarını bilmelidirler. Ancak, bugünkü toplumsal düzenden hoşlanmadığı için onu örneğin okulda girişilecek bir yan etkinlikle değiştirebileceğini sanan kişi, yaşama olanaklarının elinden alınması ya da hapse atılmak, akıl sağlığı yurduna kapatılmak gibi yollarla kendisine toplumsal düzeni değiştirme yöntemini bizimle tartışma olanağını bırakmayacağımızı kısa zamanda anlayacaktır. Toplumsal düzenin sürmesinde maddi çıkarları bulunanların sözünü ettiğimiz düzeltimci hareketlere ancak hoşça vakit geçirme aracı olarak kaldıkları sürece göz yumduklarını hattâ desteklediklerini, ellerindeki somut üstünlüklerle bunların düşünsel karşılıkları olan değerleri tehlikeye düşüren her girişime tüm olanaklarıyla ve en sert biçimde saldırdıklarını kanıtlamak gereksizdir.

Cinsel eğitim, düzeltimcilerin çoğunun sandığından daha önemli sorunlar getirir önümüze. İşte bu yüzden, cinsel araştırmanın bize sağladığı onca bilgi ve uygulamaya karşın, bu alanda göze görünür bir ilerleme olmamıştır.

Şimdilik edilgin bir direnme gösteren, ama ciddi bir girişimde bulunduğumuz an etkin direnmeye geçecek bir toplumsal aygıtla savaşmak durumundayız. Cinsel eğitimle ilgili sorunlardaki her kararsızlık ve sakınım, duraksama ya da uzlaşma, yalnız kendi cinsel arzularımızın bilinçaltına itilmesine değil, aynı zamanda —eğitici çabaların dürüstlüğü ne olursa olsun— tutucu toplumsal düzenle ciddi çatışmaya girmenin yarattığı korkuya da yüklenmelidir.

*
**

Aşağıdaki örnekler cinsel sağlık merkezlerinden alınmıştır ve bize, hekimlik bilincinin, kimi zaman, yalnız tutucu ahlâkçılıkla değil, şimdiki cinsel düzeltimlerle de karşılaşan çarelere başvurmak zorunda kaldığını gösterecektir.

Sağlam yapılı ve sağlıklı on altı yaşındaki bir kızla on yedi yaşındaki bir oğlan, ezile büzüle, utana sıkıla, cinsel sağlık merkezine akıl danışmaya geliyorlar. Epey yüreklenirdirmeden sonra, yirmi yaşından önce cinsel ilişki kurmanın söylendiği kadar zararlı olup olmadığını soruyorlar.

— Neden zararlı olduğuna inanıyorsun bu işin?

— Bizim Kızıl Kartallar'daki¹ küme başkanı öyle söylediği, cinsel konuya değinen herkes öyle dediği için.

— Kızıl Kartallarda bu konuları konuşuyor musunuz?

— Elbette. Hepimiz müthiş sıkıntı çekiyoruz, ama hiç kimse açıkça konuşma yürekliliğini gösteremiyor. Geçenlerde, bazı kızlarla oğlanlar, bizim başkanla anlaşılmadıkları için, ayrı bir küme kurmak üzere ayrıldılar. Bizim başkan cinsel ilişkinin zararlı olduğunu söyleyip duruyor.

— Ne zamandan beri tanışıyorsunuz?

---

¹ *Viyana Toplumcu Gençler Örgütü.*

— Üç yıldır.

— Hiç cinsel ilişkide bulundunuz mu?

— Hayır, ama birbirimizi çok seviyoruz, yan yanayken müthiş heyecanlandığımız ve bundan ötürü acı çektiğimiz için, yakında ayrılmak zorunda kalacağız.

— O da ne demek?

— (*Uzun bir sessizlik.*) Şey, sizin anlayacağınız, öpüşüyoruz falan. Gençlerin çoğu aynı şeyi yapıyor. Ama sonunda hemen hemen çılgına dönüyoruz. İşin kötüsü, görevlerimiz dolayısıyla, hep birlikte çalışmak zorundayız. Sevgilim bugüne dek pek çok kez hüngür hüngür ağladı, bense okula gidemez, dersleri izleyemez oldum.

— Peki, sizce en iyi çözüm yolu nedir acaba?

— Ayrılmayı düşündük, ama o da olmuyor. Biz ayrılırsak bütün küme dağılır, bu da öbür kümelerin dağılmasına yol açabilir.

— Spor yapıyor musunuz?

— Evet, ama hiçbir işe yaramıyor. Yan yana gelince, başka bir şey düşünemiyoruz. Rica ederim, bu işin gerçekten zararlı olup olmadığını söyleyin bize.

— Hayır, zararlı değildir, ama çoğu kez insanı ana-babasıyla ve çevresiyle çatışmaya düşürür.

Onlara, erginlik çağının ve cinsel ilişkilerin bedensel yanını, toplumsal engelleri, gebe kalma tehlikesini, gebeliği önleme çarelerini anlattım, bu konuyu düşünmelerini, sonra gelip beni görmelerini söyledim. İki hafta sonra, gözlerinde iyilikbilirlik ve sevinç, canla başla çalışır buldum onları: iç ve dış bütün engelleri aşmışlardı. İki ay, zaman zaman bu iki genci görmeye devam ettim ve onları hastalıktan kurtardığım kanısına vardım. Onlarla görüşmenin başarıyla sonuçlanmasının doğurduğu hoşnutluk, basit öğütlerle elde edilmiş başarıların azlığından ötürü gözleniyordu, çünkü genellikle gençlerin sinirsel saplantıları verilen öğütleri yararsız kılmaktadır.

Anacağımız ikinci örnek, otuz beş yaşında, ama çok daha genç gösteren bir kadın olacak, kadının durumu şöyleydi: on sekiz yıldır evliydi, kocaman bir oğlu vardı ve ko-

casıyla dıştan bakınca mutlu gözüken bir birlik içinde yaşıyordu. Kocanın üç yıldır başka bir ilişkisi vardı; kadın, o kadar uzun bir evlilikten sonra, eş değiştirmenin istenebileceğini anladığından, bunu olağan karşılıyordu. Ancak, birkaç aydır zorlama perhizin yarattığı sıkıntıyı çekmekteydi, ama kocasından düzenli ilişkiler isteyemeyecek kadar gururluydu. Çok ciddi olarak çarpıntıdan, uykusuzluktan, sinirlilikten ve ruh çöküntüsünden rahatsızdı. Başka bir erkekle tanışmıştı, boş olduklarını bildiği halde, birtakım kuruntulardan ötürü onunla sevişemiyordu. Kocasını hep bağlılığını övüyor, ama kadın kendisine tanıdığı hakkı ona tanımayacağını çok iyi biliyordu. Bu duruma daha fazla dayanamayacağı için, ne yapması gerektiğini soruyordu.

Şimdi çok iyi inceleyelim bu olayı. Kendini tutma uzadı mı kaçınılmaz bir biçimde sinir hastalığına yol açacaktı. Öte yandan iki neden kocanın ilişkisini bozmayı ve gönülünü yeniden çelmeyi engellemekteydi: bir kere, adam kolay kolay boyuneğmeyecek, artık kendisini arzulamadığını açık açık söylemekle yetinecekti; beri yandan, kadın da artık onu arzulamaz olmuştu. Geriye yalnızca sevdiği adamla kocasını aldatması kalmıştı. Güçlük, kadının iktisadî bağımlılığındaydı; koca, durumu öğrendiği an boşanma davası açardı.

Kadınla bu olanakları tartıştım ve düşünmesini istedim. Birkaç hafta sonra, dostuyla gizli ilişki kurmaya karar verdiğini öğrendim. Yaşamındaki durgunluk belirtileri hemen yokoldu. Ahlâki kuruntularını dağıtmak için giriştiğim çabanın başarıyla sonuçlanması söz konusu kararı almasını sağlamıştı. Yasal açıdan suçluydum, oysa sinir hastalığına doğru doludizgin yol alan bir kadının cinsel doyuma ermesine olanak hazırlamıştım.

Hemen hemen aynı günlerde, bir akşam posta kutumda *Sexualerregung und Sexualbefriedigung* (Cinsel Uyarılma ve Doyum) adlı kitapçığımdan bir tane buldum, kapağında şu satırlar vardı «Dikkat et! Çok ileri gitme, genç-

liği baştan çıkaran iblis! Bırak bu işi de Rusya'ya dön, ser-seri! Yoksa karışmam!»

Kendine özgü yolu izleyen hekimlik çalışmasına karşılık öldürme gözdağı, tutucu topluma yaraşan bir tepkidir. O zaman insan geleneksel cinsel düzeltimlerin sakınımini çok iyi anlıyor elbet.

V. BÖLÜM

EĞİTİM AYGITI OLARAK BUYURGAN AİLE

Tutuculuğun düşünsel havasını yaratan başlıca yer, buyurgan ailedir. En yaygın örneği üç kişilidir: baba, ana, çocuk. Tutucu kuramlar aileyi insan toplumunun temeli, «çerkeş» sayarken, tarih boyunca uğradığı değişikliklerin ve sürekli toplumsal işlevlerinin incelenmesi onun belirli iktisadi kümelenmelerin *sonucu* olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla biz aileyi toplumun orta direği ve temeli değil, iktisadi yapısının ürünü sayıyoruz (anaerkil aile, ataerkil aile, *Zadruga*,¹ çokeşli babalık, tekeşli babalık vb.). Tutucu cinselbilim, ahlâk ve hukuk aileyi «Devlet»in *temeli* saymaya devam ederken bir bakıma haklıdırlar, çünkü *buyurgan* aile gerçekten de *buyurgan* Devlet ile *buyurgan* toplumun ayrılmaz parçasıdır. Bu aile şu toplumsal anlamları taşır :

1. *İktisadi açıdan*, anamalcılığın doğuşunda, bugün köylüler ve küçük tüccarlar arasında görüldüğü üzere, iktisadi üretim birimiydi.

2. *Toplumsal açıdan*, buyurgan toplumdaki görevi, iktisadi ve cinsel haklardan yoksun kadınla, çocukları korumaktır.

---

¹ Özellikle Orta Çağ'da Güney Slavlarında beliren ve bugün de (1936) yaşayan ataerkil aile: topraklar bölünmez ve ortaklaşa işlenir.

3. *Siyasal açıdan*: anamalcılık öncesi evrede, yani ev üretiminin egemen olduğu dönemde ve anamalcılığın başlarında, (bugünkü küçük toprak işletmelerinde olduğu gibi) ailenin iktisadî görevi önde geliyordu; üretim güçlerinin gelişmesi ve üretimin kamulaştırılmasıyla birlikte *ailenin işlevi de değişti*. Kadın üretim sürecine katıldıkça ailenin iktisadî birliği önemini yitirdi. Buna bağlı olarak *siyasal işlevi* ortaya çıktı; tutucu bilimle hukuk işte bu temel işlevi sürdürüp savunmaktadır: bu, ailenin *buyurgan öğretiler* ve tutucu zihinsel yapılar *üretme* görevidir. O, içinde yaşadığımız toplumun her bireyinin soluk almaya başladığı andan bu yana geçmek zorunda bulunduğu eğitim aygıtıdır. Yalnız kendisinde kurumlaşmış yetkeyle değil, aynı zamanda özel yapısıyla çocuğu gerici öğretiye göre yetiştirmektedir, tutucu toplumun iktisadî yapısıyla düşünsel üstyapısı arasında iletim kayışı gibi çalışmaktadır; gerici havası ister istemez ve sökülüp atılmamacasına bütün üyelerini etkilemektedir. Kendine özgü biçimi ve dolaysız etkisiyle, tutucu fikirleri ve yürürlükteki toplumsal düzen karşısında takınılacak tutumları atadan oğula aktarır; ama ayrıca, varlığını borçlu bulunduğu ve sürüp gitmesine yardım ettiği biçimiyle, çocuğun cinsel yaşamına dolaysız bir tutucu etki yapar. Gencin yürürlükteki toplumsal düzene karşı ya da ondan yana oluşunun aileye karşı ya da yandaş oluşuyla atbaş gitmesi rastlantı değildir. Tutucu ve gerici gençlik, genellikle, aileye sıkı sıkıya bağlıyken, devrimci gençliğin ilke olarak ondan kopuk ve karşıt oluşu da rastlantı değildir.

Bütün bunlar hem ailenin cinselliğe-karşıt hava ve yapısına, hem de aile üyelerinin en gizli saklı şeylerdeki ilişkilerine bağlıdır.

Bundan ötürü, ailenin eğitici görevini incelerken, ayrı ayrı iki dizi olguyu ele almamız gerekir: somut öğretilerin aile aracılığıyla gençlik üzerindeki etkisi, bir de «üçlü yapı»nın kendisinin dolaysız etkisi.

1 — TOPLUMSAL ÖĞRETİNİN ETKİSİ

Türlü toplumsal sınıflar arasındaki ayrımlar ne olursa olsun, cinsel açıdan aynı ahlâkçı havanın etkisinde olmak gibi önemli bir özellikleri ortaktır; bu etki, söz konusu cinsel ahlâkçılıkla barış içinde bir arada yaşayan ya da işbirliği eden sınıf ahlâkıyla çelişmez.

En yaygın aile türü, orta sınıfların alt katmanlarının ailesi bu sınıfın çok çok ötelere uzanır; başka bir deyişle, «küçük-kentsoylu» aile yalnız küçük-kentsoylu sınıf için değil, aynı zamanda üst sınıflar, hatta işçi sınıfı için geçerlidir.

Orta sınıfların kurduğu ailenin temeli, babayla karısı ve çocukları arasındaki ataerki ilişkidir. Baba, bir bakıma, Devlet yetkesinin aile içindeki simgesi ve sözcüsüdür. Üretimdeki astlık göreviyle aile içersindeki efendiliği arasındaki çelişki ona başkan yardımcılarına özgü belirgin niteliği kazandırır: üstlerine karşı köpeklik; egemen öğretiden etkilenir (öykünme eğilimini açıklayan da işte bu etkilenmedir), astlarına efendilik eder; siyasal ve toplumsal görüşlerini onlara aktarır, bu görüşlerin güçlenmelerine yardım eder.

Cinsel öğretisi konusunda, küçük-kentsoylu ailenin evlilik kuramıyla genel aile düşüncesi, yani ömür boyu tekeşli birlik kuramı bir noktada birleşir. Eşlerin durumuyla ailenin kümelenmesi ne denli içler acısı ve umutsuz, acılı ve dayanılmaz olursa olsun, bireyler gerek aile içinde, gerek dışarıya karşı, bunları doğrulamak zorundadırlar. Bu tutumun toplumsal gerekliliği yoksulluğu gizlemeye, aileyle evliliği ülküleştirmeye götürür insanları; aynı zamanda, ailenin çocuklara sağladığı varsayılan «aile mutluluğu» «koruyucu yuva», «dinginlik ve mutluluk ocağı» gibi beylik lâflarıyla aile duyguculuğunun yayılmasına yol açar. Bizim toplumda, evliliğin ve ailenin dışında durumun daha da acıklı oluşu, cinsel yaşamın her türlü ahlâki, maddi ya da yasal dayanaktan yoksun kalışı, haksız yere, aile kurumunun *doğaya, yaşama uygun* sayılmasına yol açmıştır.

Gerek bu işlerin gerçek durumunun küçümsenmesi, gerekse şimdiki öğretisel havayı yaratmaya yarayan duygulu savsözler ruhsal açıdan son derece gereklidirler, çünkü insanın dayanılmaz aile durumuna yaslanmasına izin vermektedirler. İşte bu yüzden; sinir hastalıklarının giderilmesi, bütün yanılsamaları silip süpürdüğü ve türlü durumların ardındaki doğruyu ortaya çıkardığı için eşler ve aile bireyleri arasındaki bağı koparabilir.

Eğitimin ereği, ta başından, çocukları evliliğe ve aileye hazırlamaktır. Uğraş kazandırıcı eğitim çok sonra başlar. Cinselliği yadsıyan ve elinin tersiyle iten eğitim dizgesi yalnızca toplumsal havadan gelmez; aynı zamanda, yetişkinlerin cinsel arzularını bilinçaltına itmelerinin sonucudur. Çünkü son kertesine varmış bir cinsel boyuneğme olmadıkça, zorlayıcı aile çevresinde yaşamak olanaksızdır.

Örnek sayılacak tutucu ailede, cinselliğin oluşumu, «evlilik ve aile» anlayışının temelini meydana getiren belirli bir görünüş alır. Gerçekten de, çocuk, beslenme ve çişetme işlevlerine yönelen aşırı dikkatten ötürü, üretkenlik öncesi seyisel (erotik) evrelere çakılır kalır; cinsel etkinlikse şiddetle bilinçaltına itilir (kendi kendini okşama yasaklanır). Üretkenlik öncesine çakılıp kalma ve cinsel arzunun bilinçaltına itilmesi, cinsel ilgiyi eziyetseverliğe (sadizme) doğru kaydırır. Ayrıca, çocuğun cinsel merakı da etkin bir biçimde baskı altına alınır. Buysa, konut koşullarıyla, ana-babaların çocuklar önündeki cinsel davranışlarıyla ve aile çevresiyle çelişir; ailenin cinsel niteliğiye kaçınılmaz bir biçimde ortadadır. İzlenimlerinin ve yorumlarının uyumsuzluğuna karşın, çocukların bütün bunları yakaladıklarını söylemek bile gereksizdir.

Cinsel içgüdünün kılıgısal ve kuramsal açıdan baskı altına alınması yetişkinlerin en gizli saklı edimlerinin gözlemlenmesiyle birleşince, çocukta cinsel ikiyüzlülüğün temeli atılmış olur. Beslenme işlevlerinin daha az tımturaklı, cinsel etkinliğin daha belirgin ve daha az yasaklı olduğu işçi çevrelerinde bu görüngüye daha az rastlanır. İşçi ailelerinin çocuklarında çatışkı daha az, cinsel yaşama ge-

çiş daha engelsizdir. Bunun kökeni, emekçi ailenin iktisadî durumudur. Emekçi, işçi soylu sınıfının üst basamaklarına doğru yükselirse, çocukları üzerinde tutucu ahlâk anlayışının baskısı artar.

Tutucu ailede cinsel baskı şu ya da bu oranda uygulanırken, çocukların daha az denetlendiği sanayi işçileri çevresinde bir sürü engelle karşılaşır.

2 — ÜÇLÜ YAPI

Aile, çocuk üzerinde, toplumsal öğretiye uygun bir etki yapar. Beri yandan, ailenin kümelenişi de, üçlü yapısıyla, yine toplumun tutucu eğilimleri yönünde özel bir etki yaratır.

Freud, bu üçlü yapıyla karşılaştığımız her yerde, çocuğun ana-babasına karşı hem sevecen, hem de tensel, belirli cinsel bağlar geliştirdiğini bulmuştur; bu buluş, bireyin cinsel gelişmesinin anlaşılmasında son derece önemlidir. «Oidipus karmaşası» (kompleksi), art arda doğurdukları sıkıntılarla, güçleri aile ve çevre tarafından belirlenen bu ilişkilerin tümünü anlatır.

Çocuk ilk cinsel-sevisel içtepilerini en yakın çevresine, yani hemen her zaman ana-babasına yöneltir. Çocuk, hemen hemen genel bir davranışla, ana-babasından karşı cinsten olanı sever, kendi cinsinden olana nefretle bakar. Bu nefret ve kıskançlık duyguları kısa zamanda korku ve suçlulukla karmaşılaşırlar. Karşı cinsten ana ya da baba-ya beslenen cinsel duygulara daha başından korku karışır, yakınına yönelik arzunun doyurulamayışından ötürü sürüp gider ve bu arzunun bilinçaltına itilmesine yol açar. Bu bilinçaltına itiş, daha sonraki cinsel yaşam bozukluklarının çoğuna beşiklik eder.

Bu çocukluk deneyinden başarıyla çıkabilmek için iki temel olguya dikkat etmek gerekir. Her şeyden önce, bir oğlan, anasına beslediği arzu yasaklansa bile, kendi kendini okşamasına ve yaşıtı kızlarla cinsel oyunlar oynaması-

na izin verilirse, içgüdüyü bilinçaltına itmeyecektir. İnsanlar cinsel oyunun («doktorçuluk oyunu» falan gibi şeylerin) ancak çocuklar uzun süre yalnız bırakılırsa ortaya çıktığını kabule yanaşmazlar; bu oyunlar çevre tarafından ayıplandıkları için hep gizlidirler, dolayısıyla suçluluk duygusunu yanlarında taşır ve yaşam enerjisinin zararlı bir yöne saplanıp kalmalarına yol açarlar. Fırsat çıktığı zaman bu oyunlara girişemeyen çocuk ailenin eğitim taslağına uyduğunu kanıtlar, ama daha sonraki cinsel yaşamında mutlaka ciddi bozukluklar ortaya çıkar. Artık bu olguları bilmezlikten gelemeyeceğimiz gibi, sonuçlarından da kaçınamayız; ancak bu sonuçlar, iktisadi ve siyasal gerekçelerin aile eğitimi belirlediği buyurgan toplum çerçevesinde denetim altına alınamaz.

İlk cinsel içtepilerin bilinçaltına itilmesi, hem nitelik hem de nicelik açısından, ana-babanın düşünme ve duyma biçimleriyle, sertlik dereceleriyle, kendi kendini doyurma karşısındaki tutumlarıyla falan belirlenir.

Çocuğun cinsel yaşamını, son derece önemli olan dörtle altı yaş arasında, aile çevresinde geliştirmesi, onu bu soruna aile eğitimine uygun bir çözüm bulmaya götürür. Başka çocuklarla birarada, ana-babaya saplanıp kalmadan büyüyen çocuk cinselliğini çok daha başka türlü geliştirecektir. Çocuk günün birkaç saatını yuvada geçirse bile, aile eğitiminin toplu eğitime aykırı düştüğünü, onu engellediğini unutmamak gerekir. Gerçekte, aile eğitimi, çocuk bahçesini bu sonuncunun kendisini etkilediğinden daha fazla etkiler.

Çocuk, ana-babanın yetkesinden ve cinsel çekiminden kolay kolay kurtulamaz. Gerçekten de, ne denli ılımlı olursa olsun, sırf bedeninin küçüklüğünden ötürü, ana-baba yetkesi altında ezilir. Yetkenin çekiciliği, çok küçük yaşta, cinsel çekiciliği iter, bilinçaltında yaşamaya zorlar; daha sonraları cinsel ilgiler aile dışındaki dünyaya yönelmeye başladığı zaman, ana-baba yetkesine bağlanıp kalma cinsel ilgiyle gerçek dünya arasına umacı gibi dikilecek, cinsel arzuyu bilinçaltına itmekte güçlü bir etken olacaktır.

Ana-baba yetkesine bağlanıp kalma büyük ölçüde bilinç-dışı olduğundan, bilinçli çözümlere açık değildir. Bu bilinç-dışı bağlanmanın çoğu kez tersiyle, yani hastalıklı başkaldırıyla dile gelmesinin hiç önemi yoktur. Söz konusu başkaldırı, cinsellikle suçluluk duygusu arasında gerçekleştirilen hastalıklı bir uzlaştırma olan saldırgan cinsel eylemlerin dışında çözüm getirmez cinsel gerilimlere. Demek ki, *doğal kurallara uygun cinsel yaşamın ilk koşulu* ana-baba yetkesine bağlanıp kalmanın çözümüdür. Bugünkü durum ve koşullarda, pek az kişi bunu başarabilmektedir.

Ana-baba yetkesine bağlanıp kalma, gerek cinsel yönüyle, gerekse babanın yetkesine boyuneğme görünüşüyle, erginlik çağında cinsel ve toplumsal gerçekliğe yaklaşmayı güçleştirir, hattâ olanaksızlaştırır. Akıllı uslu oğlanla iyi ev kızının tutucu ülküsü, özgür ve bağımsız gençlik düşüncesine taban tabana terstir; böyleleri, büyüyüp adam olduktan sonra da, onulmaz şekilde, çocuksuluğun kurbanıdırlar.

Aile eğitiminin en belirgin özelliklerinden biri de, anayla babanın, hele dışarda çalışmıyorsa, ananın, çocuklarını —onların zararına— yaşamlarının *en büyük* zevki saymasıdır. Herkesin bildiği gibi, çocuklar istendiği zaman sevinecek, istendiği zaman dövülecek sevimli ev hayvanı yerine geçerler: ana-babanın duygusallıkları onların iyi birer eğitici olmalarını engeller.

Eşlerarası yoksulluk karı-koca çatışmalarında tükenmezse, çocukların tepesine çullanır. Bu onların cinsel yapısına ve özerkliğine yönelmiş yeni bir saldıridir, ayrıca yeni bir çatışkıya yol açar: ana-babanın ortak yaşamının yoksulluğunun doğurduğu evliliğe düşmanlıkla, ilerki yıllarda iktisadi açıdan evlenmeye zorlanış çatışır. Erginlik çağında, çocukluktaki cinsel eğitimin batırdığı gemiden bin bir güçlkle kurtulan çocuklar aile zincirlerini sarsmaya çalıştıkları zaman bir sürü acıklı olay ortaya çıkar.

Sözün kısası, yetişkinlerin karı-koca ve aile yaşamına katlanabilmek için kendi kendilerine koydukları cinsel sınırların acısını çocuklar çeker. Daha sonra iktisadi gerek-

çeler onları da evlilik yaşamına gömeceğinden, cinsel sınırlandırma kuşaktan kuşağa aktarılır.

Zorlayıcı aile, iktisadi ve öğretisel açıdan buyurgan toplumun ayrılmaz parçası olduğundan, doğurduğu kötülükleri bu toplum çerçevesinde söküp atmayı ummak çocukluktur. Üstelik, bu kötülükler ailesel durumun kendisinde vardır ve güdüsel yapının bilinçdışı işleyişlerinden ötürü her bireye çıkmamacasına demir atmışlardır.

Böylece doğrudan doğruya ana-babaya bağlanıp kalmanın yarattığı cinsel arzunun bilinçaltına itilişine, aile yaşamı boyunca biriktirilen kinin büyüklüğünden gelen suçluluk duyguları eklenir.

Bu kin *bilinçli* kalırsa, bireysel alanda devrimci bir etken olabilir: kişiyi aile bağlarını koparmaya iter, bu kini doğuran koşullara karşı eyleme geçmesine yarayabilir.

Yoo, tam tersine bu kin *bilinçaltına* itilirse, körü körüne bağlılık ve çocukça söz dinleme gibi karşıt tutumlara yol açar. *Ve tabii bu tutumlar özgürlükçü (liberal) bir harekette savaşmak isteyen kişi için çok elverişsiz durumlar yaratır; böyle biri hem eksiksiz özgürlükten yana olabilir, hem de çocuklarını pazarları kilise okuluna gönderebilir, ya da «yaşlı ana-babasını üzmemek için» kiliseye gitmeye devam edebilir; aileye bağlanıp kalmanın uzantıları olan kararsızlık ve bağımlılık belirtileri gösterir; özgürlük uğrunda gerçekten savaşamaz.*

Ama aynı ailesel durum, küçük-kentsoylu aydınlarda pek sık rastlanan «hastalıklı devrimci» kişiyi de üretebilir. *Devrimci duygulara bağlanan suçluluk duyguları onu devrimci harekette pek güvenilemeyecek bir savaşçı haline getirir.*

Ailenin verdiği cinsel eğitim bireyin cinsel yaşamını ister istemez bozar. Eğer şu ya da bu birey her şeye karşın sağlıklı bir cinsel yaşam kurabilirse, bunu aile bağlarını harcayarak yapar.

Cinsel gereksinimlerin bastırılması zihinsel uyuşukluğa ve genel coşkusal durgunluğa, özellikle de bağımsızlıktan, istemden (iradede), eleştiri anlayışından yoksunlu-

ğa yol açar. Buyurgan toplum «ahlâkın kendisi»ne değil, ruhsal varlığın bozukluklarına bağlıdır; bu bozuklukların amacı, cinsel ahlâkı bireylerin beynine çakmaktır ve bütün buyurgan toplumların toplu ruhsal temelini oluşturan zihinsel yapıyı yaratırlar.¹ Köleliğe yatkın zihinsel yapı, cinsel güçsüzlük, hüznün, destek ve *Führer* özlemi, yetke korkusu, yaşam ve gizemcilik korkusu karışımıdır. Başkaldırıyla karışık sofuca bağlılık bunun en belirgin niteliğidir. Cinsel yaşamdan korkmak ve cinsel ikiyüzlülük «kent-soylu»yu ve çevresini belirler. *Böyle bir zihinsel yapıya sahip kişiler demokratik yaşama uyamazlar, gerçekten demokratik ilkelere göre yönetilen kurumlar yaratıp yaşatma çabalarını sifıra indirirler.* Halk tarafından seçilmiş yöneticilerin buyurganlık ya da memur egemenliği kurma eğilimlerinin kolayca yeşerip gelişeceği ruhsal toprağı bunlar oluştururlar.

Sözün kısası, ailenin siyasal işlevi iki yönlüdür :

1. Bireyleri cinsel açıdan sakatlayarak kendi kendini çoğaltır. Ataerkil aile, kendini sürdürmekle, cinsel baskıyı ve onun doğurduğu her şeyi sürdürür: cinsel bozukluklar, sinir hastalıkları, çıldırmalar ve cinsel suçlar.

2. Kişiyi yaşamdan korkan, yetkeden çekinen biri yapar, dolayısıyla halk yığınlarını bir avuç yöneticinin sert baskısı altına sokma olanağını durmadan tazeler.

İşte bu yüzden, tutucu için aile, inandığı toplumsal düzenin yıkılmaz kalesidir. Bu açıdan bakıldığında, tutucu cinselibilimin aile kurumunu neden öyle canla başla savunduğu da anlaşılır. Aile, bu kavramların tutucu ve gerici anlamında «Devlet'in ve Toplum'un kalıcılığını güvenlik altına alır». Öyleyse, aileye verilen değer, her toplum düzeninin genel değerlendirilmesinde anahtar olmaktadır.

---

¹ Bu dediğimizin tarihsel kanıtını gösterdiğimiz *Cinsel Ahlâkın Boygöstermesi*'ne bakın.

VI. BÖLÜM

ERGİNLİK SORUNU¹

Tutucu öğreti cinselbilimin hiçbir dalını gençliğin cinsel yaşamını etkilediği kadar etkilememiştir. A'dan Z'ye kadar bütün araştırmaların ereği, erginliğin her şeyden önce *cinsel olgunluk* anlamına geldiğinin saptanmasından, hop diye, gençlere yaraşan şeyin *sıkı perhiz* olduğu savına atlamaktır. Bu istek nasıl dile getirilmiş olursa olsun, ister (Gruber'in yaptığı gibi) «erginlik 24 yaşından önce tamamlanmaz» lâfı gibi dirimbilimsel kanıtlarla, ister ahlâkî, eğitsel ya da «sağlıkbilimsel» gerekçelerle akıl çerçevesine oturtulmuş bulunsun, bildiğimiz kadarıyla hiçbir yazarın *aklına gençliğin cinsel yoksulluğunun aslında toplumsal bir sorun olduğu, tutucu toplum tarafından zorla benimsetilen kendini tutma ilkesi ortadan kalktığı an çözüme bağlanacağı gelmemiştir*. Bu toplumsal ilkeyi dirimbilimsel, eğitsel ya da ahlâkî nedenlerle doğrulamaya kalkmak, onu savunanları şaşırtıcı çelişkilere düşürmektedir.

1 — ERGİNLİK ÇAĞINDAKİ ÇATIŞKI

Erginlik çağındaki bütün çatışkılı ve hastalıklı görüntülerin kökeni aynıdır: gencin on beş yaşına doğru erişti-

---

¹ *Der Sexuelle Kampf der Jugend* (Gençlerin Cinsel Kavgası) adlı yapıtımıza bakın. *Geleceğin Çocukları* kitabında.

ği, ardından bedensel sevişme gereksinimiyle döl verebilme yetisini de getiren olgunluk ile, toplumun cinsel etkinlik için zorunlu kıldığı yasal durumu, yani evliliği maddi ve ruhsal açıdan gerçekleştirebilme olanaksızlığı arasındaki çatışkı. Temel güçlük budur; buna, bizi genel tutucu cinsel düzenle yüz yüze getiren, çocuğa verilen cinsel etkinliğe aykırı eğitim gibi ikinci dereceden güçlükler eklenir. İlkel anaerkil toplumlarda gençlik cinsel yoksulluk çekmezdi; tam tersine, elimizdeki bütün yapıtlar erginlik törenlerinin genci olgunlaştır olgunlaşmaz doğal yasalara uygun cinsel yaşama başlattığını, bu törenlerin son derece önemli toplumsal olaylar olduklarını, bu toplumların çoğunda cinsel mutluluğun özenle geliştirildiğini, gençlerin cinsel yaşamının baskı altına alınmak şöyle dursun, örneğin erginlik çağına gelir gelmez taşındıkları gençlikevi gibi şeylerle desteklendiğini doğrulamaktadır.¹ Kesin tek eşli evliliğin bulunduğu ilkel toplumlarda bile gençlerin elinde, erginlik çağıyla evlilik arasında, tam bir cinsel özgürlük vardır. Sözünü ettiğimiz anlatıların hiçbirisi ilerki yaşlarda karşılaşılan bir cinsel yoksulluğa ya da gençlerin seveda yarasıyla canlarına kıymalarına değinmez. Bu toplumlarda cinsel olgunlukla doyuma erememe arasında çatışkı yoktur. İlkel toplumla buyurgan toplum arasındaki en büyük ayırım budur. Buyurgan toplumda da erginlik törenleri vardır gerçi (örneğin, kutsamanın pekiştirilmesi falan), ama bunların gerçek anlamları bütünüyle gizlen-

---

¹ «Bu halklar, bizim saygısızlık, edepsizlik sayacağımız, oralardaki yetişkinlerinse 'oyun' saydıkları bir özgürlükle çocuklarının yeni uyanmış cinsel içgüdülerini doyurmalarına izin vermektedirler... Pek çok ilkel toplumda, oğlanlarla kızlar, dünyanın en temiz sevgisiyle bir arada yaşarlar» (Ploss - Bartels, *Das Weib*, 1902, Bl. I, s. 449. Ayrıca: Havelock - Ellis, *Geschlecht und Gesellschaft*. 1923. s. 355, 368. Mayer, *Das sexuelle Leben bei den Wahehe und Wessangu Geschlecht und Gesellschaft*, XIV, Jahr., H. 10. s. 455). En güzel betimlemeyse Malinowski'nin *La vie sexuelle des sauvages* (Vahşîlerin Cinsel Yaşamı) adlı yapıtındadır.

miştir, hattâ ilkel toplumların tersine, gençleri cinsel yaşamdan koparma ereğini güderler.¹

Gencin çektiği cinsel yoksulluğun en kesin belirtisi *kendi kendini doyurmazdır*. Hastalıklı durumlar bir yana, bu olmayan cinsel ilişkinin vekilinden başka bir şey değildir. Bu son derece basit saptamaya hiçbir cinsel incelemede rastlayamadım. Gerçi yazılan bütün denemeleri okumadım. Ama şu açık gerçeğin göze çarpmayacak biçimde gizlendiğini farketmek bu yargıya varmamıza yeter. Cinselbilim yapıtlarında erginlik çağındaki çatışkı, *cinsel olgunluk*'la *cinsel ilişki kuramama* arasında değil, *cinsel olgunluk*'la *evlenememe* arasındaymış gibi gösterilir. Kendi kendini doyurma gerek Kilise, gerekse cinselbilim konusunda kara cahil, kafaları ahlâki önyargılarla dolu hekimler tarafından düzenli olarak kötülenip yasaklanır. Son yıllarda kendi kendini doyurmaya açılan savaşın, suçluluk duygularını artırdığı için, cinsel yoksulluğu ciddileştirdiği sık sık öne sürüldü elbet; ama Max Hodann'inkiler gibi halka seslenen yapıtların dışında, bu düşünce, bilimsel incelemelerde gömülü kaldı; gençler bu tartışmayı duymadılar.

---

¹ Erginliğin özünün *erginlik*, yani cinsel aygıtın olgunlaşması ve bunu izleyen ruhsal değişiklikler olmadığını, erginlik çağında beliren çatışkılarının temelinde gencin önüne çıkan «yeni görevler» ile gencin bunları yerine getirmeye hazır olmadığını hissedişinin yattığını göstermek üzere alabildiğine karmaşık bir kanıtlamaya girişen koskoca bir bilim dalı vardır. Bu, Adler'in ruhsalbilimidir. Bu kurama göre, erginlik çağının en önemli dönemini okulda geçiren genç (eski Yunan'ı saymazsak, orada yeni görevler bulunmadığından), bu çağa özgü çatışkılarını yaşamamış. Bireysel ruhsalbilim öğrencilerin çalışmalarının on dört yaşına doğru aksadığını da, emekçi sınıfından bir yığın gencin —olgunluğa erer ermez cinsel ilişki kuran işçi kızlarla oğlanların— cinsel gereksinimden habersiz olmadıklarını da hesaba katmaz. Yalnız bu ilişki, gebeliği önleme çarelerini bilemeyişlerinin ve sevişmenin sağlıklı bir biçimde yapılabileceği konut yokluğunun izin verdiği ölçüdedir elbet. Genç emekçi de on dört yaşına doğru yeni görevlerle yüz yüze gelir. Ama cinsel arzular doyurulduğu sürece, Adler'in dediği anlamda bir etki olmaz bu «yeni görevler»in!

Erginlik çağındaki çatışkının bilinçaltı görünüşlerinin ruhçözümsel araştırılması, söz konusu çatışkının çocukluktan kalma ana-babaya dönük cinsel arzularla suçluluk duygularının yeniden etkinliğe geçmesinden doğduğunu göstermiştir; bu suçluluk duyguları kendini doyurma ediminin kendisine değil, bilinçaltındaki sanrılara (birsam-hallucination) bağlıdır. Gerçekten de, bedensel boşalmayla ilgili araştırmalar ruhçözümsel verilerde birtakım düzeltmelere yol açmıştır: kendi kendini doyurmayı doğuran şey ana-babaya duyulan cinsel arzuyla ilgili sanrılar değil, üreme organlarındaki etkinliğin artışından gelen cinsel uyarımadır. Bunun ardından gelen cinsel durukluk ana-babaya duyulan eski arzuların canlanmasına yol açar; demek ki bu sanrılar kendi kendini doyurmanın nedeni değil, ona eşlik eden ruhsal yaşantının biçim ve içeriğidirler. Daha önce ya da sonra değil de, tam erginlik çağında yeniden boygösteren ana-babayla cinsel ilişki kurma hayallerinin açıklaması işte burdadır.

Sözün kısası, erginlik çağındaki ruhsal çatışkı, yaşamın ilk yıllarından ve çocukluktan kalma cinsellik biçimleriyle cinsel nesnelere dönmektir. Bu geriye dönüş çocukluk çağındaki hastalıklı bir saplanıp kalma sonucu değilse, o zaman, *erginlik döneminde cinsel edimle doyuma ermenin toplum tarafından yasaklanışına* bağlıdır. Bu durumda iki olasılık ortaya çıkar: olgunlaşan genç, daha önceki cinsel gelişmesinden ötürü, bir cinsel eş bulacak yetime değildir; ya da, toplumun cinsel doyumu yasaklayışı onu, bütün sanrılarıyla birlikte kendi kendini doyurmaya, ve aynı zamanda çocukluktan kalma hastalıklı çatışkıya iteler.

Birinci de çocukluktaki cinsel baskının sonucu olduğundan, bu iki durum birbirinden pek o kadar ayrı değildir elbet. Tek ayrım, ilk durumda toplumun cinsel yaşama köstek vuruşu çocukluk dönemindeyken, ikinci durumda bu baskının yalnız erginlik çağında kendini göstermesidir. Bu iki yasaklamanın birbirlerini tamamladıklarını, birbirlerine eklendiklerini söylemek daha doğru olur, çün-

kü çocukluktaki yasaklama, daha sonraki toplumsal yasaklamadan ötürü ergin gencin yeniden döndüğü ana-babaya saplanıp kalmayı yaratır. Çocuğun cinsel yaşamına verilen zarar ne denli büyükse, gencin cinsel ilişkisine toplumun vurduğu köstek o denli etkili, dolayısıyla gencin doğal kurallara uygun bir cinsel yaşama geçebilme olasılığı da o oranda azdır.

Kendi kendini doyurmadan gelen suçluluk duygusu, içinde ana-babayla sevişme sanrıları bulunduğundan, cinsel ilişkiye eşlik eden suçluluk duygusundan çok daha yoğundur, çünkü ikili doyum hayal oyunlarını gereksiz kılar. Kişi çocukluktaki nesnelere çok bağlanıp kalmışsa, sevişmenin düzeni de bozulur ve suçluluk duyguları yoğunlukta kendi kendini doyurmadakinden aşağı kalmaz. Doyurucu cinsel ilişkilerin kişilerdeki suçluluk duygularını yokettiğini her an saptayabiliriz. Bütün öbür şeyler eşit olsa bile, kendi kendini doyurma cinsel ilişki kadar doyum getirmediğinden, suçluluk duygusu hep sevişmeninkinden fazladır. Ana-babaya bağlanıp kalmaktan kurtulup gerçek bir cinsel yaşama geçemeyecek genç aşırı örneğinden tutun da, bu adımı hiç güçlükle karşılaşmadan atana dek, bin türlü genç örneği vardır.

İlk örnek, ailesine bağlı, ana-babasıyla tutucu toplumun öbür temsilcilerinin istediklerini yerine getiren «uslu» çocuktur; gerici ölçülere göre iyi öğrenci sayılan, alçakgönüllü, özençsiz, kuzu gibi bir gençtir bu. Ondandır çok iyi koca ve eyyamcı olur. Ayrıca, sinir hastalarının sayısını da artırır.

İkinci örnek, çoğunlukla topluma-aykırı sayılan genç, temelden başkaldırıdır, gözü yükseklerdedir, aile ocağına da, bu dar çevrenin isteklerine de düşmandır; işçi sınıfındansa, iyi devrimci olur. Orta sınıflarda, bunu ruh hastası, içtepilerine göre davranan gençler temsil ederler; böylesi, kendi çevrelerinde çözülmez çatışkılar yaratmadan yaşayamayacakları için, bir toplumsal eyleme katılamazlarsa, toplum içersinde başarısızlığa uğrama tehlikesiyle karşı karşıyadırlar. Zekâları ortanın üstünde, duyarlılıkla-

rı yoğun olduğundan, «iyi» öğrencilerle, zekâları ortanın altında çocukları çok iyi anlayan öğretmenleri bunları ne yapacaklarını bilemezler, Bu gençler doğal cinsel işlevlerini yerine getirmekten başka bir şey yapmadıkları zaman bile, büyükler ölçü olarak gerici «ahlâkı» alıp, onlara «ahlâk kurallarına uymayan kişiler» gözüyle bakarlar; ve tabii doğal cinsel işlevini yerine getirmek, bugünkü koşullarda hemen hemen suç sayıldığından, söz konusu gençler, salt toplumsal nedenlerden ötürü «suçluluğa» adaydılar. Şu satırların yazarı Lindsay'e yerden göğe kadar hak veriyoruz:¹

«Bence, birkaç türlü suçlu genç var. İlk, enerjiden, kendine güvenden, girişimden yoksun olanlar çıkıyor karşımıza. Birtakım güçlükleri olan kızlarla oğlanların çoğundaki ortak özellik, işte bu nitelikleri taşımaları ve tez elden kurtarılmaya değmeleridir. Hep uslu ve dingin yaşayan oğlan ya da kızın ille de enerji ve kişilikten yoksun olduğu söylenemez elbet, ama öyle olabilir. Hele bir oğlanın okulda aldığı sürekli iyi notlar, yüreklilikten ve enerjiden, belki de sağlıktan yoksun olduğunu, elini kolunu ahlâkın değil, *korku*'nun bağladığını gösterir; çünkü, eğer genç, doğal yasalar uyarınca olması gereken şey, yani sağlıklı ve genç bir memeli hayvansa, davranışlarında 'ahlâklılığa' yer yoktur. Tıpkı soluk alıp veriş ya da daha başka yaşama işlevleri gibi, doğal kurallar uyarınca ruhunun da bilincinde değildir.»

(*Revolt*, s. 94.)

2 — TOPLUMSAL GEREKLİLİK İLE CİNSEL GERÇEKLİK

Gençlerin cinsel yaşamıyla ilgili üç sorunun açıklığa kavuşturulması gerekir :

¹ *The Revolt of modern youth* (Çağdaş Gençliğin Başkaldırısı) Yargıç Ben B. Lindsay ve Wainwright Evans, New York, Boni ve Liveright, 1925. Biz bu yapıtı «*Revolt*» adıyla anacağız.

1. Buyurgan toplum gencin önüne hangi gerekliliklerle çıkmaktadır, bunların nedenleri nelerdir?

2. Gencin on dörtle on sekiz yaşlar arasındaki cinsel yaşamının gerçek yüzü nedir?

3. a) Kendi kendini doyurmanın, b) sıkı perhizin, c) gençlerin cinsel ilişkilerinin sonuçları konusunda kesin bilgilerimiz nelerdir?

Gerici toplum, cinsel yaşam için «ahlâki kurallar» öne sürerek gençten evlilik öncesinde mutlak perhiz istemektedir; gerek cinsel ilişkiyi, gerekse kendi kendini doyurmayı tu kaka ilân etmektedir (burada birtakım toplumdan uzak yazarlardan değil, genel öğretisel havadan söz ediyoruz). Bilim, gerici öğretinin bilinçsiz olarak etkisinde kaldığı için, bu öğretiye sağlam bilimsel temeller sağlayacak savlar ortaya atmaktadır. Çoğu kez işi o kadar ileri götürmeyip insanın ünlü «ahlâki yapısı»na başvurmakla yetinmektedir. Bunu yaparken, kuramsal karşıtlarının karşısına çıkarmaktan geri durmadığı kendi görüş açısını unutmaktadır: buna göre, bilimin töreye uygun görevi olguları yorumsuz aktarmak ve onların nedenlerini açıklamaktır. Bilim, toplumsal gereklilikleri ahlâki fikirlere sığınmanın dışında bir yoldan doğrulamak istediği zaman, nesnel açıdan çok daha tehlikeli bir yöntem kullanmakta, ahlâki görüşleri sözümona bilimsel savların ardına gizlemektedir. Böylece, ahlâklılık «bilimsel olarak» akla uygun kılınmaktadır.

İşte böyle uyduruk bir bilimsellikle *gençlerin cinsel içgüdülerine gem vurmalarının toplumsal ve zihinsel etkinliği* vazgeçilmez koşulu olduğu öne sürülmektedir. Bu önerme, Freud'un «yüceltme» adıyla bilinen kuramına dayanmaktadır: insanın toplumsal ve zihinsel verimliliğinin kaynağı, ilk ereğinden saptırılıp daha «yüce» amaca yöneltilen cinsel enerjidir. Bu kuram, cinsel doyumla cinsel enerjinin yüceltilmesi arasında mutlak bir çatışkırı varsayarak çok kötü yorumlanmıştır. Soruyu en somut biçimde ortaya koymak gerekir: *hangi* cinsel etkinlikle doyum, *hangi* cinsel güdüler yüceltilebilir, yüceltilmelidir?

En basit gözlem bile perhizin toplumsal ilerlemeye gerekli olduğu kanıtını yıkmaya yeter. Gençlerin cinsel etkinliğinin çalışmalarını azaltacağı öne sürülüyor. İyi ama bütün gençler kendi kendilerini doyurmakta — ve cinsel bilimciler bu konuda görüş birliğindedirler: bu da öne sürülen kanıtı silip süpürmeye yetmektedir; çünkü, kendi kendini doyurmanın değil de, cinsel ilişkinin çalışmaya aykırı olduğu savunulamaz. Kendi kendini doyurmayla cinsel ilişki arasında *temel* bir ayrım var mıdır? Yoksa, ruhsal çatışkılarla yüklü kendi kendini doyurma, düzenli bir cinsel yaşama göre çok daha fazla zararlıdır. Kanıt diye önümüze getirilen şeyin içler acısı karışıklığına bakın! Doyurucu cinsel yaşamla doyurucu olmayanı birbirinden ayıramadan bunların toplumsal yapıyla ve yüceltmeyle ilintilerini göremeyiz. Cinsel yaşam kuramındaki bu boşluğun nedeni nedir acaba? Çok açık: söz konusu boşluğu doldurmak, gerici düşünsel yapının taşlarının gümbür gümbür yıkılmasına yol açar.

Gençlerin cinsel perhizde yaşamalarını doğrulayan bu temel kanıtın değersizliği resmen kabul edilse, akıllarına birtakım tehlikeli düşünceler gelir, sağlığa ve toplumsal yaşama değil, ama buyurgan aileye ve zorlama evliliğe zarar verebilecek etkinliklere girebilirler. Şimdi biz, gençliğin perhizde yaşaması isteğiyle evlilik ahlâkı arasındaki bağı göstereceğiz.

Gencin cinsel yaşamının gerçek görünüşü nedir? Hiç kuşkusuz ahlâklılığın beklediği şey değil. Ne yazık ki elimizde iyi sayılamalar (istatistikler) yok; bununla birlikte, soruşturmalar, cinsel sağlık bakımevlerinde elde edilen deneyler, cinsel konulu toplantılar sırasında gençlere sorulan sorular, cinsel tutumbilim alanındaki genel araştırmalar kesin perhize, yani her türlü cinsel etkinlikten vazgeçmeye delikanhlarda hiçbir zaman rastlanmadığını göstermektedir; genç kızlardaysa, elimizdeki verilere güvenirsek, cinsel perhiz daha yaygındır. Şuna kuşku yok ki, *perhiz adını verebileceğimiz cinsel davranış öylesine enderdir ki, bu olguyu hiç hesaba katmayabiliriz.*

Gerçekte, bütün cinsel kılığlar iffet görünüşü altında uygulanmaktadır. Erkekler de, kadınlar da, yıllar boyu bilinçsizce kendilerini okşamışlardır: kadınlarda bunun en belirgin örneği, butların sıkıştırılmasıdır; her iki cinsin bisiklet ve motosiklete binmesi de bir kendini doyurma örneğidir; uyanırken kurulan cinsel düşler, kendi kendini doyurmanın eksiksiz ruhsal yanını, başka bir deyişle zararlı yanını oluşturlar; ama uyanık düş kuranlardan kendi kendilerini okşamayanlar iffetli olduklarını öne sürdüklerinde cinsel *doyum* açısından haklı, cinsel *uyarılma* açısından haksız olacaklardır.

a) *Emekçi gençlik*

İşçi örgütleri yöneticileriyle cinsel sorunları konuşmaya kalktınız mı, gençler müthiş utanıp sıkılırlar. Gençlerin kendi aralarında bile bu konuyu ciddi olarak tartışmayı göze alamamaları çok anlamlıdır. Buna karşılık, cinsellik kaba şakalar ve açık saçık konuşmalar biçiminde yaşamın her anında vardır; gençliğin genel havası baştan aşağı cinsellik kokar. Küfürlerin çoğu, her şeyi cinsel görünüş içersinde dile getirmeye yarar.

İşçi örgütlerince cinsel eğitim vermek üzere düzenlenen akşam toplantıları çok kez gençlerin perhizini pekiştirmekten başka işe yaramaz. Bu toplantılarda açık seçik bir cinsel siyaset önerene, sorunu en doğru biçimde ortaya koyana pek ender rastlanır. Soruna yaklaşma biçimi belirleyicidir: konuşmacının, her şeyden önce, hiçbir utanıp sıkılma ya da cinselliğe aykırı önyargı belirtisi göstermemesi gerekir, ikinci olarak, dolaysız konuşmalıdır; son olarak da, sorular yazılı sorulabilmelidir, çünkü deneyler göstermiştir ki, insanlar ancak o zaman bütün içtenlikleriyle konuya ve konuşmacıya ilgi duymaktadırlar; bu koşullarda, konuşmadan sonra, her gencin sorulacak şeyleri vardır.

Sözünü ettiğimiz sakıncalara karşın, köylü gençler on

üç, işçi gençlerse on beş yaşında sürekli cinsel ilişki kurmaya başlamaktadırlar.

Köylü gençler arasında, genç kız, bir dans salonunun kapısında oğlanın gelip kendisini dansa çağırmasını bekler; tensel haz düşkünlüğünün alabildiğine ortaya vurulduğu danstan sonra, delikanlı kızı çalılıklara götürür, orada sevişirler. Gebeliği önleme çareleri bilinmez, onun yerine *yarıda kesilen sevişme*'ye başvurulur, ya da çocuklar kocakarılarla aldırılır.

Kentlerdeki işçi gençlik gebeliği önleme yöntemlerini yeterince bilir, ama bu bilgisini pek az kullanır. Almanya ve Avusturya'da faşizm öncesi dönemde gençlik örgütleriyle siyasal partiler doğumun önlenmesi sorunuyla hiç mi hiç ilgilenmediler, hattâ buna karşıydılar.

Dolayısıyla, gençlerin ve siyasal örgütlerdeki ülkü savaşçılarının çoğu soruna kendileri el attı, bu konuda toplantı ve konuşmalar düzenlediler. Bu yolda karşılarına çıkan başlıca engel analarla babalardı. Siyasal örgütlere üye analarla babaların bile, çocuklarının, «öyle şeyler» konuşulan toplantılara gitmelerine engel olmaları son derece anlamlıdır. Gençlerarası toplantılarda, hattâ çocuklar on sekiz yaşında bile olsalar, salt dostça ilişkilerin kurulduğunu sezdikleri zaman da tepkileri aynıydı. Ancak, yaşantı, en sıkı kuralcı ana-babaların bile gençler elbirliğiyle kafa tutarlarsa tutumlarını değiştirdiklerini göstermektedir.

Gençlik örgütleri çoğu kez kıskançlık gösterileri ve sövgülü dövüşlerle yıkıldı. Sorumlu gençler arasında iki türe rastlanıyordu: harama el uzatmayanlar ile doğal kurallara uygun cinsel etkinlikte bulunanlar. Birincilerin, cinsel bir eş buldukları an, ülkü savaşçılıklarının tavsadığı görülüyordu. Hattâ, bir sürü genç, örgüte cinsel eş bulmak için giriyor, bulduğu an çekip gidiyordu.

Oğlanlarla kızlar, çoğu zaman, «önlerine fırsat çıkmadığı için», uzun süre cinsel ilişki kurmadan «arkadaşlık etmektedirler». Bunun başka bir nedeni de iç yasaklama, örneğin güçsüzlük korkusudur. Genç kızlarda cinsel ilişki

korkusu kişiliğin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir: oğlanlar sevişmek ister, kızları buna iteler, berikilerse her türlü cinsel oyuna izin verir, doğal kurallara uygun birleşmeye yanaşmazlar; dolayısıyla, her Tanrı'nın günü sinir nöbetleri, hüngür hüngür ağlamalar görülür.

Sinir bozuklukları, özellikle genç kızlar için, çok önemli bir sorun yaratır. Çünkü spor yapan gençlerde cinsel içgüdünün bilinçaltına itilmesi daha belirgindir ve spor çoğu zaman cinsel yaşamı kösteklemek için yapılır.

Çocuklar için açılan yaz kamplarıyla dinlenme yerlerinde de şu iki belirgin görüngüye rastlanır: bir yanda geniş bir cinsel özgürlük, öte yandaysa, çoğunlukla bütün topluluğun altını üstüne getiren patlamalara yol açan çatışkılar.

Kızlar, çoğunlukla, erkek arkadaşlarını ya da herhangi bir erkeği acı acı arzuladıklarını, ama ne yazık ki, sevişme anı gelip çatığında, dayatıcı olduklarını gördüklerini söylerler. Düşsel yaşamdan gerçek cinsel etkinliğe geçememektedirler.

Oğlanlar ya tek başlarına, ya da topluca, düzenli olarak kendi kendilerini doyururlar; bu iş toplu yapıldığı zaman, arasıra toplu çılgınlıklara yol açar. Kendi kendini doyurma erkeklerde kızlardakinden daha yaygındır.

Dans ve benzeri toplu eğlenceler, gevşemeye yol açmaksızın, cinsel gerilimi artırmaktadır.

Cinsel ilişki kurmaya karar vererek sorunlarını çözen gençler yer yokluğundan yakınır. Yazın kırlarda sevişirler, kışınsa, yer bulup biraraya gelememek en büyük dertleridir. Otele gidecek paraları yoktur; bir gencin tek başına oda tutması kırk yılda bir görülen şeydir; üstüne üstlük, analar babalar gençlerin evde buluşmalarına karşı çıkarlar. Bu da çok ciddi çatışkilara, cinsel ilişkinin (koridor, köşe bucak gibi) sağlığa aykırı yerlerde kurulmasına neden olur.

En büyük güçlük, genç emekçilerin yaşadıkları ortamın baştan aşağı cinsel gerilimle dolu oluşuna karşılık.

gençlerin çoğunun hem sevisel açıdan kafalarını bin bir yasakla doldurmuş, hem de maddi açıdan bir çıkış yolu bulamayacak kadar çok kösteklenmiş olmalarından gelir. Analar babalar, parti yöneticileri ve toplumsal öğretinin tümü gençlere karşıdır, oysa görece de olsa toplumsallaştırılmış yaşamları onları geleneksel cinsel engelleri aşmaya itelemektedir.

Yakın ilişki kurduğum bir bölük Berlinli genç emekçi bize bu konuda bir yığın örnek sağlayabilir. Sayıları altmışa yakın, yaşları on dörtle on sekiz arasındaydı, oğlanlar çoğunlukta idi. Bu gençler arasında da cinselliğin büyük önemi vardı, özellikle cinsel ilişkileri, kimi zaman da kendi kendini doyurmayı içeren şakalar biçiminde dışa vurmaktaydı. Oğlanın birini bir kızla «giderken» gördüler mi, alay ediyorlardı. Sözünü ettiğim gençlerin çoğu cinsel ilişki kurmuştu ve sık sık eş değiştiriyordu. Cinsel ilişki ciddiye alınmıyordu ve yumruklaşmaya dönüşen bazı kıskançlık nöbetlerinin dışında, önemli bir çatışkı yoktu. Hiçbir zaman aşırılığa kaçılmıyor, toplu «yiyip içip sevişme şölenleri» yapılmıyordu. Sevişmeler çoğunlukla gece, kimi zaman da gündüz gezintileri sırasında oluyordu; bir kızla bir oğlan birara «ortadan yokoldu» mu, kimsecikler kaygılanmıyordu. Kendi kendini doyurmaktan ya da eşcinsellikten pek az söz ediliyordu. Ama oğlanlar —kızlara oranla— gönül serüvenlerini daha çok anlatıyorlardı. Bu gençler topluluğunda sorumluluk yüklenmiş kızlardan birine cinsel yaşamın neden ciddiye alınmadığını, niçin bu konuyla dalga geçildiğini sorduğumda şu karşılığı vermişti: «Başka nasıl olabilir ki? Aldığımız eğitim bütün bunların kötü olduğunu öğretiyor; oysa insan her şeye karşın bu konuyu konuşmak istiyor, o zaman işi şakaya boğuyoruz.»

Diyafram pek az bilinip kullanılıyordu. Gebe kalmayı önlemekteki en yaygın yöntem tam boşalırken geri çekilme ya da erkeğe koruyucu takmaktı. Ancak, bu koruyucu da, o günün parasıyla bir servete (30 - 50 feniğe) mal oluyordu.

Parti çalışmaları, cinsel çatışkılarla sık sık bozuluyordu. Zaman zaman gençleri partiye kız ya da erkek arkadaşlarıyla bir arada bulunmak için girmekle suçluyorlardı; hele kızlara, erkek arkadaşları örgüt üyesi olduğu için göz yumuluyordu. Yönetici kızlardan biri, bunun nedeninin, gençlerin cinsel yaşamları konusunda kesin bir düşünceye sahip bulunmayışları olduğunu söylüyordu; cinsel yaşamı bilinçaltına itmek çok daha kötü sonuçlar doğurur, diyordu bu yönetici hanım, en iyisi eğitimi değiştirmek, bu sorunları açıkça ve ciddi olarak ele almaktır; o zaman gençlerin kafasını daha az uğraştırırlar. Kışın, diyordu genç kadın, sevişilecek yer eksikliği gençler için ciddi bir sorun ve acı kaynağı oluyor.

Ben ancak Avusturya ve Alman işçi gençlik örgütlerini yakından tanıyorum. Ama yıllar boyu edindiğim görüşü ve deney durumun hemen her yerde böylesine umutsuz, sağlığa zararlı, toplumsal sorumluluğun gelişmesine aykırı olduğunu söylememe izin veriyor. 1934'te, ulusal-toplumcu hükümet iki ayrı cinsten gençlerin geceleri birlikte sokağa çıkmalarını, uzun süre yan yana kalmalarını yasakladı. Hiç kimse bu saçma yasağa karşı çıkmayı, gençliğin çıkarını kurtarmayı göze alamadı.

İngiltere, Macaristan, Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerden gelen durum bildirilerinin de doğruladığı üzere, bütün tutucu ülkelerdeki cinsel yaşam koşullarının acıklılığı konusunda en küçük bir kuşku yok.

Gençliğin çektiği en büyük yoksulluk, ruhsal açıdan hazır olsalar bile onları cinsel ilişki kuramaz hale getiren, küçük kentlerle kasabaları dolduran evde kalmış kızlarla kadınlı erkekli doyumsuzlar alayının gizli dedikodularından gelmektedir. Kişilerin sonu gelmez can sıkıntısı, görülmemiş bir şehvet merakına ve kötülüğe yol açmakta, bu da sayısız gencin kendini öldürmesine neden olmaktadır. Gençliğin önümüze serdiği görünüm içler acısıdır. Malmö'de sürgünde yaşadığım yıllarda, şöyle bir bakıp geçmenin ötesinde ilgilendim bu görünümle. Kent gençliği, her akşam, 8'le 11 arasında, ana caddeyi arşınıyordu.

Oğlanlarla kızlar, üçer dörder kişilik kümeler halinde, ayrı ayrı geziniyorlardı. Oğlanlar kızlara takılıyor, hem heyecanlı, hem sıkılğan gözüküyorlardı; kızlar, kendi aralarında, alık alık gülüşüyorlardı. Zaman zaman, koridorların birinde ufak bir kaçamak yapıyordu. Uygarlık mı dediniz? Can sıkıntısıyla cinsel kokuşma ulusal-toylumcu mızıkla takımıyla bulunduğu an, faşist dünya görüşü için, uçup giden bir kafa ürünü kabarcığıdır uygarlık. Ancak, bu durumu düzeltmeye girişecek örgüt yoktur şu anda yeryüzünde.

b) *Kentsoylu gençlik*

Şimdi, Lindsay'ın Amerikan kentsoylu gençliği konusundaki sözlerine kulak verelim. Okullarda cinsel yaşamın boygöstermesi, yetkililerin işe el atmasına yol açacak görünüşler almış.

«Aynı biçimde, diye yazıyor Lindsay, üst düzeyli *Phillips Academy* —ki yalnız erkek çocukları eğitir—, getirdiği başıbozukluktan ötürü, okulda dansı yasaklamak zorunda kaldı. Bu olay da basına geniş biçimde yansıdı. Phillips Academy'nin başkanı Alfred E. Stearns, *Boston Globe*'daki yazısında, geçende alınan kararlar arasında, aşağıdaki görevlerle yükümlü, öğretmen ve öğrencilerden oluşan kurulların kurulmasının da bulunduğunu açıklıyordu :

1. Düzeni sağlamak, yakışık almaz biçimde danseden çiftleri uyarmak, hattâ oyun yerinden çıkarmak.

2. Kişiliği insana güven vermeyen kızların toplantılara katılmasını önlemek.

3. Her iki cinse de, dans salonunda ya da dışarda içkiyi yasaklamak.

4. Hafifçe sarhoş olanların bile salona girmelerini önlemek ya da dışarı atmak.

5. Aşırı ve edepsiz kılıkları, içkiyi, açık saçık konuşmaları önlemek üzere kızların vestiyerini denetlemek.

6. Dansa çağrılan kızların yanında bir büyüğün bulun-

masına dikkat etmek; dans sırasında arabayla 'kaçamak' yapılmasını yasaklamak.

7. Otomobille gelenlerin arabalarını dans salonu yakınına bırakmamalarına dikkat etmek.

8. Salonun dışında, danstan başka kümelenmeleri önlemek.

9. Genç kızların danstan sonra hemen odalarına dönmelerine göz kulak olmak.

«Öğrencilerinin niteliği yönünden en iyi okullarımızdan birinin ne durumda bulunduğunu çok iyi anlattığı için yasaklar listesini olduğu gibi aktardım.

«Bu okul, öncelikle Doğu bölgesinin en iyi gelenek ve eğitimle yetiştirilmiş, son derece varlıklı ve bilgili ailelerin çocuklarını almaktadır.»

(Revolt, s. 52)

Bu işin «Doğu bölgesinin en varlıklı ve bilgili ailelerinin» çocuklarının başına gelmesine şaşacak, bundan ötürü hop oturup hop kalkacak yerde, söz konusu sonucun dış dünyadaki katı ilkeciliğe ve cinselliğe düşman eğitime karşın doğduğunu anlamak gerekir; çünkü sıralanan şeyler ancak dış görünüşleriyle aykırıdırlar cinsel yaşama düşman ahlâka.

Burada bizi ilgilendiren, ahlâki zorunluluklara karşın, bastırılan cinsel etkinliğin su yüzüne çıkması değil; bu ister istemez olur. Biz, *cinsel ahlâkın cinsel etkinlik biçimleri üzerindeki etkisi*yle ilgileniyoruz. Bu biçimlerin ahlâki gerekliliğe de, cinsel tutumbilime de uymadıklarını hemen göreceğiz: söz konusu etkinlikler, ne birine ne de ötekine tam anlamıyla karşılık verebilen bir orta yoldurlar.

«Sözünü ettiğimiz öğrencilerin dediklerinden çıkan ilk sonuç, diyor Lindsay, gençlerin % 90'ının, dans sırasında birbirlerini öpüp okşadıklarını, arabayla uzun uzun dolaşıp seviştiklerini ortaya koymuştur. Bu, her kızın önüne gelen oğlana kendisini öptürüp okşattığını göstermez, ama içlerinden biriyle öpüşüp *koklaşmaktadır* işte. Geri kalan % 10'sa, gençliğimizin en önde gelen temsilcilerini doğal

içgüdülerini bu türlü eğlencelerle gidermeye iten toplumsal gereksinimle bedensel enerjiden yoksundur. Başka bir deyişle, birincileri çatışkıya düşüren şey, daha akıllıca kullanılması çok daha iyi olacak olan bir güç ve canlılık fazlalığıdır.

«Verdiğim yüzdelerde hemen herkes görüş birliğindedir; eğer bu oran doğruysa, gençlerin, cinsel deneyin bu kadarına toplumun göz yumduğu sonucuna vardıkları ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, gençlerin büyük bir bölümü, bu aldatıcı sevişme biçiminin belli sınırlarını aşmadan, birbirlerini öpüp okşamaktadır.

«Kızların kimisi gezip dolaştıkları delikanlılardan bunları beklemekte, bu zararsız oyunlar konusunda en az oğlanlar kadar girişken davranmaktadırlar.

«Son derece güzel ve canlı bir kızın, yeterince girişken olmadığı için oğlanlardan biriyle gezmekten vazgeçtiğini anlatıp, arkasından da, 'insanı adam gibi sevmesini bilmiyordu' diye belirttiğini anımsıyorum.

«Bugün bütün delikanlılar yapıyor mu bu işi? diye sormuştum.

«'Elbette,' demişti, 'yoksa, doğal ölçülere aykırı bir yanları var demektir'» (s. 56).

Lindsay, «güç ve canlılık fazlalığı»ndan söz ederken, bu yoğun canlılık bir bakıma gençlikte çok daha fazla olduğu, öte yandan da kılısal cinsel etkinlikte çeliştiği için, haklıdır. Yazarın ağzından, gençlerin öpüşme ve birbirini okşamayı, yani en basit cinsel etkinlikleri toplumca «kabul edilebilir» saydıklarını işitiyoruz; ama beri yandan, «bazı belli sınırları da aşmamaları» gerekmektedir. Bunu daha açık bir dille anlatabiliriz: gençler cinsel arzuları kışkırtan bütün eylemlere girişebilmekte, ama hemen hepsi cinsel edimden kaçınmaktadır. Aşıl sevişmenin dışında kalan her şeyi neden rahatça yapıyorlar acaba; Resmi ahlâkın cinsel ilişkiyi en kötü etkinlik saydığını biliyorsak, bu soruya vereceğimiz karşılık açıktır. Delikanlı, sevgilisini okşayarak birtakım baskılardan kurtulduğunu göstermekte; onunla yatmaktan kaçınaraksa, tutucu ahlâka bo-

yuneğdiğini kanıtlamaktadır. Burada, kızların «evlenebilirliği»ni de hesaba katmak gerekir, çünkü el değmemişlik evlilik için her zaman iyi bir kozdur.

Bununla birlikte, Lindsay'in de belirttiği gibi :

«İşe öpüşüp koklaşmakla başlayanların en az % 50'si o noktada kalmamakta, kendi aralarında sözleşmeler açısından bakıldığı zaman bile son derece uygunsuz kaçan aşırılıklara varmaktadır» (s. 59).

Gençlerin ancak % 15'i işi yatmaya vardırmaktadır. Lindsay, 1920 - 1921 yıllarında, cinsel suç işlemiş, yaşları on dörtle on sekiz arasında, 769 genç kız yargılamış; çalıştığı yargı kurulunun yetisi o kadar zayıf olmasaydı, bu sayı epey artardı. Lindsay'e göre, oğlanların % 90'ı okulu bitirmeden, yani on sekiz yaşından önce cinsel deney geçirmektedir. Kızlar, çekingenliklerinin bir bölümünü kaldırıp atmıştır.

«Geçenlerde konuştuğum bir orta okul öğrencisi, yarısı hâlâ okula giden, kendi yaştı on beş kızla cinsel ilişkisi kurduğunu açıkladı. Delikanlı bu kızları 'kolay elde edilebilen' kadınlarla yosmalara yeğlemişti. Bu itirafı doğrulayabildim, sözünü ettiği kızların hemen hepsiyle konuştum, hepsinin orta halli, iyi aile kızları olduklarını gördüm. Delikanlı, kızların her biriyle ancak bir kez ilişkisi kurmuştu. Kızların birkaç tanesi ayrık tutulursa, geri kalanlar kızlı-erkekli sevişme oyunlarına katılmamıştı ve pek çoğunun sonradan doğru yola döndüklerini sanıyorum.

«Denver'de bir 'kapalı evler' mahallesi bulunsaydı, söz konusu genç kızlar böyle deneylerden kurtulacak, ama ne delikanlı, ne de herkes gibi kurtarılmayı hak eden yosmalar kurtulabilecekti.

«Bence, genelevlerin kaldırılmasından bu yana, eskisine oranla çok daha fazla 'iyi aile' kızı cinsel deneylere girmişti. Ancak, ne gariptir ki, 'adını lekeleyen' ya da 'kötü yola düşen' kız sayısı yine de azdır» (s. 70).

Lindsay, burada, belki de farkında olmadan fahişeliğin temel gizini ve cinsel bunalımın zorla insanlara bul-

durduğu çözümü ortaya koyuyor: *dişi gençliğin cinsel yaşama girişiyle fahişeliğin sona ermesi.*

«Genç kızların bu etkin ve girişken tutumu son yıllarda epey yaygınlaştı; kırk yılda bir rastlanır olmaktan çıktı. Üstüne üstlük, gittikçe daha az gizleniyor. Bunun nedeni, iktisadi ve toplumsal durumların söz konusu genç kızları erkeğe eşit kılmasıdır. Kızların çoğunun para durumu, okulu bıraktıktan sonra gezip dolaştıkları oğlanlarından iyi. Dolayısıyla, bir sürü delikanlı, yaptığı seçme sırasında, kibirli genç kız tarafından sıkı bir sınava sokulmaktadır» (s. 121).

«Elimde, ortaya çıkan bir cinsel suça karşılık, birçoğunun gizli kaldığını gösteren rakamlar var. Örneğin, —hepsi okula gitmemekle birlikte— okuma çağında, delikanlılarla cinsel yaşantıları olmuş 495 kızın ancak 25 tanesi gebe kalmıştır; başka bir deyişle % 5'i, yirmide biri. Öbürleri, kimisi talih sonucu, kimisiyse az çok etkili korunma çarelerini bildikleri için (bu arada şunu da belirtiyim ki, bu çareleri sanıldığından daha çok bildiklerini gördüm) gebelikten kurtulmuştu.

«Sözü şuraya getirmek istiyorum: bir kere, bu 500'e yakın genç kızın dörtte üçü, şu ya da bu nedenle, bana kendiliklerinden gelmiştir. Kimisi gebeydi, kimisi hasta, kimisi pişmanlık içersinde, kimisi de kendisine yol gösterilmesini istiyordu; ikinci olarak, hepsinin ortak yanı, bana gelmelerine yol açan dürtü, şöyle ya da böyle, birinden yardım görmek istemeleriydi. Bu gereksinim olmasa, gelmezlerdi. Yardım aramaya gelen her kıza karşılık, yardım beklemedikleri, kararlarını kendileri verdikleri için gelmeyen bir sürü genç —asıl büyük çoğunluk— vardı geride.

«Başka bir deyişle, iki yıldan az bir süre içersinde ele alınan bu 500 kız, iyi olanakları bulunmayanlar arasında, türlü toplumsal kökenli, küçük bir küme oluşturmaktaydı ve başları şu ya da bu biçimde derde girdi; ama ellerinde gerekli olanakları bulunmadığı halde önüne gelmeyenlerin sayısı mutlaka çok daha yüksekti. Gebe kaldığı

ya da hastalandığı için beni görmeye gelen bir kıza karşılık, ya bu işin sonuçlarından kurtulduğu, ya da durum ve koşullar kendi dertlerinin çaresine bakmaya izin verdiğinden tanıyamadığım bir sürü kız var sanıyorum. Örneğin, yüzlercesi çocuk düşürten kişilere başvurmakta; tahmin etmiyor, biliyorum öyle olduğunu» (s. 64).

Peki, Lindsay tutucu ahlâkın yüz karası gözlemlerinden ne sonuç çıkarıyor acaba?

«Bunun zor ve tehlikeli bir sorun olduğunu söylemem bile gereksiz. Sorunu hafiyelik ya da sıkı gözetim altında tutmayla değil, gençlerin kendilerinin onaylayacağı ve benimseyeceği gerçek iç denetim yasalarından oluşmuş ahlâki bir kuralla çözebiliriz ancak. Böyle bir kuralsa, yalnız, alabildiğine içten ve eksiksiz bir eğitim aracılığıyla özgür ve dolaysız bir biçimde yürürlüğe konabilir» (s. 59).

Nedir bu ahlâki kural? Bunu derken neyi düşünmektedir Lindsay? Nasıl gerçekleştirilir şu «gerçek iç denetimler?» Evin, okulun ve Kilise'nin gençliğin kafasına soktuğu bilinçaltına itmelerden daha «gerçek» şey mi olur? Doğa «ahlâki yasa» diye bir şey tanımadığına göre, çevreden gelenin dışında bir yasaklama yoktur. Ve bilmem kaç yüzyıldır gençliğe uygulanan cinsel baskının sonucu nedir? Lindsay'in anlattığından başkası değil.

Lindsay, çözülmesi olanaksız çelişkilere varıyor. Bir yandan, gençler arasında tutucu ahlâk anlayışının hapı yuttuğunu gösteren olgular saptıyor. Öte yandansa, hem de üstelik bu olgulardan yola çıkarak, çöküşünü kendi ağızıyla saptadığı, yarı yarıya onayladığı bu ahlâk anlayışının yeniden karşımıza çıkarılmasından başka bir anlama gelmeyen birtakım isteklerde bulunuyor.

Sözün kısası, Lindsay *zorlama tekeşli evlilik kuramından ve genç kızların el değmemiş olmaları arzusundan* kendisini kurtaramamakta ve şunları yazmaktadır:

«Birkaç yıl önce, on yedi yaşında bir kızın sorumluluğu bana verilmişti; tanışmamızdan beş yıl önce, bir sürü öğrenciyle ilişki kurmuştu. Kız ahlâksız mıydı? Kötü müydü acaba? Hepsi boş lâf bunların. Kız düpedüz bilgisizdi.

Benimle konuştuktan sonra her şey düzene girdi; Denver'in en iyi hanımlarından biri oldu. Hiçbir çapkın karşısına çıkma yiğitliğini gösteremedi ondan sonra. Son derece güzel, görür görmez farkedilecek kadar zekiydi, geçenlerde, sanırım bu niteliklerine lâayık bir erkekle evlendi» (s. 116).

Bütün bunlar, tutucu ahlâkın görüşünü yumuşatmaktan başka bir şey yapmadığını anlatıyor; *bu ahlâka karşı* çıkmıyor; bir sürü başarısızlığını saptadıktan sonra, tutucu ahlâkın şapa oturduğu ve kesinlikle çürüdüğü sonucuna varmıyor. Babalarımız olsa, kızın «ahlâksız, kötü» olduğunu söylerlerdi; Lindsay yalnızca «bilgisiz» olduğunu söylüyor. Bense kızın bilgisiz olduğundan kuşkuluyum; ne yaptığını çok iyi biliyordu; tutucu toplumdaki kural uyarınca, bütün kızlar gibi, ister istemez beylik evlilik limanına yanaştırdı gemisini. Böyle davranmakla, salt cinsel bilgi açısından ele alırsak, hiç de daha «bilgili» olmuyordu; tutucu cinsel törelere uymamanın ilerde başına neler getirebileceğini ona Lindsay «öğretiyordu».

Sizin anlayacağınız, Lindsay'in saptadıkları şunlar :

1. Toplumsal kurallar değişmektedir :

«Sözünü ettiğimiz olguların geçici bir çılgınlık, savaş sonrasında ortaya çıkan ve sona ermekte olan bir azgınlık nöbeti olduğunu öne sürmek sersemliktir. Durum artık herkesçe bilindiğinden, devekuşu gibi başını kuma gömmeye gittikçe yaygınlaşmakta; ancak bu ülkenin yetişkin insanları yüzeydeki görece dinginliğin altında hiçbir şey geçmediği anlamına geldiğini sanıyorlarsa, tatlı bir cennet çılgınlığı içersinde yaşıyorlar demektir. Gençlik, büyüklere karşı eskisinden daha kurnaz, daha akıllı, daha küçümseyici ve kendi yolunda yürümeye her zamankinden daha kararlı. Bu, söz konusu yolun ille de kötü olduğunu göstermez, gençlerimizin kendi elleriyle yıkımlarını hazırladıklarını da. Bu, yalnızca, toplumsal kuralları değiştirdiklerini anlatır; ve bana sorarsanız, eğer bizimle birlikte olmazsa, bizsiz yengiyeye ulaşacaklardır.»

(Revolt, s. 53.)

2. İktisadi engeller, özellikle kadınlar açısından, etkilerini yitirmektedir :

«Eskiden son derece güçlü olan dış zorunluluklar, iktisadi zorunluluklar bir daha geri gelmemecesine yokoluyor; *şimdi bütün iş, insanları doğru yola yöneltebilecek biricik kural olan iç ölçülülüğe ne zaman ve ne oranda yerlerini bırakacaklarını kestirebilmektedir*. Ben, bu sürecin gözü-müzün önünde gerçekleştiği inancındayım. Genç kuşağın bir porselen dükkânına kapatılmış kör gözlü boğa olduğuna inanmıyorum» (s. 54).

3. Günün gençliği, «o güne dek gelmiş geçmiş gençliklerin en sağlıklısı, doğal kurallara en uygunu»dur (s. 54).

4. Delikanlıların, genelevin yerine kendi çevrelerinden kızları koymaları çok daha ahlâklı, kesinlikle yeğlenecek bir şeydir.

«Çünkü eskiden, 'kapalı evli' mahallelerdeki düşmüş kızlarla gezip tozmalarına karşın, hiç aksatmadan gelerek bu evleri yaşatan delikanlılar yine de iyi birer yurttaş, koca ve baba olma talihine sahiptirler; yeryüzünde yaşayan kız yurttaşlarımız için durum aynı değildi. Yeni durum, genç kızlar arasında cinsel yaşantının yaygınlaşmasına karşın, 'genelev' dönemine kıyasla, kadın cinsi için eski düzenden daha az yıkıcı gözükmemektedir; çok daha sıkı koşullarıyla, korkunç cezalarıyla ve ikiyüzlü 'ahlâklılık' ilkesiyle kadınların canına okuyan eski düzenden. Yeni düzenin de birtakım düzeltmeler gerektirmediğini söylemiyorum elbet; yalnız, gerçek ahlâkın bunda daha çok rolü olduğunu söylüyorum; ve şom ağızlılar gücenmesin ama, toplum olarak hiç *gerilemedik*» (s. 72).

5. Bugünkü kızlar «erkeği tanımaktadır».

«Eskiden, 'iyi aile' kızı bu türlü girişimleri kendine hakaret sayardı. Bugünse, erkeğin arkadaşlık önerisini reddetse bile, hiç mi hiç alınmayacaktır. Bu konuda yeterince uyanmıştır, içtepisinin doğal yasalara uygun olduğunu bilecek kadar iyi tanımaktadır erkeği. Kızlarla oğlanlar arasındaki bu içtenliğin iyiye doğru bir ilerleme

olup olmadığını tartışacak değilim şimdi. Ancak, söz konusu içtenlik, gençlerin aka ak, karaya kara demekteki kararlılıklarının bir bölümüdür; biz büyüklerse, hoşumuza gitsin gitmesin, bunu göz önünde bulundurmak zorundayız» (s. 67).

6. «Tıpkı besine duyulan açlık gibi, cinsel etkinlik de yaşamla ilgili bir veridir. Besine açlık duyma gibi, ne yasalara uygun, ne aykırı, ne ahlâklı, ne de ahlâksızdır» (s. 127).

Lindsay, vardığı sonuçlarda gençliğin giriştiği cinsel devrimin *başarısızlığını* doğuran nedenlerle hiç uğraşmamakta, bunu ahlâki açıdan yargılamakla yetinmektedir:

«Gençlerin giriştiği cinsel devrim, eski kurallardan uzaklaşmakla, hiç kuşkusuz bir ilerlemeyi gerçekleştirmiştir, ama bu devrime katılan bireyler bir kölelikten kurtulup öbürüne tutsak oldular. Başiboşluk bir köleliktir çünkü: *özgürlük, gençlerimizin sandığının tersine, insan yasalarından daha zorlayıcı, kişiye daha çok şey yükleyen, güçlü yasalara kendi istemiyle uymaktır.* Elinde kendi ışığından başka kaynak bulunmayan gençlik, çoğu kez, bu ikisini birbirine karıştırır» (s. 102).

«Kişiye daha çok şey yükleyen» bu yasaların ardında tutucu toplumun baskı yollarıyla istekleri sırtıtmaktadır: zorlayıcı oluşları, gençliğin cinsel tutumbilime uygun yaşayabilmesine izin verecek toplumsal temelin eksikliğini, toplumun gençliği kölelik fabrikasının, yani buyurgan ailenin boyunduruğundan kurtulmaya bırakmamakta kararlı olduğunu göstermektedir. Ve tabii tutucu gençliğin elinde «kendi ışık kaynakları» bulunamaz, tutucu gençliğin kendisi buna izin vermez, çünkü o da yürürlükteki toplumsal düzene maddi açıdan bağlıdır, hem de cinsel yaşamındaki bütün güçlükleri doğuran bu düzen olduğu halde.

Şimdi kalkıp belki de kendi kendinize, iyi ama, Lindsay gibi gençliğin şaşırtıcı ve yürekli önderi olan biri neden gözlemlerinden çıkan zorunlu sonucu dile getirmiyor diye soracaksınız. Nasıl oluyor da, gençlik uğrunda giriştiği kavgayı köstekleyen ahlâki bir önyargıdan kurtara-

mıyor kendini? Başarısızlık kör kör parmağım gözüne ortada olduğu halde, tutucu toplumun çilecilik konusundaki uzlaşmaz tutumunu yakalarız belki şimdi. Lindsay, evlenmeden önce hareketli bir yaşam süren genç kızdan söz ederken şöyle diyor :

«Kız, düğünden sonra, sevgilisiyle 'günah içersinde' yaşamaya devam edebilir ve her şey tam bir düzen içinde olabilir. Peki, nereden geliyor gençlerin mantığı? *Bu ilişki onu gerçekten kirletiyor muydu, yoksa yalnızca toplumsal kuralları çiğnediği için mi suçluydu?* Bu ayırım son derece önemlidir. Evlenmeden bir erkekle düşüp kalktığı için kusurlu olduğunu kabul edebiliriz, ama kusur, ilkel kavimlik döneminden kalma bir boş inanla ele güne duyurduğumuz giz dolu 'leke'de değil, bir toplumsal sözleşmenin bozulmasındadır» (s. 118).

Demek ki, Lindsay genç kızın evlilik öncesi cinsel etkinliğinden ötürü değil, «toplumsal kuralları çiğnediği» için «lekелendiğine» inanıyor. Genç kızın evlilikten önce el değmemiş olarak kalması zorunluluğu bundan daha açıkça dile getirilemezdi: kız, evlilik öncesi ilişkilerinde «kusur» işlemiştir. Mutlak mıdır bu kusur? Yoo, hayır, *tutucu toplum, kuramsal ve iktisadi nedenlerden ötürü, zorlama evliliği ve onun öğretisini yıkmamak için, evlilik öncesi ilişkileri resmen kabul edemeyeceğinden kusurdur*. Nitekim, Lindsay'ın kendisi, başkaldıran genç Mary konusunda şunları söylüyor :

«Bununla birlikte, evliliğin tam bir başarısızlık olduğu, kaldırılıp ıskartaya çıkarılması, onun yerine Özgür Aşk'ın ya da başka bir toplumsal örneğin getirilmesi gerektiği sonucuna varamayız. Evlilik kurumu ne denli ek-sik gedik olursa olsun, *ondan vazgeçemeyiz*. Kurallarda yapacağımız akıllıca, sakınlı değişiklik oyunları mutlakla kurtarılmalıdır...» (s. 140).

Eh, kuşkuya yer yok: gençliğin cinsel özgürlüğü demek, evliliğin (zorlama evliliğin) yıkılması demektir; cinsel baskının amacı, gençleri bu evliliğe hazırlamaktır. Görüldüğü gibi, evliliğin «eğitsel» anlamı ve gençlerin «ah-

lâklılığı» konusunda çekilen söylevlerin hepsi, sonunda, dönüp dolaşıp buna indirgeniyor. Ve işte yine bu nedenle, *evlilik sorunu gençliğin cinsel yaşamı sorunundan ayrılamaz*. Bunlar, tutucu öğreti zincirinin iki halkasıdır. Onları birleştiren bağ azıcık gevşedi mi, gençlik çözümü olanaksız sorunlarla, çatışkılarla karşı karşıya kalmaktadır, çünkü cinsel sorun evlilik sorunundan ayrı çözüme bağlanamayacağı gibi, evlilik sorunu da kadının iktisadi özgürlüğüne kavuşması ile son derece güç eğitim ve iktisadi yaşam sorunlarından ayrı çözülemez.

Ancak, böyle sakınlı davranmasına karşın, Lindsay'i tam anlamıyla benzettiler. Yargıçlık görevinden oldu.

Bu satırlar, 1928 yazında, elinizdeki kitabın ilk basımının yayımlanmasından aşağı yukarı iki yıl önce yazıldı. Burada, evlilik ahlâkıyla gençliğin sıkı perhizde yaşaması zorunluluğu arasındaki toplumsal bağların incelenmesinin sonuçlarını dile getiriyordum. Bir yıl sonra, Moskova Cinsel Hastalıklar Enstitüsü hekimlerinden B. Baraş'ın bir yazısında, vardığım sonuçların sayılarla doğrulandığını görme talihine erdim («Moskovalı İşçilerin Cinsel Yaşamı», *Journal of Social Hygiene*, Mayıs 1926).

Bu yazıda, eşler arası bağlılıkla cinsel ilişkilerin başladığı yaş arasındaki ilintiye ilişkin sayılar veriyordu. Cinsel ilişki kurmaya on yedi yaşından önce başlayanların % 61,6'sı evlilikte eşini aldatıyordu; on yediyle yirmi bir yaşları arasında başlayanların % 47,6'sı eşine bağlı kalmıyor; yirmi bir yaşından sonra da iffetli kalanlarınsa yalnız % 17,2'si eşinden başka biriyle ilişki kuruyordu.

Şöyle diyor yazar :

«Cinsel ilişki ne kadar genç yaşta başlamışsa, evlilik dışında gelip geçici ilişki kurma eğilimi o denli büyük, eşine bağlılık o kadar az olmaktadır... Erken yaşta cinsel yaşama girenlerin ondan sonraki cinsel yaşamları düzensiz sürmektedir.»

Eğer gençliğin perhizde yaşama zorunluluğu toplumsal açıdan doğrudan doğruya evlilik kurumuyla, dolaylı yoldansa resmi cinsel düzeltimin bağlı bulunduğu iktisadi

çıkarlarla belirleniyorsa; üstüne üstlük, eldeki rakamlara göre *erken başlayan cinsel ilişkiler insanları evliliğe uymaz hale getiriyorsa* (evlilik derken, ömür boyu tek eşle sürdürülecek tutucu evlilikten söz ediyoruz), uçkuruna düğüm atarak yaşama zorunluluğunun anlamı, *bireyde onu zorlama evliliğe yatkın, kuzu gibi uslu bir yurttaş kılacak cinsel yapının yaratılmasıdır.*

İlerki sayfalarda bu cinsel yapıyı, onun gençler üzerindeki etkilerini ve evliliğe getirdiği çelişkileri inceleyeceğiz.

3 — GENÇLİĞİN CİNSEL YAŞAMI KONUSUNDA AHLÂKDIŞI HEKİMLİK GÖRÜŞLERİ

Gencin önünde üç olanak vardır: *sıkı perhiz, kendi kendini doyurma* (karşı cinsten gelen kıskırtmayla birleştirilen eşcinsel etkinlik bunun içindedir) ya da *cinsel ilişki*. Ama sorunu hangi açıdan ele aldığımızı açıkça bilmemiz gerekir. Bakış açısı da üçtür: ahlâki bakış açısı, cinsel düzenlilik kuramına uygun bakış açısı, toplumbilimsel bakış açısı. Ahlâk, ele alacağımız soruna yaklaştırmaya da, onu çözmeye de yaramaz. Sorun, somut olarak, bireysel cinsel yaşamın düzenliliğine ve toplumun üyelerinden beklediği çıkara bağlanır.

Buyurgan toplumun gençliğin cinsel yaşamının bastırılmasına büyük önem verdiğini gördük. Buyurgan evlilikle ailenin sürüp gidebilmesi de, köleliğe yatkın kişiliğin ayakta kalabilmesi de bu baskıyı zorunlu kılmaktadır. *Gerici* toplumla *insani* toplumu birbirine karıştıran gerici ahlâkçı, gençlik cinsel yaşamını «özgür kıldığı» an insanlığın tehlikeye düşeceğini sanır. Oysa sorun budur işte. Somut olarak, cinsel tutumbilimle çatışan toplumsal çıkarların ne olduğunu, başka bir deyişle, birinin çıkarlarını korumak için öbürününükileri harcamak gerekip gerekmediğini bilmek zorundayız. Sorunu gençliğin çıkarı açısından da ele alabilir, perhizin, kendi kendini doyurmanın

ve cinsel ilişkilerin ona ne gibi üstünlük ya da sakıncalar getirdiğini araştırabiliriz.

a) *Erginlik çağında sıkı perhiz*

Bu bölümde, *kesin* perhizin türlü görünüşlerini inceleyeceğiz, çünkü bunun dışında kalanlar, en geniş anlamıyla, kendi kendini doyurmaya girer.

On dört yaşına doğru, artan dokualtı etkinliğinin ve üreme organlarındaki olgunlaşmanın etkisiyle, cinsel yaşamın yoğun bir etkinliğe girdiğine kuşku yoktur. Cinsel gereksinim, *doğal kurallar uyarınca*, cinsel ilişkiye yönelir.

Bu koşullarda, bir yığın genç cinsel ilişkiyi *bilinçli olarak* arzulamıyorsa, bu, yanlış yere sanıldığı gibi, bedensel olgunluğa erememekten değil, böyle bir etkinliğin düşüncesini bile bilinçaltına iten *egitimin etkisi*'yledir. Her şeyi, buyurgan toplumla Kilise'nin dilediği gibi değil de, olduğu gibi görmek istiyorsak, bunu çok iyi anlamamız gerekir. Sözüünü ettiğimiz bilinçaltına itmeden kurtulmuş gençler, istedikleri şeyin cinsel ilişki olduğunu pek iyi bilmektedir. *Cinsel düşüncelerin, özellikle cinsel ilişki düşüncesinin bilinçaltına itilmesi, perhizin vazgeçilmez koşuludur.* Çoğu kez, cinsel edim düşüncesi bilinçaltına itilmediği halde, ya ruhsal yararından arıtmakta, ya da korku ve tiksinti düşünceleriyle öylesine iç içe girmektedir ki, kılğısal önemi kalmamaktadır. Ancak, sıkı perhizi gerçekleştirebilmek için daha fazlası gereklidir: *cinsel uyarılmanın bilinçaltına itilmesi.* Bu gerçekleştirilmişse, hiç değilse belli bir süre için dinginliğe kavuşulmuş demektir, ve genç hem kendi kendini doyurmanın dayanılmaz çatışkısından, hem de çevreyle arasında doğacak tehlikeli çatışmadan, kurtulur; ama genç cinsel ilişkiyi bilinçli, dolayısıyla karşı konmaz bir biçimde arzuluyorsa, çevresiyle çatışması kaçınılmazdır.

Erginliğin ilk belirtilerinden sonra, gençlerin çoğunun cinsel etkinlik karşısındaki tutumu değişir. On altı, on yedi yaşlarında cinsel yaşama çok daha fazla düşmandırlar.

Bu davranışın ruhsal çözümlemesi, *zevke ulaşma kavgasının yerini zevkten korkmaya bıraktığını* göstermektedir.

Gençler, bu yaşlarda, bir *zevk sıkıntısı*'na düşmüşlerdir. Bu zevk sıkıntısı ya da tatlı uyarılmalardan korkma, en yoğun biçimiyle iğdiş edilme korkusunda dile gelen cinsel etkinliklerinden ötürü cezalandırılma korkusundan çok ayrıdır. Cinsel etkinlik karşısında var gücüyle kendini savunmaya geçişin kökleri işte bu zevk sıkıntısındadır. Süreç şöyledir: sürekli yasaklama sonucu, cinsel uyarılmanın niteliği bile değişir; hekimlik deneylerimiz göstermiştir ki, zevkin bastırılması üreme organlarında tatsız, hattâ acı veren bir uyarılmanın doğmasına yol açmaktadır; böylece, tatlı uyarılma bir hoşnutsuzluk nedeni haline gelmekte, bu da genci cinsel yaşamını baskı altına almaya ya da onunla savaşılmaya itmektedir. Cinselbilim alanında azıcık görgüsü bulunan hekim, gençlerin cinsel organın dikilmesini engellediklerini bilir; engellerler, çünkü ardından doyum gelmiyorsa, dikilme insana dayanılmaz acılar çektiren bir şeydir. Kızlardaysa uyarılma korkusu daha belirgindir, çünkü onlarda cinsel uyarılma tehlikeyi dile getirir. Cinsel etkinlikten ötürü duyulan, köke-ni dışarda cezalandırılma korkusu, işte bu zevk sıkıntısı üzerinde kök salar. Böylece, gencin kendisi, cinsel yasakların savunucusu kesilir.

Doyumsuz cinsel uyarılmaya hiçbir zaman uzun süre dayanılamaz. İki çıkış yolu vardır: ya *bastırılma*, ya da *doyurulma*. Birincisi insanı hep dokusal ve ruhsal rahatsızlıklara, ikincisiyse, içinde yaşadığımız düzende, toplumsal çatışkilara götürür.

Perhiz, sağlığa zararlı ve tehlikelidir. Bastırılan cinsel enerji türlü yollardan dışarı uğrar. Ya kısa bir süre sonra bir sinir bozukluğu ortaya çıkar, ya da genç, işini büyük ölçüde aksatan, yarı tatlı, yarı acı cinsel kuruntulara kaptırır kendini. Cinsel uyarılmayla sinir bozuklukları arasındaki ilintiyi görmek istemeyenler perhizin zararlı olmadığını ya da hemen herkesçe uygulanabileceğini söyleyebilirler elbet: böyleleri için, gençlerin cinsel perhizde ya-

şadıklarını görmek, bu işin olabileceğini öne sürmeye yeter. Oysa gencin, sinir bozukluğu ya da benzeri güçlükler pahasına bu işi başarabildiği göz önüne alınmaz. Sinir hastalığının «sinirsel yapıya» ya da «güçlü olma istemi-ne» bağlı olduğu da söylenebilir tabii; böylece, gençliğin cinsel yaşamı ve toplumsal düzen sorunu daha başından yok sayılmış olur.

Şimdi, cinsel arzularını dizginleyerek yaşayan bütün gençlerin sinir bozukluğuna düşmediği söylenecektir. Doğrudur, ama bu, sinir hastalığının ilerde, birey «yasal» cinsel etkinliğin zorunluluklarıyla yüz yüze geldiği zaman ortaya çıkmasına engel olamaz. Cinsel tutumbilimle ilgili hekimlik deneylerimiz, en elverişsiz sonucun hiçbir zaman kendi kendilerini okşama yürekliliğini gösterememiş hastalarda görüldüğünü ortaya koymuştur. Böyleleri cinsel yaşamlarını o anda başarıyla bastırmış, cinsel işlevlerinin önünü almışlardır; toplumun onayıyla cinsel etkinliğe başlayabilecekleri yaşa gelince, cinsel aygıtları, pas tutmuş gibi, bir türlü işlemez. Bunları bilsek de gençlere söylemekten titizlikle kaçınırız; ondan sonra perhizi savunmamıza izin verecek hangi gerekçe kalırdı elimizde? Hattâ, cinsel yoksulluğa çözüm bulmak üzere, spordan bile yarıdım bekleyemezdik artık.

Kendi kendini doyurma sorunuyla ilgili sayısız tartışma sırasında, *cinsel enerjinin spora kaydırılması*'ndan söz edildiğini işittim. Buna, sporun cinsel gereksinimi hiçe indirgemekte müthiş bir yol olduğunu, öyle ki, bir sürü sporcunun sonradan cinsel yaşam diye bir şey tanımaz hale geldiklerini söyleyerek karşılık vermek zorunda kaldım. Çakı gibi sağlam pek çok sporcunun ciddi cinsel bozukluklar gösterdiğine tanık olmak epey şaşırtıcıdır. Spor alanındaki etkinlikleri belli oranda cinselliklerine karşıttı; ama cinsel enerjilerinin tümünü spora yatıramadıklarından, sonunda, bütün sonuçlarıyla birlikte bastırmaya başvurmak zorunda kalmışlardı. Sporun cinsel uyarılmayı azaltmaya yarayan bir yol olduğu doğrudur, ama gençli-

gın cinsel sorununu çözmekte, cinsel uyarılmayı kapı dışarı etmeye çalışan bütün çareler gibi, yetersizdir.

Bir insanın, doğacak sonuçları bilerek cinsel yaşamını öldürmek istemesine kimsecikler bir şey diyemez! Hiç kimseyi, doyumlu bir cinsel yaşama zorlamak niyetinde değiliz, biz yalnızca şunu diyoruz: bir kimse, sinir hastalığına tutulma, işini ve mutluluğunu köstekleme pahasına perhizde yaşamak istiyorsa, yaşasın! Ama öbür insanlar da, cinsel gereksinim ayraç içine alınamaz duruma geldiği andan sonra, düzenli ve doyurucu bir cinsel yaşama kavuşmayı deneyebilsinler! Bizim görevimiz, gençlerin cinsel perhizde yaşamasının, çocukluk döneminden kalma sapık etkinliklere dönmeye ve doğurduğu sinir bozuklukları aracılığıyla cinsel yaşamın körelmesine yol açtığını belirtmektir. Hastaların, otuz beş, kırk, elli, hattâ altmış yaşında, sinirleri bozulmuş, kezzaplaşmış, yapayalnız, yaşamaktan yorulmuş bir halde karşımıza gelip yardım istediklerini görmek son derece acıklıdır. Bu hastalar, genellikle, hiçbir zaman «aşırılıklara kaçmadıklarını», başka bir deyişle kendi kendilerini okşamaktan ve küçük yaşta cinsel ilişki kurmaktan kaçındıklarını söyleyerek övünmektedirler.

Cinsel perhizin tehlikeleri, başka alanlarda son derece uyanık yazarlarca bile çoğu kez hafife alınmaktadır, iki nedeni vardır bunun: bir kere, perhizle, çok sonraları ortaya çıkan cinsel bozukluk arasındaki ilintiyi bilmezler; ikinci olarak da, her Tanrı'nın günü bir sürü hastada sinir bozukluklarıyla cinsel perhiz arasındaki ilintiyi saptayan ruh hekiminin ya da cinsel sağlık uzmanının görüşünden yoksundurlar. Nitekim, Fritz Brupbacher, 1925'te, geri kalan yanları son derece güzel bir kitapçıkta şunları yazıyordu: «Bir sürü yayında cinsel perhizin zararlılığı ve yararsızlığı üzerinde boş lâflar edilmekte. Cinsel perhizi isteyen uygulasin; hiçbir zararı dokunmaz... Ne açıdan ele alırsak alalım, perhiz cinsel organ hastalığına yeğdir.» (*Kindersegen, Fruchtverhütung, Fruchtabrteibung*, s. 18.)

Brupbacher sonradan bu görüşünden vazgeçti. Uzun süren perhizin de, bilinçli cinsel arzusunun hemen hemen bütünüyle bastırıldığını gösteren bir hastalık belirtisi olduğunu hesaba katmamıştı. Cinsel perhiz, er geç sevisel yaşama zarar vermekte, işteki verimi düşürmektedir. *Deneyle saptanmış bir olgudur bu.* Gençlere perhizi salık vermek, özünde, günün birinde ortaya çıkacak sinir hastalığına, ya da hiç değilse yaşama sevincinin ve çalışmanın azalmasına yol açacak toprağı hazırlamaktır. Bu arada şunu da belirtelim ki, ruhsal yaşamın düzenliliği açısından, cinsel perhizin cinsel hastalığa yeğ olduğu epey su götürür. Gerçekten de, uygun bakım ve ilâçlarla cinsel organ hastalığından kurtulunabilir; buna karşılık insanın kişiliğindeki hastalıkları büsbütün geçirmek güçtür. Ayrıca elimizde, uzun süren cinsel perhizin doğurduğu kötülükleri yoketmeye yarayacak yeterli ruhsal ilâç yok. Cinsel organ hastalıklarının yarattığı tehlikeyi de küçümsemek gerekir elbet, ama genellikle, cinsel arzuların bilinçaltına itilmesini güçlendirmeye yarayan bir korkuluktur bu. Sözün kısası, cinsel perhizle üreme organı hastalıkları arasında seçme *yapılmaz*, çünkü yosmalarla değil de, iyi tanıdığımız ve sevdiğimiz eşlerle ilişki kurarak bu hastalıklardan korunabiliriz.

Gençlerin cinsel perhizi derken, on beşle on sekiz yaş arasındaki gençleri düşünüyoruz. Yaşadıkları günün kurlarına körü körüne uyanlar, perhizin «kemik uçları kaynayana dek», yani aşağı yukarı yirmi dört yaşına kadar sürmesini istiyorlar. Viyana'da yayımlanan *Morgen* gazetesinde gençlere akıl hocalığı yapan bir ruhbilimcinin, okurlar köşesinde sorulara verdiği karşılıklardan biri şöyle (18 Mart 1929)

«G. Sch. — Sorunuz, dirimbilimciler arasında sık sık tartışılan 'cinsel kılgi'nın başlangıcı sorununa değiniyor. Romalı yazar Tacitus, kadınlara yirmi dördünden önce yaklaşmayan eski Cermenleri över. *Bu hepimiz için kural olmalı aslında.* İnsan yaşamının en güçlü eğilimlerinden biri olan cinsel güdüye vaktinden önce uygulama izni ve-

rılmemelidir ve cinsel alanda *hakkınıza düşmeyen (!)* rahatlamayı sporda aramakla çok iyi ediyorsunuz. Sizden daha genç arkadaşlarınız başka türlü davranıyorsa, cinsel sağlık yasalarına *aykırı* hareket etmiş oluyorlar. Cinsel sağlık konusunun büyük yetkesi Prof. Dr. Max von Gruber öteden beri tutkuyla perhizi ve zararsızlığını savunmaktadır.»

Gruber'le eski Cermenleri anmak yeterli bir kanıt mıdır? Sözü edilen Gruber, cinsel perhizin zararsız olduğunu savunmakla kalmamış, dışarı atılmayan yumurtacığın vücut tarafından özümlemediğini, bedene protein kazandırdığını öne sürecek kadar ileri gitmiştir. Bense, protein almanın çok daha basit ve hoş bir yolunu biliyorum: et yemek.

Viyana'da, gençlere akıl hocalığı edenler arasında bir de papaz vardı. Genç kızlardan biri, kâğıda geçirip saklama özenini gösterdiği şu öğüdü almıştı papazdan :

«Söze başlarken, kendisine, danışma merkezinin adresini bir gazeteden öğrendiğimi ve sıfırı tüketmek üzere olduğumu söyledim. Dr. P. açık konuşmaya çağırdı beni.

«Erkek arkadaşım ile birbirimizi çok sevdiğimizi, bir süredir aramızdaki gerilimin arttığını, ne yapacağımı şaşırdığımı söyledim. Dinle avunmaya çalıştığımı, ama işe yaramadığını ekledim.

«Bunun üzerine, Dr. P. bana birtakım sorular sordu: yaşı kaçtı (yirmi iki), arkadaşımı kaç yıldır tanıyordum (dört yıl); o kaç yaşındaydı (yirmi dört). Ve soruma, sekiz dokuz yıldır arkadaşlık ettikleri halde birbirlerine el sürmemiş gençler tanıdığını söyleyerek karşılık verdi. El sürmemiş olmakla neyi anlatmak istediğini kesinlikle belirtmedi, ama iki gencin birbirlerini ölesiye sevdikleri halde cinsel arzular beslemeden kalabileceklerini ekledi.

«Nişanlımın tutumunu sordu. Onun da, doğal olarak, bu durumun sıkıntısını çektiğini ve onu böyle acı çeker görmeye dayanamayacağımı söyledim. Aile içindeki durumu sordu, o yandan bir yardım beklemediğimi bildirdim.

«Dr. P. annemle konuşmamı, olanaklar elverir elver-

mez evlenmemi öğütledi. Sonra, Kilise buyruklarının, o arada özellikle iffeti zorunlu kılan buyruğun çok derin anlamlar taşıdığını ekledi; gerçekten de, dedi, böyle bir ilişkinin sonunda bir çocuk dünyaya gelse kendisini sevecek aile bulamaz.

«Maddi açıdan evlenecek duruma gelene kadar yılların geçeceğini, o güne dek dayanacak gücü bulamayacağını söyleyince, Dr. P. bir yıl sonra olacakları değil, o günü düşünmemi ve sıkı durmamı salık verdi. Erkek arkadaşım la buluşup buluşmadığımı, bunu ailemin bilip bilmediğini sordu. Olumlu karşılık verince, tatsız durumların doğmasını ve ikimizin de acı çekmesini önlemek üzere, dostumla başbaşa kalmaktan kaçınmamı öğütledi.

«Dr. P., daha sonra beni bir daha yüreklendirdi, her şeyin benim güvenime ve gücüme bağlı olduğunu belirtti. En kısa zamanda evlenme öğüdünü yineledi, Tanrı sizi korusun! diyerek yanımdan ayrıldı.¹»

Üfürükçülere varana dek herkes cinsel akıl hocalığıyla uğraşır. Gündüzleri, durup dururken boşalan on yedi yaşında bir delikanlının, verdiğim bir konferanstan sonra bana iletilen reçetesi şöyle :

«Günde üç kez, güllaç içinde bir tutam cantiyane tozu yutun. Sonra, yarım litre sütle, otuz gram kenevir tozunu pişirin; günde üç dört kez, bir çorba kaşığı için. Ayrıca, iki günde bir, kalem kamışı eriyiğinde yirmi dakika oturun. Ayrıca, her akşam, şu karışımla belkemiğinizi bir güzel ovdurun: doksan gram öküzgözü ruhu; dörder gram lavanta ve nane ruhu; birer gram biberli nane ruhu ve kekik. Bütün bunlar iyice karıştırılmalı.»

İlaçlarının etkililiğine inansın inanmasın, cinsel perhizin hiçbir işe yaramayacağına akli yatsın yatmasın, genç-

---

¹ Tanrı'ya ve gerici ahlâka hizmet eden bu dinadamı, gençlere öğüt verecek birilerinin bulunması gerektiğini, bunlarınsa dinadamından başkası olamayacağını söyleyen bir «Toplumcu» tarafından savunuldu. Bu hoşgörü gerçekten duygulandırıcıdır; ama ne yazık ki, gençlerin yıkımına yol açmaktadır.

liğe akıl hocalığı eden kişinin güçsüzlüğünü dile getirmekten başka işe yaramaz böyle «reçeteler». Kendi kişisel yasaklamalarını hesaba katmasak bile, tutucu cinsel düzenin kör gözlü savunucusu, insanları buyurgan toplumun kölesi olmaya, evliliğe ayak uydurmaya hazırlayan öğretmendir.

Az sonra göreceğimiz gibi doğruyu öğrenmek akıl hocasının durumunu düzeltmemekte tam tersine kötüleştir-mektedir.

b) *Kendi kendini doyurma*

Kendi kendini doyurma, cinsel perhizin zararını pek az giderebilir. Cinsel yaşamın düzenliliğini, ancak çok ciddi suçluluk duygularını ve boşalma sırasındaki birtakım bozuklukları yanında getirmiyorsa, yani cinsel eşin yokluğu pek fazla duyulmuyorsa sağlayabilir. Sağlıklı kişilerin, erginlik çağının ilk fırtınalarını atlatmalarına yardım edebilir elbet. Yalnız, daha önceki cinsel gelişmeden ötürü, erginlik çağına pek zedelenmeden gelen genç sayısı az olduğundan, çok ender kişiler için böyle bir rol oynayabilir. Suçluluk duygularına kapılmadan kendi kendini doyurabilecek kadar eğitimin ahlâkçılığından kurtulmuş genç kırk yılda bir görülür. Genellikle, kendi kendini doyurma dürtüsüne az çok başarıyla direnirler. Bu içtepiyi bastıramazlarsa, kendi kendini doyurma, fışkırmanın tutulması gibi, çok ciddi yasaklama ve zararlı uygulamalarla sakatlanır. Elde edilecek en iyi sonuç, sinir bozukluğu olur. Kendi kendini doyurma içtepisini bastırabilirlerse, bu sefer de, o yolla kurtulmaya çalıştıkları perhize düşerler yeniden. Ama o zaman durum çok daha beterdir, çünkü cinsel uyarılma ve yanında getirdiği düşsel görüntüler perhizi dayanılmaz hale sokar. Bu gençlerin ancak birkaçı cinsel tutumbilime uygun çözümü, yani cinsel ilişkiyi bulabilir.

Yakın zamana dek, kendi kendini doyurma yaygın bir korkulu düştü. Ama son zamanlarda, cinsel perhiz zorla-

masının daha fazla sürdürülemeyeceği ve kendi kendini doyurmanın cinsel ilişkiden daha zararsız olduğu kabul edilince, kendini okşamayı son derece doğal ve zararsız sayma modası yayıldı. Bu, ancak bazı koşullar altında doğrudur. Kendi kendini doyurma hiç kuşkusuz perhizden iyidir. Ama zamanla insanı doyurmayan, tatsız bir şey haline gelir, çünkü sevicecek nesne yokluğu katlanılmaz bir durum alır; ondan sonra da, kendi kendini doyurma kişide tiksinti ve suçluluk duyguları yaratır. Cinsel uyarılma ile suçluluk duygularının ortaklaşa eyleminin yarattığı bu koşullarda, kendi kendini doyurma zorlanıma (*Zwang'a*) dönüşür. Ayrıca en iyi koşullarda bile, zamanla, düşsel etkinliği bir ara bırakılmış olan hastalıklı ve çocuksu yollara iter; buysa, hemen yeni bilinçaltına itmelerin doğmasını gerektirir. Bu durumda, kendi kendini doyurma süresinin uzamasıyla orantılı olarak, sinir hastalığı tehlikesi de artar.

Cinsel yaşama karşı, gençlerin çoğunun çekingen, yapay bir tutum takındıklarını saptarız. Canlı ve her şeye hazır olanlarsa, kendi kendini doyurmayla cinsel edim arasındaki eşiği şöyle ya da böyle geçebilmeyi başarmış gençlerdir. Kendi kendini doyurma, sonunda, gerçeklikle bağlantıyı zayıflatır; doyumun kolayca elde edilmesi, kişiye uygun bir eşin gönlünü çelme girişimine yatkınlığı yok eder.

Bütün bu dediklerimizden, gençlerin kendi kendilerini doyurmaları karşısındaki geleneksel tutumun değiştiği sonucunu çıkarabiliriz. Eskiden, gencin cinsel ilişki kurması olasılığının yarattığı umacı, *perhizin* zararsız, hattâ yararlı olduğu uydurmacasını doğurmuştu; yakın zamanlardaysa, *kendi kendini doyurma*'nın son derece zararsız doğal bir şey olduğu, erginlik dönemi sorununa çözüm getirdiği kandırmacasını yaratmıştır. Bu iki çözüm de, alabil-diğine dikenli bir sorunu daha ele almadan konudışı bırakmanın kurnazca biçimidir :

c) *Gençlerin cinsel ilişkileri*

Bu sorunu gerek ilkeler açısından, gerekse somut eğitim-bilimsel ve iktisadî görünüşleriyle yeniden ele almamız gerek. Şimdiye dek, yazılı çalışmalarda, arada sessiz bir anlaşıma varmış gibi, es geçilmiştir.

Gençliğin cinsel yaşamını sınırlayanın da, bunun sonucunda onu cinsel yoksulluğa düşürenin de, aile ve evlilik kurumu aracılığıyla dediğini yaptıran buyurgan toplumun çıkarları olduğunu gördük. Bu sınırlandırma, içinde yaşadığımız toplumsal dizgenin ayrılmaz parçasıdır; ortaya çıkan cinsel yoksulluğa, beklenmedik bir üstlük. Bu durumda, cinsel tutumbilime uygun bir çözümün şu toplumda gerçekleşemeyeceği açıktır. Gençlerimizin cinsel olgunluk evresine giriş koşullarını çözümlerken öyle olduğunu göreceğiz. Burada sınıflar arasındaki ayrımları bir yana bırakıp yalnız düşünsel havanın ve toplumsal kurumların eylemini inceleyeceğiz.

1. Genç, her şeyden önce, cinsel etkinliğe karşıt bir eğitimin kalıntıları olan bir sürü bilinçaltına itmeyi, ya sağı aşmak zorundadır. Cinsel yaşamı, genel olarak ele alındığında, ya bütünüyle bilinçaltına itilmiştir (bu özellikle kızlar için doğrudur), ya da bozulmuş, eşcinselliğe doğru yön değiştirmiştir. Demek ki genç, salt iç yapısı açısından, karşı cinsten biriyle ilişki kuramayacak durumdadır.

2. Cinsel olgunluğu aynı zamanda sinirsel etkenlerle de gemlenmiş olabilir. Ya da, çoğu kez görüldüğü üzere, ruhsal çocuksuluk, ana-baba karşısında çocuksu tutumlara saplanıp kalma, ruhsal olgunlukla bedensel olgunluk arasında uyumsuzluğa yol açmıştır.

3. İşçi sınıfının en yoksul kesiminde, gençler kimi zaman bedensel olarak da geri kalmıştır. Bu cinsel olgunluk döneminde hem ruhsal, hem bedensel az gelişmişliği doğurur.

4. Gençliğin cinsel yaşamı üstüne karabasan gibi çöken katı yasağa, bir de, toplumsal yardım yokluğunun di-

şında, sevişmeyi önleyecek türlü engeller eklenir. Örneğin :

a) Cinsel yaşam konusunda gençliğin *gerçek bir bilgiye kavuşturulmasına etkin olarak karşı çıkış*. «Cinsel eğitim» adıyla günün konusu haline gelen şey bir yarım-çare'dir; hattâ daha da kötüdür, çünkü mantık açısından tutarlı birtakım öncüllerden yola çıkmakta, ama sonuçlar zincirini izlemeye yanaşmamaktadır. On dört yaşındaki bir kıza aybaşı rahatsızlığının yapısı açıklanmakta, ama cinsel uyarılmanın titizlikle gizlenmektedir. Burada, daha önce söylediklerimizin, yani cinsel yaşamın salt bedensel açıdan açıklanmasının bir kandırmaca oluşunun doğrulandığını görüyoruz. Genç, kadından gelen yumurtacıkla erkekten gelen tohumun yeni bir canlı varlığın «gizemi»ni oluşturmak üzere nasıl birleştiklerini öğrenmeye pek o kadar meraklı değildir; buna karşılık, umutsuzca savaştığı cinsel uyarılmanın «gizleri»ne ateşli ve dirimsel bir ilgi duymaktadır. Ancak, gence cinsel ilişkiye bedensel açıdan hazır olduğu, bütün güçlüklerinin doyurulmamış cinsel yaşamından geldiği söylendiği an, onu sevişmekten alıkoymak için elimizde hangi mantıklı kanıtlar kalır? Doğruyu söyleyemedikçe de, «cinsel eğitim», gencin karşılaştığı güçlükleri artırmaktan başka bir işe yaramaz. Bu da, aslında, bizim toplumsal dizgeyle tam bir uyum içersindedir: gençlerin cinsel açıdan sakatlanması, çocuğun cinsel yaşamının sakatlanmasının mantıklı uzantısıdır.

b) *Konut ve gebeliğin önlenmesi* sorunları. Genel konut darlığından ötürü, emekçi sınıfının yetişkin insanları için bile rahatsız edilmeden buluşmak güçtür. Gençler içinse, bu sorun, korkunç bir yoksulluk kaynağıdır. Bizim düzeltimcilerin bu soruna hiç değinmemeleri son derece anlamlıdır. Gerçekten de, toplumun kendileriyle bu açıdan ilgilenmeyişinin nedenini soracak kadar yüzsüz bir gence ne karşılık verirlerdi sonra? Onların koridorlarda, otomobillerde, tahıl ambarlarında, duvarla çevrilmiş boş arsalarda, sürekli yakalanma korkusu içinde sevişmeleri-

nin kendilerine yüklediği sorumluluğu unutup, gençlere «sorumluluklar»ından dem vururlar.

Ya gebeliği önleme çareleri sorusuna ne karşılık vermeli? Yine birtakım yüzsüz gençler, tam bir çocuksulukla, toplumun kendilerine neden bu korunma yollarını *öğretmediğini* ya da kullanma aksaklığından doğan dertlerine çare bulmadığını sorabilirler insana.

Evlilik-dışı cinsel ilişkileri tanımayan, hattâ yetişkinlerin cinsel sağlığıyla bile ilgilenmeyen bir toplumda bu gibi sorulara ne karşılık ne de çözüm getirilemeyeceği açıktır.

Ayrıca şurası da açıktır ki, çocuklara yepyeni bir cinsel eğitim vermeden, konut ve gebeliği önleme araçları gibi sorunlar çözüme bağlanmadan, gençlere toplumun birkaç adım ilersine gitmelerini ve cinsel ilişki kurmalarını salık vermek tutarsız, hattâ tehlikeli olur. Böyle bir davranış, karşıt-savı olan cinsel perhizi savunmaktan daha az zarar getirmez.

Bize düşen, bugünkü durumun çelişkilerini ve bu çelişkileri şimdiki koşullarda çözüme bağlamanın olanaksızlığını göstermektir. Bunu iyi kötü yaptığımı umuyorum. Ancak, eğer şarlatan ya da tabansız değilsek, gençliğin cinsel yaşamını ilke olarak kabul etmek, onlara elimizden geldikince yardım etmek, özgürlüğe kavuşmaları için gerekeni yapmak görevimizdir. Okuyucu, bunun insana yüklediği ödevin genişliğini ve sorumlulukları kestirecektir sanırım.

Aynı zamanda, bugün ortalığı kırıp geçiren çekingenlikle cinsel eğitimin tutarsızlığını anlayacağını umarım. Bugünkü cinsel eğitimin başlıca niteliği şu: hep iş iştenden geçtikten sonra başlıyor, bir sürü gizle birlikte geliyor, işin özünü hep es geçiyor: cinsel zevk. Cinsel eğitime karşı çıkanlar, gerici görüşlerinde çok daha tutarlıdır. Doğruya ve bilimsel tutarlılığa karşı oldukları için savaşıyoruz onlarla, ama bir anlamda, öğretimlerinin bazı şeyleri değiştireceğine inanan şu düzeltimcilerden çok daha içtendir tutumları. Düzeltimcilerin gerçek ürünüyse, çözü-

mü karanlığa boğmak, toplumsal değişiklik gerektiğini insanlardan gizlemektir.

Ama bu, yukarda sözünü ettiğimiz rahip P. gibi davranmak gerektiği anlamına gelmez elbet. Özel durumlarda, cinselbilimci, kendisine danışan ve bu işe hazır olan gence, içinde bulunduğu toplumsal, ruhsal ve iktisadi durumu titizlikle inceledikten sonra, sevişmeyi yasaklamak şöyle dursun, öncelikle salık verecektir. Kişisel yardımla toplumsal düzeltimi birbirinden ayırmak gerekir.

Toplumsal açıdan, her şey eskisi gibi yürüyüp gidiyor: çocuklar tam bir keşiş gibi, gençler de kafa eğitiminin cinsel perhizi gerektirdiği, ya da kendi kendini doyurmanın insanın evlenene kadar sabretmesine izin verdiği düşüncesiyle yetiştiriliyor hâlâ.

Yaşamın günden güne artan kamulaştırılmasıyla cinselliği yadsıyan toplumsal hava arasındaki çelişki, buyurgan toplumda çözüme bağlanamayacak bir cinsel bunalıma sürükleyecektir elbet gençleri. Gençlik aileye bütünüyle bağlı kaldığı, pek az uyarılan genç kızlar besleyici kocayı beklemekle yetindiği, delikanlılar sıkı perhizde yaşadığı, kendi kendilerini doyurduğu ya da yosmalarla düşüp kalktığı sürece, sessizce çekilen acı, sinir hastalığı ya da cinsel kabalık vardı. Bugünkü koşullardaysa, dile gelmek isteyen cinsel gereksinimler hem eğitimin doğurduğu yasaklamalarla, hem de gerici toplumun direnmesiyle engellenmektedir. Bunların hiçbirisi cinsel yaşam düzeltimcilerinin tumturaklı söylevleriyle, «sporla ya da sağlıklı kitaplarla avunma», «katı yerde yatma» ve «etsiz beslenme» gibi çileci öğütlerle düzelmemiştir.

Ben, bugünkü gençliğin, örnekse, XX. yüzyıl başındaki gençlikten çok daha çetin günler yaşadığını öne sürüyorum. O zamanlar, cinsel arzuları tümüyle bilinçaltına iterek yaşanabiliyordu. Bugünse, gençliğin yaşam kaynakları kendilerine bazı yollar açmıştır, ama gençliğin elinde bu yollardan yararlanmalarına izin verecek ruhsal elverişlilik bulunmadığı gibi, toplumun desteğinden de yok-

sundurlar. Ancak, gençliğin giriştiği hareketi başka bir yöne çevirmek olanaksızdır artık.

Gençliğin düştüğü cinsel bunalım, buyurgan (otoriter) toplum düzeninin geçirdiği genel bunalımın bir yanıdır. Dolayısıyla, bu çerçevede çözülemez.

VII. BÖLÜM

ZORLAMA EVLİLİK VE SÜREKLİ CİNSEL İLİŞKİLER

*[«Evlilik» ve «aile» kavramları konusunda akılalmaz bir kargaşalık sürüp gitmektedir. Dolayısıyla, kişisel yaşamla ilgili öğütler istenen hekim, *biçimsel* evlilik kavramıyla burun buruna gelmektedir. İnsana öyle geliyor ki, cinsel yaşamdan korkan kişilerin bilinçaltı için, evlenme cüzdanı *cinsel ilişki kurabilme izninden başka bir şey değil*. Bu dediğim, özellikle, «savaş evlilikleri» adı verilen şeyde açıkça görülmekte: erkeğin savaşa gitmesinden önce sarılıp yatmayı denemek isteyen çiftler, resmi evlilik belgesi almak üzere belediyelere hücum etmektedirler. Derken, uzun yıllar birbirinden ayrı kalınca, eşlerini unutturlar... Gençseler, başka eşler bulacak, akli başında hiç kimse de bundan ötürü onları kınayamayacaktır. Ancak, salt biçimde kaldığı halde, nikah kişileri zorlamaya devam eder. Uzun süreli ve sonu nereye varacağı belirsiz bir ayrılıktan önce birbirlerini mutlu kılmaya çalışan gençler, birden kendilerini çıkılmaz bir ağda bulurlar. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde, bu «evlilikler»in doğurduğu yoksulluk konusunda bir sürü şey yazıldı. Ama hiç kimse sorunun dibine yani sevgi denemesinin yasallaştırılması gerekliliğine kadar götürmedi işi. Bununla birlik-

---

(*) Köşeli ayraç içindeki bölüm 1944 basımına eklenmiştir.

te, herkes biliyor ki: «Biz evlenmek istiyoruz,» lâfı, gerçekte: «Biz birbirimizi cinsel açıdan tanımak istiyoruz» anlamına gelmektedir.

Başka bir karışıklık ve yoksulluk kaynağı da, «evlilik» kavramının yasal (dinsel) içeriğiyle gerçek içeriği, yasa adamına anlattığı şeyle ruh hekimine anlattığı şey arasındaki çatışkından doğmaktadır. Yasa adamı için, evlilik resmi bir belgeyle iki ayrı cinsten insanın birleşmesidir; ruh hekimi içinse genellikle ana-baba olma arzusu-nu da yanında getiren, cinsel birliğe dayalı bir sevgi bağıdır. Ruh hekimi için, eşlerin elinde birtakım belgeler olduğu halde birlikte yaşamadıkları an, evlilik yoktur. *Evlenme işi (nikâhlanma) kendi başına evlilik değildir.* Ruh hekimine göre, ayrı cinsten iki birey birbirlerini sevdikleri, ilgilendikleri, birarada yaşadıkları ve bir yavru yaratarak bu birliği aileye dönüştürdükleri zaman evlilik söz konusudur. Ruh hekimi için, *ileride nüfus kütüğüne yazılıp yazılmayacağına bakmaksızın*, cinsel temelli, gerçek ve kılğısal (fiili) bir birliktir evlilik. Ruh hekimi için evlilik, *eşler tarafından* kararlaştırılan, girişilen ve yaşanan bir cinsel ilişkinin yetkililerce doğrulanmasıdır yalnızca; onun inancına göre, bir evliliği evlilik yapan yasa temsilcileri değil, eşlerdir.

İnsanın cinsel yapısı, zorlayıcı ahlâk anlayışının etkisiyle yozlaşmıştır; bu koşullarda evlenme erkeğin ilerde yapabileceği bir sorumsuzluğa karşı kadının korunmasıdır. Evlilik işte *bu ölçü*, ama *yalnız bu ölçü içersinde* bir işlevi yerine getirmektedir. Yasal işlemden geçmemiş *doğal* evliliklerin *gerçekliği*'ni herkes biliyor. Gerek Amerika Birleşik Devletleri'nde gerekse Fransa'da, İskandinav ülkelerinde ya da başka yerlerde, yasa içi değilse bile, «töre içi bir evlilik» vardır. Amerika'da devletlerin çoğu bu evliliği tanımaktadır; tanımadığı yerlerde, cinsel yaşamları suçluluk duygusuyla kösteklenmiş bir yığın insanın sandığı gibi, *kılğısal* evlilik yasaklanmış değildir; belgesiz *doğal* evliliği yasaklayan yasa yoktur.

Akla uygun akıl sağlığı açısından, sürekli cinsel iliş-

ki örneğinin biçimsel değil, gerçek evlilik olduğunu söylemek bile gereksizdir. Akla uygun akıl sağlığı bilimi, dışardan zorla benimsetilene değil, insanın *içinden gelen* sorumluluğa bakar; bu dış kökenli pekiştirmeyi, başlı başına bir erek değil, topluma aykırı eylemleri önlemeye yönelmiş bir çare sayar.

Ahlâki özerkliğin gelip yerleşmesi, coşkusal vebanın¹ bu alandaki etkilerine, yani coşkusal vebaya yakalanmış, şu son derece yüce ahlâklı toplumsal davranışı anlama, hele hele uygulama yetisinden yoksun kişilerin nikâhlı olmayan çiftlere çaldıkları karaya karşı amansız bir savaşa girişmeyi, hattâ sert yasalar çıkarmayı gerektirir; ahlâka aykırı, hastalıklı gizli hafiyelikle, zorlayıcı ahlâk anlayışı üzerine oturtulmuş evlilik yasalarının olanak verdiği mali sömürüyle; salt biçimde kalan, mutsuz evliliklerin bozulmasıyla ortaya çıkan şehvet düşkünlüğüyle; ilişkileri nefretle, ikiye bölmeyle dolu insanları «evli» saymaya devam etmenin saçmalığıyla kıyasıya savaşmak gerekir.

Bu alanda her şey karanlıktır, Augias'ın otuz yıl hiç temizlenmemiş inek ahırına benzeyen bu alana açıklık getirmek gereklidir. Her şeyden önce, sevisel ilişkilerin iktisadi çıkarlardan kesinlikle korunması gerekir, *çok sert yasalar, doğal ve dürüst sevisel ilişkilere ve bunlardan doğan çocuklara sürülen karayı şiddetle cezalandırmalı; suçluluk duygularının yok edilmesi ve dış zorlamaya dayanan ahlâk anlayışının yerine içten gelen sorumluluğun geçirilmesi için çaba harcanmalıdır.* Bütün bunların zamanı gelmiştir. Akıl sağlığı açısından yıkıcı ve modası geçmiş cinsel yasalardan iktisadi çıkar sağlayan çevrelerin dışında, her yerde, yasaların tepeden tırnağa düzeltilmesi gerektiği kabul edilmektedir.]

Evlilik, bugünkü biçimiyle, evlilik kurumunun genel

---

¹ Sinir hastası insanların, büyük topluluklar halindeki hastalıklı davranışlarına verilen ad. (*Kişilik Çözünmesi*, XII. Bl.)

tarihi içersindeki bir evredir yalnız; iktisadi çıkarlarla cinsel çıkarlar arasında sağlanmış uzlaştırmanın sonucudur. Birçok tutucu cinselibilimcinin çağrısına uyarak, bu cinsel çıkarların ömür boyu değişmeyecek bir eşle kurulacak cinsel ilişkilere ve üremeye indirgendliğini sanmamak gerekir. Evlilik sorununun iktisadi ve cinsel yanlarını ayrı ayrı inceleyeceğiz. Dolayısıyla, cinsel gereksinimler üzerine oturtulmuş ve sürebilecek ilişki biçimiyle, iktisadi çıkara, kadının ve çocukların toplumsal durumuna dayalı ilişki biçimini birbirinden ayıracağız.

Birinciye sürekli cinsel bağlanma, ikinciye (zorlamaya dayanan) evlilik adını vereceğiz.

1 — SÜREKLİ CİNSEL BAĞLILIK

Sürekli cinsel ilişkinin temel koşulları, kadının iktisadi bağımsızlığı, çocukların toplum tarafından eğitilmesi, iktisadi çıkarların işe karışmamasıdır. Böyle bir ilişki, zaman zaman, salt tensel ilişkilerle yarışmak zorunda kalacaktır. Cinsel tutumbilim açısından, geçici ilişkinin sürekliye oranla birtakım sakıncaları vardır; bu sakıncaları bizim toplumda incelemek son derece kolaydır. Çünkü, başka hiçbir toplumda hoş görülme-yen ilişkiler, içinde bulunduğumuz şu tekeşlilik öğretisinin egemen olduğu çağdaki kadar yaygınlaşmamıştır; üstüne üstlük, bu karman çorman ilişkiler coşkusal temelden yoksundur ve iktisadi çıkara dayalı oluşlarından ötürü, cinsel düzenlilik açısından beş para etmezler.

En aşırı biçimiyle bir saatlik ya da bir gecelik ilişkiye indirgenen geçici ilişki, sürekli bağlılıktan, sevişilen eşe sevgi gösterilmeyişle ayrılır. Eşe gösterilen sevgi birkaç gerekçeye bağlı olabilir :

1. *Birlikte geçirilen tensel deneylerin doğurduğu bir cinsel bağlanma.* Bu, özünde, geçmişte tadılan zevkin yattığı cinsel gönül borcu ile gelecekte tadılacak zevkin sonucu olan (ve hastalıklı bağlanmayla karıştırılmaması ge-

reken) cinsel *bağlanma*'dır. Bu iki etken, doğal sevgi ilişkisinin temelini oluşturur.

2. *Bilinçaltına itilmiş bir nefretin etkisiyle eşe bağlanma, yani tepkisel sevgi.* İlerde, zorlama evlilikten söz ederken bu konuya değineceğiz. Böyle bir bağlanma, cinsel doyumunu tümünden yok eder.

3. *Tensel doyumsuzluğun doğurduğu bağlanma.* Bu, duyuşsal bir bilinçaltına itmeyle belli bir cinsel doyum bekleyiştten oluşur ve eşin olduğundan daha değerli görülmesiyle dışa vurur. Kolayca nefrete dönüşebilir.

Bir cinsel ilişkinin uzun süre sevgiden yoksun kalması, duyuşsal zevki azaltır, onunla birlikte cinsel doyum da azalır. Ama bütün bunlar, belli bir yaştan sonra, erginlik çağının fırtınaları atlatıldığı ve cinsel coşkularda belli bir dengeye varıldığı zaman söz konusudur. *Duyuşsal zevklere düşkünlük hastalıklı bir biçimde bilinçaltına itilmemişse, sevgisel elverişlilik ancak cinsel gereksinimler yeterli ölçüde doyurulmuşsa gerçekleşebilir.* Sevgisel elverişlilikler, anneyi canlandıran en kusursuz dişi ülküsü ardında koşan gençlerin düzmece ve çocuksu sevecenliğiyle karıştırılmamalıdır; böyleleri, aynı zamanda, suçluluk duygularıyla duyuşsal zevklere düşkünlüklerini bastırırlar. Gençliğimizin bazı katmanlarında görülen gevşek, kısa süreli cinsel bağlılıklar, bence, gençlik çağındaki cinsel deneylerin doğal ve sağlıklı biçimleridirler. Bunlar, ilkel toplumlardaki gençlerin cinsel yaşamına yakındırlar. Çok yüksek dereceli sevgiden yoksun değildirler elbet, ama bu sevgi ilişkiyi sürekli bağlanmaya dönüştürmeye yeterli değildir. Sözüünü ettiğimiz şey, özellikle varlıklı yetişkinler arasında görülen çokeşliliğin hastalıklı biçimlerinde kendini gösteren cinsel uyarıcıların yarattığı şehvet arzusu da değildir; bu, cinsel olgunluğa erer ermez beliren ve karşısına çıkan her uygun nesneye yönelen bir duyuşsal hazlara düşkünlüğün taşmasıdır. Genç memeli hayvanın canlılığına benzer ve yaşla ters orantılı olarak azalır. Gencin sağlıklı cinsel canlılığı isterik-aşırı canlılık gibi hastalıklı görünülerden kolayca ayrılır.

Olgunluk çağında, bu kısa cinsel bağlanmalar ille de hastalıklı değildir. Ayrıca, edindiğimiz cinselbilim yaşam-tımızdan ahlâkî önyargılara kapılmaksızın, dürüst sonuç-lar çıkaracak olursak, böyle bir ilişki kurma yüreklilik ya da gücünü gösterememiş kız ya da oğlanın akıldışı, has-talıklı bir suçluluk duygusunun baskısı altında olduğunu kabul etmemiz gerekir. Öte yandan, hekimlik deneyleri-miz kesinlikle göstermiştir ki, sürekli bağlılık kuramayan-lar aynı zamanda sevisel yaşamlarında çocukluktan kal-ma bir anaya ya da babaya saplanıp kalmanın, yani bir cinsel bozukluğun sıkıntısını çekmektedirler. Bu durum-da, sevgi atılımları ya eşcinsel (homoseksüel) bir bağlan-maya çakılıp kalmakta (buna, örneğin sporcularda, öğ-rencilerde ve uğraşı askerlik olanlarda rastlarız), ya da düşsel bir örnek bütün gerçek cinsel nesnelerin değerini düşürmektedir. Çoğu kez, sürekli ve doyumsuz kadın-er-kek kaynaşmasının bilinçsiz arka planında belli bir nes-neye bağlanma korkusu vardır, çünkü böyle bir bağlan-ma hısımla ilişki kurma anlamı taşımakta, dolayısıyla ki-şiyi ürkütmektedir. Sürekli bağlılık kuramamanın en yay-gın belirtisi, bedensel boşalma gücü bozukluğudur: her yeni cinsel edimin (sevişmenin) getirdiği düş kırıklığı, eşe sevgiyle bağlanmayı önler.

Geçici bağlılığın en büyük sakıncası, cinsel düzenlilik kuramı açısından, eşlere sürekli bağlılığın sağladığı cinsel uyuma, dolayısıyla tam anlamıyla doyuma erme olana-ğını sağlayamayışıdır. Cinsel tutumbilim açısından, geçi-ci bağlılığa yöneltilecek en ciddi eleştiri, sürekli bağlılık hesabına öne sürülecek en iyi kanıt budur. Evlilik savu-nuculuğunu kimseciklere bırakmayanlar burada, tekeşli ahlâk anlayışını arka kapıdan hileyle içeri alabilecekleri-ni sanarak derin bir oh çekeceklerdir. Ama onları yeni-den düş kırıklığına uğratmak zorundayız: sürekli bağlılık-tan söz ederken, bir zaman sınırı çizmiyoruz; cinsel tu-tumbilim açısından bu bağlılık birkaç hafta, birkaç ay, iki ya da on yıl sürebilir; ayrıca, bu ilişkinin tekeşli olma-

sı gerektiğini, gerekeceğini de söylemiyoruz; hiçbir kural koymuyoruz çünkü.

Başka bir incelemede¹ gösterdiğimiz gibi, kız oğlan kız bir hanımla ilk sevişmenin daha doyurucu ya da balayının cinsel yaşamın en tatlı ayı olduğu düşüncesi tepeden tırnağa yanlıştır. Bu düşünce hekimlik deneyine dayanmaz. El değmemiş kıza duyulan şehvetli arzuyla tekeşli evliliğin doğurduğu cinsel boşluk ve uyuşukluk arasındaki çelişkinin sonucudur bu düşünce. Doyurucu cinsel bağlılık, eşlerin cinsel hızlarını birbirlerine uydurmayı başarmış, birbirlerinin pek ender olarak bilincine varılan, ama çok önemli özel cinsel gereksinimlerini öğrenmiş bulunmalarını gerektirir: cinsel tutumbilim açısından, cinsel yaşam ancak böyle sağlıklı olabilir. Cinsel açıdan birbirini tanımadan evlenmek cinsel sağlığa pek az uyduğu gibi, genellikle hep acıklı biter.

Sürekli ve doyurucu cinsel bağlılığın başka bir üstünlüğü de, durmadan iyi bir eş aramayı gereksiz kılışı, böylece toplumsal etkinliğe zaman ve güç bırakmasıdır.

Dolayısıyla, kalıcı cinsel bağlılığa elverişlilik şunları gerektirir :

— *tam bir bedensel boşalma gücü, yani sevgiye dayanan cinsel yaşamla duysal hazlara düşkünlük arasında hiçbir uyumsuzluğun bulunmaması;*

— *yakınlarına saplanıp kalmanın aşılması, çocukluk-tan gelen cinsel korkunun yenilmesi;*

— *eşcinsel ya da cinsellikdışı olsalar da, yüceltilmemiş güdülerin bilinçaltına itilmesi'nin bulunmaması;*

— *cinselliğin ve yaşama sevincinin koşulsuz kabul edilmesi;*

— *cinsel ahlâk anlayışının temel öğelerinin aşılması; eşle zihinsel arkadaşlığa elverişlilik.*

Bu önvarsayımlarla günümüzün toplumsal koşullarını karşılaştırırsak, kimi bireylerin dışında, buyurgan toplumda bunların *hiçbiri'nin* gerçekleştirilemeyeceğini kabul

¹ *Bedensel Boşalmanın İşlevi.*

etmek zorunda kalırız. Cinsel arzuları yadsıma ve bastırma buyurgan toplumun ayrılmaz parçaları olduğundan, cinsel eğitimi de ister istemez bunlar belirler. Gerçekten de, aile eğitimi çocuğun cinsel dikkatinin ana-babaya saptanıp kalmasını önleyecek yerde, buna çanak açar; çocuğun cinsel yaşamının kösteklenmesi sevisel cinsel yaşamla duyusal zevkleri birbirinden ayırır; böylece, üretkenlik öncesi döneme ilişkin ya da eşcinsel eğilimler yaratır; bunların bilinçaltına itilmeleri gerektiğinden, cinsel yaşam zayıflar. *Ayrıca, erkeği üstün sayan eğitim, kadınla arkadaşlığı olanaksızlaştırır.*

Bütün öbür sürekli ilişkiler gibi, sürekli cinsel ilişki de de bir sürü çatışkı tohumu gizlidir. Biz burada genel insani güçlüklerden değil, bunlara eklenen özel cinsel güçlüklerden söz ediyoruz. Bu güçlüklerin en önemlisi, *eşe duyulan cinsel arzunun (geçici olarak ya da uyanmamacasına) sönmesiyle sevecenliğin artması arasındaki çatışkıdır.*

Gerçekten de, her cinsel ilişkide, er geç,' sık ya da ender olarak, cinsel çekiciliğin azaldığı, hattâ yokolduğu dönemler ortaya çıkar. Bu, deneyle saptanmış bir olgudur, hiçbir ahlâki kanıt bunu değiştiremez; cinsel ilgi ısmarlanmaz. Eşler, duyusal hazlara düşkünlük ve sevecenlik ilintisi içinde birbirlerine ne kadar çok uyabilmişlerse, bu dönemler o kadar seyrek ve aşılması kolay olur. Bununla birlikte, her cinsel ilişki aşınır. Buna aşağıdaki durumlar eklenmese, pek önemli olmazdı :

1. Cinsel arzunun zayıflaması eşlerden *yalnız birinde* ortaya çıkabilir.

2. Bugünkü cinsel bağılıkların çoğunda *iktisadi* bağlar vardır (kadının ve çocukların iktisadi bağımlılıkları).

3. Bu dış güçlüklerden ayrı olarak, cinsel uyumun bozulması halinde başvurulacak biricik mantıklı çözümü: ayrılıp başka bir eş aramayı karmaşıklaştıran bir de iç güçlük vardır.

Herkes, sürekli olarak, o günkü cinsel eşinden başka kimselerden gelen cinsel uyarmalarla karşı karşıyadır.

Bağlılığın altın çağında bu uyarılar etkisizdir. Ama onları kökünden söküp atmak olanaksızdır, bu yöndeki bütün girişimler, Kilise'nin edepli giyinme ve benzeri ahlâki ya da çileci önlemleri tam ters etki yaratmaktan başka bir işe yaramaz, çünkü cinsel gereksinimlerin bastırılması onları daha da şiddetlendirir. Çileci cinsel ahlâk anlayışının acıklı —ya da gülünç— yanı, bu olguyu hesaba katmamasıdır. Göz önündeki cinsel uyarıcılar, her sağlıklı bireyde, başka cinsel nesneleri arzulamaya yol açar. Başlangıçta, bu arzular kurulmuş bulunan bağlılığın getirdiği doyumla büyük ölçüde silinir. Birey ne kadar sağlıklıysa, bu arzular o kadar bilinçlidir (yani bilinçaltına itilmemiştir), dolayısıyla denetlenmeleri de o denli kolaydır. Hiç kuşkusuz, söz konusu denetleme ahlâki kaygılarla belirlenmiyor da, cinsel tutumbilime uyuyorsa, çok daha az zararlıdır.

Ama başka cinsel nesnelere duyulan arzuların baskısı arttıkça, kurulu bağlılığı etkiler, özellikle eşe duyulan arzuyu aşındırırlar. Bu aşınmanın en kesin belirtileri şunlardır: sevişmeden önce arzunun azalması, sevişmenin verdiği zevkin zayıflaması. Eşten alınan zevkin azalmasıyla başka cinsel nesnelerin arzullanması birbirine eklenir, birbirini güçlendirir. İnsan bu durumdan iyiniyetlerle ya da «sevişme oyunları»yla kurtulamaz. İşte bu anda son derece tehlikeli olan eşe sinirlenme dönemi başlar; bu sinirlenme, kişinin mizacına ve aldığı eğitime göre, ya dışa vurulur, ya da içe atılır. Şöyle ya da böyle, benzer durumların çözümlenmesinin de gösterdiği üzere, eşe duyulan nefret gittikçe artar; eşin başka cinsel nesnelere duyulan arzuyu engellemesi bu artışın gerekçesidir. Bu bilinçsiz nefret, eşin sevimliliği ve hoşgörülülüğü oranında artar, çünkü dediğimiz çelişik görünse de, böyle bir eşe karşı insanın hiçbir yakınma ve kin besleme nedeni yoktur; ama o, kendisine beslenen sevgiyle, başkalarına yönelmeyi önleyen bir engeldir. Nefret, aşırı bir sevgi gösterisiyle dengelenir ve gizlenir. Nefretten ve onun yarattığı suçluluk duygularından doğan bu tepkisel sevgi, «ya-

pışkan» bağlanmanın özel öğeleridirler; işte bu yüzden, evli olmasalar bile, birbirlerine söyleyecek, hele verecek bir şeyleri kalmadığı, bağlılık her iki yan için de işken- ceye dönüştüğü halde, ayrılamayan insanlara pek sık rast- larız.

Bununla birlikte, söz konusu arzu zayıflaması kesin olmayabilir. Eşler birbirlerine duydukları nefretin bilin- cine varamıyorlarsa, başka nesnelere besledikleri cinsel arzuları yakışıksız ve ahlâkdışı sayıyorlarsa, geçicilikten kolayca sürekliliğe dönüşebilir; bunun sonucu olarak, ge- nellikle, bütün içtepilerin bilinçaltına itilmesi ortaya çı- kar; ve tabii onunla birlikte de, güçlü içtepilerin bilinçal- tına atılmasının iki cins arasındaki ilişkilerde ister iste- mez yaratacağı yoksulluk boygösterir.

Buna karşılık, söz konusu olgular ahlâkçı önyargılar- dan uzak, içtenlikle ele alınabilirse, çatışkının yayılması önlenir, bir çıkış yolu bulunur; ama bunun için doğal ya- salara uygun kıskançlığın karşısındaki insana mal gibi sahip çıkma isteklerine dönüşmemesi, başkalarına duyulan cinsel arzunun doğal ve haklı sayılması gerekir. Bir in- sanın yıllarca aynı giysiyle dolaşmak istememesini ya da her gün aynı yemeği yemekten bıkmasını kınamak kim- senin aklına gelmez. Sahipliğin tekilde bulunması yalnız cinsel alanda büyük bir sevgi belirtisi sayılmıştır; bunun nedeniye, doğal kıskançlığa mülkiyet hakkı boyutlarını kazandıran, cinsel ilişkilerle iktisadi çıkarların iç içe geç- mişliğidir. Akli başında, olgun bir sürü insan bana, bu çatışkıya düşüp onu aştıktan sonra, eşlerinin başkalarıy- la geçici cinsel ilişkiler kurması düşüncesinin ürkütücülü- ğünü yitirdiğini, eski «bağlılığa aykırı davranma» olanak- sızlığının kendilerine gülünç geldiğini itiraf etmiştir. *Ah- lâki bilince dayalı bağlılığın* bir ilişkiyi yavaş yavaş aşın- dırdığını gösteren yığınla örnek vardır. Öte yandan, yine yığınla örnek, başka bir eşle kurulan geçici ilişkinin, zor- layıcı evlilik biçimini almakta olan sürekli bağlılığa yarar sağladığını göstermiştir. İktisadi bağımlılığa dayanmayan sürekli birlikte, böyle geçici bağlanmalar için iki çıkış yo-

lu vardır. Üçüncü kişiyle kurulan ilişki geçicidir, o zaman, bundan ancak güçlenerek çıkan asıl bağlılıkla yarışamayacağı kendiliğinden kanıtlanmış olur; kadın, birtakım yasaklarla sınırlandığı ya da başka bir erkekle ilişki kurmayacağı duygusuna kapılmaz. Ya da, yeni ilişki eskisinden daha yoğun hale gelir, daha çok tat ve arkadaşlık getirir ve tabii eski bağ koparılır.

Peki, bu durumda, sevgisi aynı kalmış olan eşe ne olur? Onun hiç kuşkusuz çetin bir savaş vermesi gerekir. Kıskançlık ve cinsel aşağılık duygusu, eşin yazgısını anlayışla karşılama eğilimiyle çatışır. Belki eşinin gönlünü yeniden kazanmayı dener, ya da hiçbir şey yapmadan olayların akışını beklemeyi yeğler. Kendisine verilecek öğüdümüz yoktur, yalnız somut çıkış yollarını çözümlemekle yetinebiliriz. Bu çıkış yolu ne olursa olsun, ahlâkî ve akıldışı gerekçelerle birbirlerine yapışan iki varlığın mutsuzluğundan çok daha iyidir. Bu gibi durumlarda insanların eşlerine gösterdikleri saygı, zihinlerinden söküp atamadıkları, bilinçaltına ittikleri arzulardan ötürü, kolayca nefrete dönüşür: *gereğinden çok saygı göstermiş kişi bunun değerinin bilinmesini istemeye, kendini kurban ve şehit saymaya, hoşgörüsüz davranmaya hakkı olduğunu sanır; bu davranışlarsa, bağlılığı, hiçbir «aldatma»nın yapamayacağı kadar çok yıpratır ve tehlikeye düşürür.*

Ne yazık ki, bu düşünceler pek küçük bir azınlığa uyar, çünkü içinde yaşadığımız toplumda, kadının iktisadi bağımlılığı cinsel ilişkileri iki özgür kişinin ilişkilerinden çok daha başka biçime sokmakta; ayrıca, çocukların eğitimi sorunu, cinsel tutumbilime uygun düşünceleri hiçe indirgemektedir. Hemen herkesin aldığı cinsel eğitimle toplumsal hava bu çözümlere kırk yılda bir rastlamamıza yol açmaktadır.

Bu arada, iyi anlaşılmazsa ciddi sonuçlar doğurabilecek başka bir güçlükten söz edelim. Çekicilik azaldığı ya da yokolduğu zaman, erkekte güçsüzlük belirtileri ortaya çıkabilir. Bu, çoğu kez, erkeklik organının yeterince dikleşememesi, hattü uyarıcı bulunduğu halde uyarılmama

biçiminde dışa vurur. Sevgi devam ediyorsa ya da güçsüzlük korkusu belirmişse, bir ruhsal çöküntü, giderek uzun bir güçsüzlük başgösterebilir. O zaman erkek, soğukluğunu gizlemek üzere, eşine daha sık yaklaştırmaya çalışır; buysa çok tehlikeli olabilir. Şurası unutulmamalıdır ki, bu dikilme eksikliği güçsüzlük değil, hem o anki eşe arzu duyulmadığının, hem de, genellikle bilincine varılmayan, başka bir eş arzulamanın belirtisidir yalnızca. (Aynı görüngenye kadında da rastlayabiliriz, ama erkeğinki kadar önemli değildir; çünkü, sevişme bu bozukluğa karşın gerçekleşebilir, ayrıca kadın bundan erkek kadar etkilenmez.) İlişki bütünüyle iyiye, bozukluğun nedenleri konusunda yapılacak açık bir tartışma (bunlar cinsel öğrenme, başka birini arzulama falan olabilir) güçlüğü ortadan kaldırmaya yeter. Şöyle ya da böyle, bir süre beklemek gerekir; ilişki başka yanlarıyla iyiye, arzu er geç yeniden belirir. Böyle anlarda, başka bir eşle girişilecek deneme de, asıl eşin karşısında duyulacak suçluluktan ötürü, başarısızlığa uğrayabilir; ama başarıyla sonuçlanıp işe yarayabilir de.

Kişinin yapısı sinir hastalığına yatkınsa, başka bir eşe duyulan arzusun bilinçaltına itilmesiyle o günkü eşten tikslenme sinir bozukluğuna yol açabilir. Çoğu kez, böyle keskin bir çatışkı insanın çalışma yetisini ciddi olarak düşürür. Bu gibiler, gerçekliğin vermediği doyum, çoğunlukla kendi kendini doyurmaya ilişkin hayal oyunlarında arayarak hastalanırlar. Bu çatışkılardan kurtuluş, kişinin ruhsal yapısına, cinsel ilişkinin niteliğine, erkeğin ve eşinin ahlâki tutumuna göre çok değişik biçimler alabilir. Bu alanda ahlâki önyargılarımızın doğurduğu kötülüğe hiç kimse yeterince parmak basmaz; insanların çoğu, başka birini düşünmeyi bile kusur, hattâ gerçek bir aldatma sayar. Oysa herkesin bu gibi durumların cinsel dürtünün doğal bölümleri olduklarını, doğal kurallara uyduklarını, ahlâkla uzaktan yakından ilgilerinin bulunmadığını bilmesi gerekir. Herkes bunu bilseydi çekilen acılar, kocayı, karıyı ya da sevgiliyi öldürmeler mutlaka azalardı; aynı

zamanda, bu gibi durumlardan kurtulmanın aykırı yolları olan ruhsal bozuklukları yaratan bir sürü neden de ortadan kalkardı.

Şimdiye dek, sürekli bağlılığın kendisinin doğurduğu güçlüklerden söz ettim. Bu güçlüklerin iktisadi çıkarlarla sarmaş dolaş oluşuna geçmeden önce, henüz evliliğe dönüşmemiş cinsel ilişkilerde çatışkılar yaratan birtakım nedenlerden söz açmalıyım: özellikle kadının benimseyip temsil ettiği *tekeşlilik öğretisi*'dir bu.

İktisadi bağımsızlığına kavuşmuş kadın için bile, sürekli bir bağlılığın sona ermesi azımsanmayacak bir olaydır. Gerçekten de, ortada «kamuoyu» dediğimiz şey, yani başkalarının işine burnunu sokmayı kurumlaşmış hak sayan anlayış vardır. Kamuoyu bugün evlilikdışı ilişki kuran kadına karşı daha az serttir belki, ama birkaç erkekle ilişki kurma gözüpekliğini gösteren her kadını yosma saymaktadır.

Cinsel ahlâk, mülkiyet çıkarlarıyla kaynaştığı için, öyle bir düzen kurmuştur ki, kadın «kendini verirken» erkeğin «kadına sahip olması» son derece olağan sayılmaktadır. Sahip olmak bir onur getirdiği, «kendini vermek»se insanı değerden düşürdüğü için, kadın sevişmeye olumsuz gözle bakar olmuştur; eğitim de bu olumsuz tutumu sürekli bir biçimde güçlendirmiştir. Beri yandan, erkeklerin çoğunun gözünde bir kadına sarılmak bir sevgi deneyinden çok erkeklik belirtisi olduğundan, ele geçirme sevgiye üstün geldiğinden, kadının bu tutumu acıklı bir biçimde doğrulanmaktadır.

Ayrıca, genç kız, ta küçük yaştan ancak *bir tek* erkekle cinsel ilişki kurması gerektiği ilkesiyle yetiştirilmiştir. Bu eğitimin etkisi, bilinçdışı suçluluk duygularına kök saldığı için, çok geç başlayan cinsel eğitiminkinden daha derin ve güçlüdür. Çevremizde hep, her şeyi kıvrak bir zekâyla kavradıkları halde, sevmedikleri adamdan ayrılmayan, boşanma düşüncesini birtakım gülünç kanıtlarla çürütmeye çalışan kadınlara rastlarız. Bilinç dışında kalan gerçek nedeni şöyle dile getirebiliriz: «Annem kor-

kunç evliliğe ömür boyu katlandı, ben de aynı şeyi yapabilmeliyim.» En çok etkisi görülen bilinçaltına itme etkeni, çoğu kez, işte bu tekeşli ve eşine bağlı anayla özdeşleşmedir.

Evliliğe dönüşmeyen kalıcı bağlılık, genellikle, ömür boyu sürmez. Böyle bir bağlılık ne kadar genç yaşta kurulursa ve ne denli inandırıcıysa —ruhbilimsel ve bedensel açıdan ne denli haklıysa—, o kadar tez çözülür. İnsan-oğlu, iktisadi kaygının pek fazla baskısı altında değilse, aşağı yukarı otuz yaşına dek sürekli ruhsal evrim içindedir. Kişisel ilgiler, genellikle, bu yaşta billûrlaşmaya, kalıcı olmaya başlar. Çileci ve tekeşli kuram, işte bu yüzden, insanın ruhsal ve bedensel gelişme sürecine açıkça aykırıdır; dolayısıyla, uygulanması olanaksızdır. Bütün evlilik öğretilerinin özünde yatan çelişki budur.

2 — EVLİLİK SORUNU

İktisadi bağlar, sürekli cinsel bağlılığın güçlüklerini daha da artırır, kılğısal olarak çözülmez hale getirir. *Bu koşullarda, sürekli cinsel bağlılıkla onun dayandığı bedensel ve ruhsal-cinsel temel zorlayıcı evliliğe dönüşür.*

Bu kurumun düşünsel özellikleri dinsel buyruklarda dile gelir: evlilik a) *ömürlük*, b) *kesinlikle tekeşli* olacaktır. Toplum evliliğin dinsel yanını hafifletmekte, ama iç çelişkilerine hiç ilişmemektedir, çünkü böyle bir davranış kendi özgürlükçü anlayışlarına aykırı düşecektir. İktisadi açıdan, toplumun evliliği desteklemesi, kuramsal açıdansa uygulanması olanaksız sonuçlara varması gerekirdi. Evliliğin bu çelişik yapısına konuyu işleyen bütün bilimsel ve edebî yapıtlarda rastlarız. En yalın deyişle anlatırsak, şudur söz konusu çelişki: *evliliklerin kötü oldukları doğrudur, ama evlilik kurumu yaşatılmalı ve güçlendirilmelidir.* Bu yargının ilk bölümü olguya dayalıdır, ikinci cümlecik gerici toplumun dileğidir, evlilikse bu toplumun ayrılmaz parçasıdır.